

MAGYAR MOLNÁR UNGARISCHER MÜLLER

AZ
ORSZÁGOS MAGYAR MALOM-EGYESÜLET

OFFIZIELLES ORGAN

DES

UNGARISCHEN LANDES-MÜHLEN-VERBANDES.

100 HIVATALOS LAPJA.

A MAGYAR MALOM-IPAR ÉRDEKEINEK

ZEITSCHRIFT

SZAKKÖZLÖNYE.

FÜR DIE INTERESSEN DER UNG. MÜHLEN-INDUSTRIE.

Az orsz. magyar malom-egyesület közlönyének

Redactions-Comité

Szerkesztő-bizottsága:

des Organes des ung. Landes-Mühlen-Verbandes:

BURCHARD KONRÁD főrendiházi tag (pesti henger-
malom-társaság) elnök.

Magnatenhausmitglied **CONRAD BURCHARD**, Präsident
(Pester Walzmühlgesellschaft)

KRAUSZ LAJOS országgyűlési képviselő (Gizella-
gőzmalom)

Reichstagsabgeordneter **LUDWIG v. KRAUSZ**
(Gisella-Dampfmühle)

DEUTSCH SÁNDOR (losoncai gőzmalom)

ALEXANDER v. DEUTSCH (Losonczter Dampfmühle)

RIEGER GYÖRGY (pesti Victoria-gőzmalom)

GEORG RIEGER (Pester Victoria-Dampfmühle)

DEUTSCH KÁROLY (hatvani gőzmalom)

CARL v. DEUTSCH (Hatvaner Dampfmühle)

ORMAI MÓR (Pannonia gőzmalom-társaság)

MAUR. ORMAI (Pannonia Dampfm.-Gesellschaft)

BIELEK LÁSZLÓ (nagyásárosi malmalom)

LADISLAUS v. BIELEK (Nagyásároser Kunstmühle)

KRÖTZER ISTVÁN (újvideki gőzmalom)

STEFAN KRÖTZER (Neusatzer Dampfmühle)

Felelős szerkesztő: **Bosányi Endre**, titkár. Vezénylő, Redacteur: Secretär: **A. Bosányi**.

1889-1890.

ELSŐ ÉS MÁSODIK ÉVFOLYAM. — ERSTER u. ZWEITER JAHRGANG.

1847

BUDAPEST.

BRÓZSA OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJA.

1890.

C601.

MAGYAR MOLNÁR

a magyar malomipar érdekeinek szakközlönye
az Országos Magyar Malom-Egyesület hivatalos lapja.

Megjelenik havonként 3-szor.	Előfizetési ára:	Szekesszentlőcsei és kiadóhivatal: Budapest V., Erzsébet-ter 19.
	évenként 10 frt. félreve 5 frt. Hirdetéseink árszabály szerint.	

BUDAPEST, 1889. OKTÓBER HÓ 10.

UNGARISCHER MÜLLER

Zeitschrift für die Interessen der ungarischen Mühlenindustrie
offizielles Organ des Ung. Landes-Mühlen-Verbandes.

Erscheint monatlich dreimal.	Pränumerationspreis:	Redaktion und Administration: Budapest V., Elisabethplatz 19.
	ganzzählig fr. 10, halbjährig fr. 5. Inserte nach Tarif.	

BUDAPEST, 10. OKTOBER 1889.

TARTALOM: Programmunk. — A lisztertermelés csökkentése és a miskolczi buzarig (*Bacher* Emil igazgatótól). — Az őrlési csökkentésnek indokolásához (*Schlesinger* M. igazgatótól). — Az üzleti tudósításokról (*König* Lajostól). — *Egyesületi közlemények.* — Ausztria malmai. — A kaucsukziják. — A buza súlya és az őrlési nyeremény. — *Statistika.* — *Műszaki közlemények.* — *Gazdasági közlemények.* — *Vegyesek.* — *Kereskedelem.* — *Piaci tudósítások.*

INHALT: Unser Programm. — Die Reduction der Mehlerzeugung und der Miskolczer Weizenrigg (von Dir. E. Bacher). — Motive zur Betriebsreduction (von Dir. M. Schlesinger). — Ueber kommerzielle Berichterstattung (von L. König). — Verbandsanrichten — Oesterreichs Mühlen. — Die Kautschukriemen. — Gewicht und Ausbeute des Weizens. — *Statistik.* — *Technische Mittheilungen.* — *Wirtschaftliches.* — *Vermischtes.* — *Handel und Verkehr.* — *Marktberichte.*

PROGRAMMUNK.

Megvalósítandó az országos magyar malom-egyesület alapszabályaiban kifejezett ama czélt, mely szerint az egyesület »a hazai malomipar érdekeit képviselő egyesületi közlőny alapítását feladatának tekinti«, gondos előkészítő munkálatok után ezennel megindítva az Egyesület közlőnyét, azt az érdekeltek közönség rokonszenves figyelmébe melegen ajánlom.

Az Egyesületi közlőny czélját három fő irányban tartottam megállapítandónak:

1. a malomipar általános érdekképviseletére, a mely kiterjesztendő lesz közgazdasági, mezőgazdasági, vám- és kereskedelmi politikai, gyáripari, tarifapolitikai, biztosítástügyi kérdésekre, a munkás-kérdésre stb., ez érdekek körében természetesen főszerepet juttatva az Egyesület működésének és népszerűsítésének,

2. a malomipari technika ápolására, ideértve úgy a kereskedelmi technika, mint a szorosan vett őrlési technika összes műszaki érdekeit, a gőzüzem, vízierő stb. műszaki kérdéseit és a találmányokat stb.

3. megbízható malom-üzleti tudósítások szervezésére, úgy a bel- mint a külföldi gabona- és

UNSER PROGRAMM.

In Verwirklichung des in den Statuten des Ungarischen Landes-Mühlen-Verbandes ausgesprochenen Zieles, wonach es der Verband als seine Aufgabe betrachtet »ein, die Interessen der vaterländischen Mühlenindustrie vertretendes Verbands-Fachblatt zu gründen«, erscheint hiemit nach sorgfältigen vorbereitenden Arbeiten unser Verbandsorgan, welches ich der Sympathie und Aufmerksamkeit der Interessenten auf's wärmste zu empfehlen habe.

Die Ziele des Verbandsorganes habe ich nach drei Richtungen hin festzustellen für nöthig erachtet:

1. auf die allgemeine Interessensvertretung der Mühlenindustrie, welche sich auf volkswirtschaftliche, landwirtschaftliche, zoll- und handelspolitische, fabriksindustrielle, tarifpolitische Fragen, auf Versicherungswesen, Arbeiterfrage etc. zu erstrecken haben wird, im Rahmen dieser Interessen natürlicherweise die Hauptrolle der Verbands-thätigkeit und deren Popularisirung widmend,

2. auf die Pflege der Mühlen-technik, und zwar sowohl die kommerziell-technischen, als auch die technischen Interessen des eigentlichen Müllereibetriebes inbegriffen, wie namentlich auch technische Fragen des Dampf- und Wasserbetriebes, der Erfindungen etc.,

3. auf die Organisation verlässlicher kommerzieller Berichterstattung, auf alle Momente des in- und ausländischen Weizen- und Meh-

lisztereskedelem s a technikai szükségletek forgalmának összes momentumaira kiterjedőleg.

E röviden jelzett irányokban véghetetlen széles köre nyílik a czélutadatos és komoly törekvészeknek. Hazánk mezőgazdaságában a gabonafélék termelése ez időszert és előreláthatólag még hosszú ideig döntő szerepet visz, az erre alapított malomipar tehát hazánk östermelésének legnevezetesebb támasza, — lendülete, továbbfejlődése az ország mezőgazdaságának legbenső érdekét képviseli. Az ország első ipara, mely oly mélyen gyökerezik a mezőgazdaság államentartó talajában, nem nélkülözheti az érdekképviselőt oly eszközét, mely a malomiparban rejlő nevezetes közgazdasági érdeket hivatott szöszöszölni, a kívánalmak lelkes tolmácsaként szolgálva, egyzersmind éber őrködjék az iparnak külső ellenésége fölött s hazánk gazdasági érdekében a veszélyek elhárítása körül gazdaságpolitikai törekvészeknek útját, irányát megvilágítsa.

Az érdekképviselő feladatai a malomipar jelen viszonyai között fokozottan fontosak. Kifejezésre juttatni valamely érdek követelményeit, úgy hogy az azok javára felhozott érvek súlya a szükséges intézkedéseket létrehozza, akadályoktól meg nem riadni, minden tényezőt megragadni, elriaszthatatlannal és szívósan sürgetni a szükségesnek látszó reformintézkedéseket, mindig új meg új érvekkel támogatni az ipar érdekeit, ez az, a minek méltó, komoly és erélyes hangoztatására az érdekképviselőt közlönyét alkalmasnak és hivatottnak tartom. Ezt a törekvést táplálni az ipar minden egyes érdekeltjének feladata, mely elől senkinek kitérnie nem szabadna, a ki az ipar közjovát valóban fejleszteni kívánja.

Malomiparunk erkölcsi tekintélyének a testülettel egyesülésben czélba vett kifelé való emelése szempontjából is az érdekképviselő sikere nem képzelhető a nélkül, hogy az Egyesület irodalmi szakközeggel rendelkezze, mely kizárólagos és közös tulajdonát képezve az Egyesület minden tagjának, szellemileg közrehasson arra, hogy hazai malomiparunk érdekei figyelemben részesüljenek, s hogy az ipar viszonyai műszaki és kereskedelmi szempontból fejlesztessek. E végből szaklapunk éber figyelemmel kell hogy kísérje az

handels, wie auch auf den Verkehr sämtlicher technischen Bedarfsartikel ausgedehnt.

Innerhalb dieser nur angedeuteten Richtungen dehnt sich ein breites Gebiet für zielbewusstes, ernstes Streben aus. Im Wirtschaftslieben unseres Vaterlandes führt die Getreideproduktion derzeit und voraussichtlich noch für die Dauer vieler Jahre die entscheidende Rolle, die hierauf begründete Mühlenindustrie ist somit die bedeutendste Stütze der Urproduktion des Landes und entspricht der Aufschwung und die Fortentwicklung derselben den innersten Interessen der Landwirtschaft des Landes. Die erste Industrie des Landes, welche so tief in dem staaterhaltenden Boden der Landwirtschaft wurzelt, kann eines Organs der Interessenvertretung nicht weiter entbehren, welches als berufener Fürsprecher der in der Müllerei enthaltenen bedeutenden volkswirtschaftlichen Interessen, als begehrtester Dolmetscher der Wünsche derselben dienend, auch über die äusseren Feinde der Industrie Wache stehe und im wirtschaftlichen Interesse des Vaterlandes den Weg und die Richtung der zur Abwendung der Gefahren zu befolgenden Wirtschaftspolitik beleuchte.

Diese Aufgaben der Interessenvertretung sind unter den derzeitigen Verhältnissen der ungarischen Müllerei in erhöhtem Maasse wichtig. Die Ansprüche irgend eines Interesses zum Ausdruck zu bringen, derart, dass das Gewicht der dieserhalb angeführten Argumente die nöthigen Verfügungen zu erwirken helfe, vor Schwierigkeiten nicht zurückschrecken, alle Factoren in Wirksamkeit versetzen, unermüdetlich und unentwegt die für nöthig befundenen Reformen zu urgiren, im Interesse der Industrie stets auf neue Argumente zu sinnen und diese in's Treffen zu führen — das ist es, zu dessen ernster, energischer und würdevoller Betonung ich das Organ der Interessenvertretung für geeignet und für berufen halte. Diese Bestrebung zu pflegen ist die Aufgabe eines jeden Einzelnen unserer Interessengemeinschaft und sollte sich dieser Pflicht niemand entziehen, der das Gemeinwohl der Industrie wirklich zu fördern wünscht.

Auch vom Standpunkte der durch die Vereinigung im Verbands bezweckten Hebung des moralischen Ansehens unserer Mühlenindustrie, kann auf den Erfolg der Interessenvertretung gar nicht gedacht werden, ohne dass der Verband über ein literarisches Organ verfüge, welches als ausschliessliches gemeinschaftliches Eigenthum aller Mitglieder des Verbandes in geistiger Richtung daran mitwirkt, dass die Interessen unserer Mühlenindustrie erhört werden und Aufmerksamkeit finden und dass dieselben auch in commer-

Európszerte elért vívmányokat, tájékoztatva és felvilágosítva az érdekelteket a műszaki berendezések tökéletésére, a gyártási rendszerek és eljárások javítására, a feldolgozandó nyers anyag minél jobb kihasználására stb. terén felmerülő mozzanatokról s úgy a mint a szakbeli ismeretek terjesztésére törekszik, viszont éber és hű közege kell hogy legyen az Egyesületnek minden oly ügyében, hol a termelés fejlődésének útjában álló valamely akadály elhárításáról és megszüntetéséről lesz szó.

S mert hazai malomiparunk főtényezői: a nagy gőzmalomok a tökély elősmert magas fokán állanak, még korántsem kell hinni, hogy műszaki irányokban szaklapunknak hasznát ne vehetnék. Épen mert a malomipar a tökély oly nagy fokán áll, a munka haszna már csak az ugynevezett kicsiny előnyök szaporításából lesz elérhető s kétségtelen, hogy egyenlő műszaki viszonyok közt az leg több hasznot felmutathatni, a ki a legapróbb műszaki részletekig kiterjedőleg törekszik a javításokat, tökéletesséket követni s az ilyen apró megtakarítások a nagy ipar körében igen tekintélyes összegekben fognak kifejezésre juthatni.

Határozottan hiányt pótolni lesz hivatva szakközlönyünk a közép- és kisebb malomtelepek műszaki berendezésének fejlesztése körül, a mely tekintetben bár csak lassú és huzamos munkássággal, de annál biztosabban fog ama cél sikerre eszközéül szolgálhatni, hogy hazai malomiparunk nagyszámú érdekeltiségének még legkisebb elemei is idővel az Egyesületben gőcpontul teremtettt érdekközösség számára meghódítassanak, mert kétségtelennek tartom, hogy a dolog természete szerint a haladás iránt mindig kevésbé fogékony közép- és kis ipartelepek bizalmát az egyesülés iránt a szaklap által nyújtandó előnyök fogják legbiztosabban megteremteni és ezzel az ipar közszelleme minden látszólagos ellentét fölött győzni fog.

Ezzel röviden jellemezve Egyesületi közlönyünk feladatát, bizvást reményelem, hogy malomiparunk érdekeltisége szívesen fogja üdvözölni úttörő működésünket a szorosán vett szakirodalom terén s hogy mindannyian támogatni fogják Egyesületünket ama törekvésében, hogy az egyelőre szerény eszközökkel folytatandó működés

zieller und technischer Richtung gefördert werden sollen. Zu diesem Behufe wird unser Verbands-Organ die allüberall erreichten Errungenschaften aufmerksam verfolgen und die Interessenten über die auf dem Gebiete der Vervollkommnung der technischen Einrichtungen, der Verbesserungen der Fabrications-Verfahren und Systeme, der möglichst besten Ausbeute des zur Verarbeitung gelangenden Rohmaterials auftauchenden Momente zu orientiren und aufzuklären bestrebt sein und nebst dem Bestreben, die Fachkenntniß zu pflegen und zu verbreiten, auch ein wachsamcs und treues Organ des Verbandes in all jenen Angelegenheiten sein, in welchen die Beseitigung irgendwelcher, der Entwicklung der Production im Wege stehender Hindernisse nöthig erscheinen wird.

Und wiewohl die Hauptfactoren unserer Mühlenindustrie: die grossen Dampf- und Wassermüllereien auf anerkannt höchster Stufe technischer Vollkommenheit stehen, so wäre die Annahme dennoch irrig, dass unsere Fachzeitschrift in technischer Richtung für sie nichts bieten könne. Gerade weil unsere Mülerei auf so hoher Stufe der Vollkommenheit steht, wird der Gewinn der Arbeit nur mehr von der Vermehrung der sogenannten kleinen Vortheile abhängen, und ist es unbestreitbar, dass unter gleichen Verhältnissen fortan Jene den grössten Nutzen erzielen werden, die den Verbesserungen und Vervollkommnungen bis auf die allerkleinsten technischen Details ausgedehnt folgen und werden diese kleinen Ersparnisse gerade in der Grossindustrie in recht ansehnlichen und beachtenswerthen Gewinnbeträgen zum Ausdruck gelangen können.

Eine entschiedene Lücke wird jedoch unser Verbandsorgan in Bezug auf die Entwicklung der technischen Einrichtung unserer mittleren und kleinen Mühlen auszufüllen berufen sein und hiedurch wenn auch nur durch stetige, andauernde Arbeit das wirksamste Mittel zu dem Zwecke sein, die zahlreichen und selbst allerkleinsten Elemente der heimischen Mülerei für die Interessengemeinschaft des Verbandes erobern zu können.

Indem ich hiemit die Aufgaben des Verbandsorganes kurz skizzire, hoffe ich zuversichtlich, dass die Interessentenkreise der ungarischen Mülerei unser bahnbrechendes Streben herzlich begrüssend, sammt und sonders den Verband bereitwilligst darin unterstützen werden, dass die vorläufig mit bescheidenen Mitteln fortzusetzende Thätigkeit des Verbandsorganes als Endergebniss zu je vollkommenerer Ausbildung geistigen Ge-

végeredményében a szellemi tartalmasság minél tökéletesb kifejlődésére vezessen s a szakismerek terén kívánatos tájékozottság minél hathatósab tényezőjévé váljék.

Az orsz. magyar malom-egyesület nevében:

Burehard Konrád,
elnök.

A liszttermelés csökkentése és a miskolci buzaring.

— *Bacher* Emil igazg.-tól (Budapest). —

Ha a fenti czím alatt a »Pester Lloyd«-ban legközelebb megjelent fejtegetések csupán a névtelen szerző egyéni vélekedését jelentenék, ezen tisztán elméleti bírálatnak kereskedelmi szempontból való megítélését bátran rábízhatónk a »Pester Lloyd« minden egyes olvasójára. De miután az iránt is felvilágosítottunk, hogy ezek, az állami aratási és forgalmi statisztika teljes fegyverzetével felszerelt és a teljes tárgyilagosság magas talajszatára helyezett fejtegetések a »kormánykörök nézeteivel is csaknem teljesen megegyeznek«, tehát egyszersmind kormányköröknek az országos magy. malomegyesület tagjai részéről kezdeményezett őrési reductio feletti véleményét is kifejezésre juttatják, a súlyosan vadolt malomipar állásponkjából folyólag elutasíthatlan köteletségnek tartjuk, hogy az ellenében közzétett ítelet felülvizsgálata céljából szintén a nyilvánosság foruma vétessek igénybe.

Mindenekelőtt azonban ki kell jelentenünk, hogy azt a nagy elégtételt, melyet a miskolci buzaring dicso megalkotói a felett kell hogy érezzenek, hogy műveket az egész hazai malomipar nevezetesen fontosságú actiójával párhuzamba állítva láthatják, az utóbbi részéről semmi esetre nem osztjuk, s részünkről egyáltalán nincs okunk arra, hogy a malomipar szerény ügyét a miskolci buzaring rártatóssá dolgaival összehasonlaltuk.

A bevezetőleg említett czikk szerzője — kinek ama *jó szándékú*, hogy »teljes tárgyilagosságot« kíván szem előtt tartani, kétségbe semmiképp nem kívánjuk vonni — fejtegetéseinek mindjárt első mondatával, mely szerint »ezen cartelszerű egyezmény czéjja nem egyéb, mint hogy a kereslet csökkentése által a buzaeladókait kedvezményekre szorítsa és ez által az árulakulást befolyásolja«, nyilvánvaló módon tanúsítja, hogy a malmok részéről elhatározott őrési reductio indokait s czéljait *teljesen félreismerte* s következőképp ítéletét tökéletesen hibás feltevésre alapítja. De abból a helyeslésből, melylyel a szerző a »Pester Lloyd« f. é. augusztus hó 31-iki számában megjelent »U« czikknek adózott, joggal véljük levelezhetni, hogy első sorában ezen említett czikk szerzőjére s illetőleg ama kijelentésre, hogy »nem annyira a liszt túltermelése, hanem a *köttyegyekben* való túltermelés okozza a malomüzlet rossz helyzetét« hárítandó a felelősségre ama súlyos tévedésért, mely a most szóban levő fejtegetések szerzőjét s véle egyútt a kormányköröket is az ellített őrési reductio indokai és czéjja tekintetében uralja.

A ki a mai viszonyok közepette, malomiparunknak a vámos következtében oly szűk térre korlátozott fogyasztási terület mellett, a teljes őrési képesség állandó fenntartása esetében a lisztben való túltermelést tagadni képes, az természetesen magában a reductióban sem fedezhet fel más célt, mint azt a törekvést, hogy az őrés megszorítása által a buzaárakra nyomás gyakoroltassék, mert hisz a *köttyegyekben* való állítólagos túlter-

haltes führe und dass dasselbe recht bald als je wirksamere Factor der auf dem Gebiete der Fachwissenschaften nöthigen Klarheit und Orientierung dienen könnte.

Im Namen des Ung. Landes-Mühlen-Verbandes:

Conrad Burchard,
Präsident.

Die Reduction der Mehlproduction u. der Miskolzer Weizenring.

— Von Dir. Emil *Bacher* (Budapest). —

Wenn die unter obigem Titel im »Pester Lloyd« vor Kurzem erschienene Erörterung nur als das individuelle Urtheil des ungenannten Verfassers gelten könnte, so hätten wir die kaufmännische Ueberprüfung dieses rein theoretischen Urtheils füglich jedem einzelnen Leser des »Pester Lloyd« überlassen dürfen. Nachdem wir jedoch darüber belehrt sind, dass jene, mit dem vollen Rüstzeug der staatlichen Ernte- und Verkohrstatistik ausgestattete und auf das hohe Piedestal »vollständiger Objectivität« gestellte Erörterung, mit den Anschauungen der Regierungskreise nahezu übereinstimmt, also auch das Urtheil unserer Regierungskreise über die von Mitgliedern des Landes-Mühlen-Verbandes initirierte Betriebsreduction zum Ausdruck bringt: halten wir es vom Standpunkte der hartgedadelten Mühlenindustrie für unabweisbar, zur Ueberprüfung des gegen dieseUbeU erlassenen Urtheils das Forum der Oeffentlichkeit anzurufen.

Vor Allem aber sei es ausgesprochen, dass die hohe Befriedigung, welche die illustren Schöpfer des Miskolzer Weizenringes darüber empfinden dürfen, ihr Werk mit einer hochwichtigen Aktion der gesammten vaterländischen Mühlenindustrie in Parallele gestellt zu sehen, von Seite der letzteren keineswegs getheilt wird, und wir sehen auch durchaus keine Veranlassung, die bescheidene Angelegenheit der Mühlenindustrie mit der Sache des Miskolzer Weizenringes zu verquicken.

Schon mit dem ersten Satze seiner Erörterung: »der Zweck dieser cartelmässigen Vereinbarung ist, durch Verminderung der Nachfrage die Verkäufer von Weizen zu Concessionen zu bewegen und dadurch die Preisbildung zu beeinflussen« verrieth der Verfasser, — dessen *gute Absicht* »vollständige Objectivität« walten zu lassen, wir keineswegs in Zweifel ziehen, — in unzweideutiger Weise, dass er die Beweggründe und den Zweck der beschlossenen Betriebsreduction *vollständig verkennt*, und somit sein Urtheil auf durchaus falscher Prämisse aufbaut. Und aus dem Beifall, welchen er den Ausführungen des im »Pester Lloyd« am 31. August d. J. erschienenen U.-Artikels spendet, dürfen wir mit Recht folgern, dass in erster Linie der Verfasser des letztgenannten Artikels mit seinem Ausspruche: »Nicht die Ueberproduktion an Mehl, sondern die Ueberproduktion an *Schlussetzeln* ist Schuld an dem Niedergang des Mühlengeschäftes« für den schweren Irrthum verantwortlich zu machen ist, in welchem sich der Verfasser der bewussten Erörterung und mit ihm auch die Regierungskreise hinsichtlich der Beweggründe und des Zweckes der verurtheilten Betriebsreduction befinden.

Wer unter den heutigen Verhältnissen, bei dem in Folge der Zölle so eng begrenzten Absatzgebiete unserer Mehlindustrie, für den Fall einer fortgesetzten Aufrechterhaltung des Vollbetriebes eine Ueberproduktion in Mehl bestreitet, — der kann allerdings in der Reduktion keinen

meléssel szemben senki az őrés redukciója: mint helyes gyógyserg értékeben lándzsát törni nem kívánhatna.

Valójában azonban első sorban csak a köjgyegekben való túlermelés-nek éppen ellenkezője konstataható és sajnos, nem kell attól tartanunk, hogy a budapesti malmok bármelyike részéről desavouatíthatnánk, ha eláruljuk, hogy a redukcióra vonatkozó határozat idejében, mint még ma is, a köjgyegeknek egyenesen megdöbbentő hiánya forgott fenn és pedig nem csupán a *finom*, Anglia és Franciaországba szánt lisztminőségekre, a *közép*, Svájc és Hollandia stb. országokba szánt lisztfajtákra nézve, de legkivált az osztrák birodalomban való állandó fogyasztó területeinkkel, jelesen Cseh- és Morvaországokkal való forgalmunkban is, a hol a buzaárak a budapesti paritás alatt 1—2 forinttal alacsonyabb helyzetben állapodtak meg.

Ha különösen a budapesti malmok valóban arra törekednének, hogy a buzaárakra *mesterséges* eszközökkel nyomást gyakoroljanak, úgy e czélt olyankor, midőn bizonyos buzakészlet felett rendelkezésnek, a legkönnyebben és legbiztosabban a *buzabekértárlásnak* időleges közös megszűntetése avagy csökkentése útján érhetnek el, a mire éppen csak titkos megegyezés illetőleg *összesbeszélés* szükséges. Amde a budapesti malmok még *soha* a nevezett ellentállásnak ilyen *mesterséges* eszközökhöz nem folyamodtak és a meddig az elérhető *lisztárak* a buzaárakkal csak *félig-meddig* arányban állanak, a buzaárak tulajdonosok fokozott követelményéhez *sokkal később* alkalmazkodnak, mint a világ bármely más ipara tenné. De sőt még oly időkben is, a midőn a buzaárak hausse-irányzata itt a *bel- és külföldön elérhető lisztáraknak paritását messze túlszárnyalja*, a malmok az emelkedő irányzattal szemben jóval kevesebb ellentállást tanúsítanak, mint a hogy azt *önző* érdekeik olykor megkövetelhetnék.

A f. év július havában például, midőn a buzaárak első minőségére értve 9 frt 50 kr-ra csökkentek, sem annak lehetősége nem forgott fenn, sem kilátás nem volt rá, hogy az őrleményért csak megközelítő hasonértékű árak is erőszakoltassanak ki, és ennek daczára a budapesti malmok hazai mezőgazdaságunktól még ezen legmagasb áralap mellett is *igen tekintélyes* buzamennyiségeket vettek meg, tisztán ama jámbor *remény*re alapítva, hogy talán később, valami váratlan *létensodajja* által sikerülniök fog, ezeket a magas árakat a *fogyasztóra* rákényszeríthetni, mely remény, mint tudva van, nem valószínű, hogy a minthogy annak megfúszta a budapesti malmoknak, nagy készleteik értékesítése czímen, súlyos veszteségeket okozott.

A *fogyasztóknak ellentállása* — oly tényező, melynek teljes figyelmen kívül hagyása a szóban levő fejtegetések szerzőjét nyomban mint az *«emelet emberét»* ismereti meg — távolról sem győzhető le oly könnyedén, mint a malmoknak a budapesti tözsdemozgalom gyors-tüzelese közepette viasként olvadkozó ellentállása, a melyeknek vajmi gyakran jut osztályrészül az a háladálat szerep, hogy az *őstermelés* és *fogyasztás* közt lókas-hárítól kell szolgálniok.

Még most is, bár a redukció máj augusztus hó 31-ike óta érvényben és gyakorlatban áll, a budapesti malmok a *liszt megcsökkentés* kintalata daczára is őrleményeiket métermázsánként 30—40 krral *előszobában* kénytelenítek árusítani, mint a hogy a buza *fizetik* és még ezen veszteséges árak mellett sem képesek, a Nagybríttaniában jelentősen olcsóbb *lisztárakkal* sorompóba léptet amerikai és hollándi verseny következtében, még ama *finomliszt*-mennyiségeket sem kellőképen elhelyezni,

andern Zweck sehen, als das Streben, durch Einschränkung des Betriebes einen Druck auf die Weizenpreise auszuüben, denn gegenüber der angebliehen Ueberproduktion an Schlusszetteln dürfte wohl Niemand die Betriebsreduktion als das richtige Heilmittel verfechten wollen.

In Wahrheit aber lässt sich vorerst nur das Gegenteil einer Ueberproduktion an Schlusszetteln konstatieren und wir haben leider von keiner Budapester Mühle eine Desavouierung zu befürchten, wenn wir verahen, dass zur Zeit des Reduktionsbeschlusses — wie auch heute noch — ein geradezu erschreckender Mangel an Schlusszetteln herrschte und zwar nicht allein in *feinen* Mehlen für England und Frankreich, in *Mittelsorten* für die Schweiz, Holland etc., sondern ganz besonders auch im Verkehre mit unseren ständigen Absatzgebieten der österreichischen Reichshälfte, insbesondere Böhmen und Mähren, wo die Weizenpreise um 1—2 fl. unter Budapester Parität verharren.

Wenn speziell die Budapester Mühlen wirklich darauf ausgehen würden, die Weizenpreise durch *künstliche* Mittel herabzudrücken, so könnten sie dieses Ziel zu Zeiten, — wo dieselben über einen gewissen Weizenstock verfügen, am leichtesten und sichersten durch zeitweiliges gemeinsames Einstellen oder Restringiren des *Weizenkaufes* erreichen, wozu es blos einer geheimen Verabredung bedarf. Noch *niemals* aber haben die Budapester Mühlen zu diesem künstlichen Mittel des organisierten Widerstandes gegriffen und solange die erzielbaren Mehlpreise nur *halbwegs* mit den Weizenpreisen in Einklang stehen, fügen sich dieselben den höheren Forderungen der Weizenegner *weit williger*, als irgendwelche Müllerei der Welt. Ja selbst zu solchen Zeiten, wo eine Hausbewegung die Weizenpreise hier *weit über die Parität* der im In- und Auslande erzielbaren Mehlpreise trägt, setzen die Mühlen der Hausse *weit weniger* Widerstand entgegen, als ihr *egoistisches Interesse* es erfordern würde.

Im Juli d. J., als die Weizenpreise bis fl. 950 für Primaweizen emporschnellten, war weder die Möglichkeit noch die Aussicht vorhanden, für das Mahlprodukt auch nur annähernd paritätische Preise zu erzwingen, und doch haben die Budapester Mühlen der vaterländischen Landwirtschaft auch auf dieser höchsten Preisbasis *ausserordentliche* Weizenquantitäten abgenommen, bis auf die fromme *Hoffnung* hin, dass es ihnen späterhin vielleicht doch durch irgend ein Gotteswunder gelingen könnte, diese hohe Preise auf den Consumenten aufzuzwingen — eine Hoffnung, die sich bekanntlich *nicht* erfüllt hat und deren Scheitern den Budapester Mühlen durch die Entwerthung ihrer grossen Vorräthe schwere Verluste zugefügt hat.

Der *Widerstand der Consumenten*, ein Faktor, dessen gänzliche Ausserachtlassung in dem Verfasser der besprochenen Erörterung sofort den *«Theoretiker»* erkennen lässt — ist eben weilernicht so leicht zu besiegen, wie der in dem Schnellfeuer des Budapester Börsengeschäftes wie Wachs dahinschmelzende Widerstand der Mühlen, denen nur zu oft die undankbare Aufgabe zufällt, als Stossballen zwischen Urproduktion und Konsum zu dienen.

Auch jetzt, nachdem die Reduktion schon seit 31. Aug. a. c. in Kraft und Übung steht, müssen die Budapester Mühlen, *trotz des verringerten Ausgabes* in Mehl, ihr Mahlprodukt um 30—40 kr. pr. Mtr. *billiger* veräußern, als sie den Weizen bezahlen, und auch bei diesen Verlustpreisen finden sie zufolge der in Gross-

a melyek a $\frac{2}{3}$ -del csökkentett őrési üzemből származnak. *És ily eiszonyok közt a malmok erőszakkal tartásuk fen a teljes őrési üzemet?!*

A budapesti malmok szempontjából, a melyek éppen a legmagas buzaárak mellett, ha azok benső támaszszal és léjogulsaltsággal bírtak volt — a legjobb üzleti eredményeket tudták elérni, a magas buzaárak magukban veve éppen nem kárhözvontak s nem is nézik azokat rossz szemmel, nihez képest a fogantatva vett őrési redukció igazán indoka éppen nem abban keresendő — mint a hogy ezt a felvezetelt szerző felteszi — hogy a malmok az ez idő szerinti buzaárak tálmagyságuknak tartják, hanem abban az egészen helyes és időszertien felismert meggyőződésben, hogy az Amerika, Anglia és Franciaországban való aratási eredmények által teremtett helyzet mellett s legkivált az amerikai liszt olesó és bőséges kínálatával szemben nincs lehetőségi arra nézve, hogy a magyar gőzmalmok teljes őrési üzemből származó nagymennyiségű finom liszt- és közepisizt minőségek egyáltalában elhelyeztethessenek, nem is szólvá arról, hogy ez oly árak mellett történhetnék, melyek csak megközelítőleg is megfelelőhethének a buza ama magas árhelyzetének, a mely hazánkban a buzaaratsának, sajnos, kedvezőtlen eredménye által igazoltnak látszik.

Az őrés redukciója mellett különben, bár öntudatlanul, maga a szerző szolgálatát a legjobban és legáltalánosabb érvel, a midőn statisztikai adatok segítségével — melyek biralatába alább még bővebben bocsátkozunk — azt bizonyítja, hogy Magyarország az új aratásig végső szükség esetében a saját szükségletét és Ausztria többszükségletét is fedezni lesz képes, és hogy a külföldön való kivétel czéljaira egyáltalán sem áll rendelkezésére.

Mentül inkább van a t. szerző több emleltet követezésének helyességéről meggyőződve, annál nagyobb az az éllentmondás, melybe önmagával szemben keveredik, a midőn a malmok őrési redukcióját eltilti, mert hiszen, ha Magyarország a külföldre való kivétel czéljaira valóban nem rendelkezik semmivel, akkor eo ipso nem szabad teljes őrési üzemetek fen tartani, miután a hazai gőzmalmok teljes őrési üzeme a beföldi szükségletet valamint az osztrák tartományok fogyasztási képességét messze túlszárnyaló mennyiségeket állít elő.

Ezzel pedig az a vajmi kevésbé tárgyilagos, de sőt határozottan ellenséges feltevés, mintha az őrési redukció czélja a buzaárakra gyakorlandó mesterséges nyomásból állana, önmagától egyszerűen elesik, hissek a malmoktól nem akarnak követelni, hogy több buzaát s muszáj venniük s örölniük, mint a mennyi a t. szerző által előadott hivatalos statisztika szerint e czélokra tényleg van, vagy hogy mindenesetre többet kell örölniük, mint a mennyit őrlemények alakjában tényleg értékesíteni tudnak.

Az őrési redukció valódi czélja tehát az, hogy a finom- és közepisizt minőségeknek a teljes őrés fen tartásával mulhatatlanul bekövetkező túlermelése idején megszorítások, hogy a malmok erőszakkal kínálatának, mely a teljes őrés eltelten kereslet esetében rendszerint kísérni szokta, eleje vétessék, hogy a fogyasztóknak demoralizáló aggodalma a lisztermelékeknek a túlermelés által elharpózó elértéktelenülése iránt előzések s ezáltal azoknak bizalma az árak állandósága iránt megszüldíttatván, az őrlemények árhelyzete javuljon.

Az őrési redukció célcélja és szerint abban nyilvánul, hogy a lisztermelékek állapota javuljon, jellelőleg hogy azok elértéktelenülése megakadályoztassék, a redukció közvetve a buzaárak ja ulására illetőleg megszüldíttatván is mulhatatlanul befolyással kell hogy legyen, mert hisz mentül jobb árakon értékesíthetik a

Britannien mit bedeutend billigeren Mehlpreisen auftretenden amerikanischen Konkurrenz, nicht einmal für diejenigen Feinmehlquantitäten genügenden Absatz, welche aus dem um $\frac{2}{3}$ -tel reduzierten Mahlbetrieb resultiren. Und das sollten die Mühlen mit Gewalt den Vollbetrieb aufrecht erhalten?!

Den Budapestere Mühlen, die gerade bei hohen Weizenpreisen — wenn dieselben inneren Halt und Existenzfähigkeit hatten — ihre besten Geschäftsergebnisse zu erzielen verstanden haben, sind hohe Weizenpreise an und für sich kein Dorn im Auge und der wahre Beweggrund der beschlossenen Betriebsreduktion ist durchaus nicht — wie der irreführende Verfasser annimmt — darin zu suchen, dass die Mühlen die bestehenden Weizenpreise zu hoch finden, sondern in ihrer ganz richtigen und rechtzeitigen Erkenntnis dessen, dass bei der durch die Ernteverhältnisse in Amerika, England und Frankreich geschaffenen Sachlage und auch besonders angesichts des billigen und reichlichen Ausgebotes amerikanischer Mehle keine Möglichkeit sichtbar ist, die bei Vollbetrieb der ungarischen Dampfmöhlen resultirenden grossen Massen feiner Mehle und Mittelsorten überhaupt abzusetzen, geschweige denn zu solchen Preisen, welche auch nur annähernd jenem relativ höhern Preisstande des Weizens entsprechen, der hierzulande durch den leider ungunstigen Ausfall unserer Weizenerte gerechtfertigt erscheint.

Das beste und triftigste Argument für die Betriebsreduktion liefert übrigens, wenn auch unbewusst der Verfasser selbst, indem er mit Hilfe statistischer Aufstellungen (deren Kritik zum Schlusse folgen soll) den Nachweis führt, dass Ungarn bis zur neuen Ernte zur Noth den eigenen und den Mehrbedarf Österreichs zu decken im Stande sein wird, und zum Export nach dem Auslande absolut Nichts verfügbar hat.

Je mehr der Verfasser von der Richtigkeit seiner letztgenannten Konklusion überzeugt ist, desto grösser ist der Widerspruch, in den er mit sich selber gerät, indem er die Betriebsreduktion der Mühlen verurtheilt; denn wenn Ungarn zum Export nach dem Auslande wirklich nichts verfügbar hat, dann dürfen wir eo ipso nicht voll mahlen, weil die Vollproduktion der vaterländischen Dampfmöhlen den einheimischen Bedarf, sowie die Aulnahmsfähigkeit der österreichischen Reichshälfte weit übersteigt.

Damit wird auch die wenig objektive ja entschieden feindselige Voraussetzung, als ob der Zweck der Betriebsreduktion in der Ausübung eines künstlichen Druckes auf die Weizenpreise bestünde, von selbst hinfallig, es wäre denn, man wollte den Mühlen zumuthen, dass sie mehr Weizen kaufen und mahlen müssen, als laut der von dem Verfasser adoptirten amtlichen Statistik für diesen Zweck vorhanden ist und jedenfalls mehr, als sie in Form von Mehlpunkten absetzen können.

Der wahre Zweck der Betriebsreduktion ist der, die bei Vollbetrieb unfehlbar eintretende Ueberproduktion in feinen und mittleren Mehlsorten rechtzeitig einzudämmen, das forcirte Ausgebot der Mühlen, welches die Vollproduktion bei ungenügendem Absatz stets in Gefolge hatte, zu verhüten, die demoralisirende Furcht der Consumenten vor der durch Ueberproduktion einreisenden Entwerthung der Mehrprodukte zu bannen, dadurch deren Vertrauen in den Bestand der Preise zu festigen und so das Preisniveau der Mahlprodukte zu heben.

Indem also der Endzweck der Betriebsreduktion darin besteht, das Preisniveau der Mahlprodukte zu heben, beziehungsweise deren Entwerthung hintanzuhalten, muss

malinok árteményeiket, annál jobb árakat képesek a búzáért fizetni. Igaz ugyan, hogy ha a malinok a hiányzó kereslet dacára a teljes őrlést bizonyos ideig erőszakkal akarják, buza-zükségletük ez idő tartáma mesterségesen nagyobb lehetne, s előbb a buza tulajdonosok átmenetleg némi hasznót is élvezhetnének, amde ez az előny okvetlen eltűrné a maluhatalatlan bekövetkező visszahatás balkövetkezémei mellett, melyet minden mesterségesen fenntartott és tartósan meg nem maradó állapot szűlni szokott, és a mely a jelen esetben annál gyorsabban következnek be, mint inkább szaporodnának fel az el nem helyezhető finomliszt-készletek, amint hogy kétségtelen, hogy ama nevezetes veszteségek, a melyek a buza- és lisztárak közötti, fokozódó disparitás következtében biztosan származnának, csakhamar a legfőbbben nyilvánuló árkrízist idéznék fel.

Ezekkel bebizonyíthatni véltük, hogy a malmok által elhatározott őrlési reductio négy hazai mezőgazdaságnak elemt szempontjából is csak üdös rendszabályt tekinthető, a mit csak azok nem látnak be, a kik nem képesek fellogni, hogy az általánosan fokozott túlermérs és az ártemények elértéktelenege a nyersanyag árviszonyait sem kímélik meg s azokra is szükségkép hátrányos visszahatást kell hogy gyakoroljanak.

Ezek után követni akarjuk a t. szerzőt a statisztika terére is, hogy azt is vizsgálhassuk, vajjon az az alap, melyre hazánk kirteli képségeire és buzaárainknak positív szint-meghatározására vonatkozó következtetéseit felépíti, a valószínűn igazán megfelelő-e és biztos telet-nek vehető-e.

Az ezidei buzaárataink eredményeire (27 $\frac{1}{2}$ mill. mm.) valamint az 1888. év terméséből fennmaradt fölösleg-buzakészletekre (6—8 millió mm.) nézve — megbízhatóbb forrás hiányában — mi is el kell hogy fogadjuk illetőleg elismerjük azokat az aránylag legmegbízhatóbb hivatalos becsléseket, melyek szerint a f. é. július hó 1-én hazánkban rendelkezésre álló összes buza mennyiség, az új és régi búzá egybevéve, mintegy 31 $\frac{1}{2}$ millió mm.-val vehető számításra.

A mi azonban Magyarország belföldi buzaforgalmazásáról illeti, a 21—23 millióval megállapított hivatalos adatok szemben a kritikai néző megállapított hivatalos adatok némileg megbízható fogyasztási adatok kívánunk megállapítani, e célra leginkább alkalmasnak az 1886-iki év aratásai tartjuk, mint a melynek végével ugyszóval egyetlen szem régi buza nem maradt meg és a melyre az 1885. évi aratásból általános tudomás szerint elenyésző csekély buza mennyiségek vitettek át, a mely utóbbiak 1 millió mm.-val inkább túlbecsültek, mint kevesre számítottak.

Az 1886. évi buzaaratás, melynek 27 millió mm.-val való hivatalos megállapítása annak idején, figyelemre méltó jelenségek alapján, túlságosan jellegetett volt, a hivatalos statisztika adatai szerint következőképen használtakot fel:

Kivittelt volt:			
buza	Ausztriába	külföldre	összes kivittl mm.
1886. július—decz-ben	2.246,912	655,089	2.902,001
1887. január—júliusban	1.810,418	398,156	2.208,574
együtt	4.057,330	1.053,245	5.110,575

Örlemények			
1886. július—decz-ben	1.220,174	570,172	1.790,346
1887. január—júliusban	1.092,212	532,788	1.625,000
együtt	2.312,386	1.102,960	3.415,346

ezek szerint tehát
 buza és örlemények együtt: 6.369,716 2.156,205 8.525,921

dieselbe mittelbar auch zur Hebung beziehungsweise Festigung der Weizenpreise beitragen, denn je bessere Preise die Mühlen für ihr Mahlprodukt erzielen, desto höhere Weizenpreise können sie bezahlen. Wollten etwa die Mühlen trotz mangelnden Absatzes den Vollbetrieb eine Zeit lang forciren, so wäre allerdings ihr Weizenbedarf ebensolange ein künstlich vergrößerter, woraus auch Weizeneigner vorübergehend einiger Vortheil ziehen könnten; doch ist dieser Vortheil verschwindend gering gegenüber den bösen Folgen des unausbleiblichen Rückschlages, den jeder künstlich fortgeführte und für die Dauer unhaltbare Zustand nach sich zieht und der in dem gegenwärtigen Falle umso rascher eintreten müsste, als dem Anwachsen der unabsetzbaren Feinmehlverrätthe und die starken Verluste, die sich aus der vermehrten Disparität zwischen Weizen- und Mehlpreisen ergeben würden. Hiermit zu bald eine scharfe Preiskrisis hervorrufen würden.

Hiermit glauben wir bewiesen zu haben, dass auch vom Standpunkte der vaterländischen Landwirthschaft die beschlossene Betriebsreduktion als eine heilsame Massregel zu betrachten ist, was nur derjenige nicht einsehen wird, der nicht begreift, dass eine fortschreitende Ueberproduktion und Entwerthung der Mahlprodukte auch nicht ohne Rückwirkung auf den Preisgang des Rohstoffes bleiben kann.

Und nun müssen wir dem Verfasser auch auf das Gebiet der Statistik folgen, um zu untersuchen, ob die Grundlage, auf welcher er seine Konklusionen hinsichtlich der Exportfähigkeit Ungarns und einer positiven Niveaubestimmung unserer Weizenpreise aufbaut, auch in Wirklichkeit eine richtige und sichere ist.

Für das Ergebnis unserer heurigen Weizenernernte (24 $\frac{1}{2}$ Mill. Mtr.) sowie für die Höhe des aus dem 1888-er Erntejahre erübrigten Weizenüberschusses (6—8 Mill. Mtr.) müssen auch wir, in Ermangelung einer zuverlässigeren Quelle die amtlichen Schätzungen, als die relativ verlässlichsten gelten lassen, so dass wir das am 1. Juli d. J. in Ungarn verfügbare Gesamtquantum neuen und alten Weizens ebenfalls mit 31 $\frac{1}{2}$ Mill. Mtr. in Rechnung ziehen.

Was jedoch den inländischen Weizenkonsum Ungarns anbelangt, so können wir die amtliche Ziffer von 21 bis 23 Mill. nicht ohne Kritik adoptiren.

Zur Ermittlung einer halbwegs verlässlichen Konsumziffer halten wir das 1886-er Erntejahr für besonders geeignet, weil bei Ablauf desselben sozusagen kein Kern alten Weizens übrig war und auch das dem vorhergehenden 1885-er Erntejahr in die nächste Campaigne notorisch nur verschwindend geringe Weizenquantitäten herübergebracht wurden, wclch letztere mit 1 Mill. Mtr. eher zu hoch als zu niedrig beziffert sind.

Die 1886-er Weizenernernte, deren amtliche Schätzung mit 27 Mill. Mtr. seinerzeit auf Grund triftiger Symptome als zu hoch gegriffen bezeichnet wurde, fand laut amtlicher Statistik folgende Verwendung:

Ausgeführt wurden:			
Weizen	nach Oesterreich	nach dem Auslande	Totale Mtr
Juli—December 1886	2.246,912	655,089	2.902,001
Januar—Juni 1887	1.810,418	398,156	2.208,574
Zusammen	4.057,330	1.053,245	5.110,575

Mahlprodukte			
Juli—December 1886	1.220,174	570,172	1.790,346
Januar—Juni 1887	1.092,212	532,788	1.625,000
Zusammen	2.312,386	1.102,960	3.415,346

also insgesamt
 Weizen u. Mahlprodukte 6.369,716 2.156,205 8.525,921

Mintán tehát az 1886. évi buzaaratásnak legfeljebb 27 millió metermázsára lehetett terméséből, hozzáve az 1 millió mm. régi buzakészletét = 28 millió mm.-ből 8.526.000 mm.-nyi buza- és lisztkivitel fedeztünk volt, hazánk befogaztatása a buzából, a vetőmagot is beleértve, az 1886. júliustól 1887. június végéig terjedő aratási évben semmi esetre nem lehetett 19 $\frac{1}{2}$ millió metermázsánál nagyobb, mi mellett még különösen figyelembe vevendő az is, hogy az 1886. évben rozsaratásunk is igen gyenge, tengertermésűk pedig az ideinel jóval csekélyebb volt és még burgonyaaratásunk is semmi esetre nagyobb nem volt, mint az idei estendőben. Nincs kizárva tehát annak lehetősége sem, hogy a folyó aratási évben — legkivált az igen olcsó kukoricszárak következtében, melyek ezen kenyérgyötlőknek minden esetre nagyobb emberi élvezetre szánt fogyasztást biztosítanak — a beföldi buzaforgaztatása hazánkban, a vetőmagot beleértve, 19 $\frac{1}{2}$ millió mm.-nál többet igénybe venni nem fog, a mely esetben a Magyarországon f. é. július 1-jével tényleg megvolt 31 $\frac{1}{2}$ millió metermázsá buzából 12 millió mm. buza és liszt az 1890. év július hó 1-éig való kivitelre rendelkezésre maradna.

Ausztria beviteli szükségletét illetőleg már most a fentebbiekből azt látjuk, hogy Ausztria az 1886-iki aratási estendőben csak 6.369.716 mm. buzát és lisztet vett meg tőlünk, a mely mennyiségből, hogy Ausztria tiszta bevétele megállapítható, még 854.753 metermázsát le kell vonnunk, és pedig azért, mert a közös vámerületnek 1886. július 1-jétől 1887. július 1-éig való külföldre szóló kivitele Magyarországnak külföldre szóló kivitelét ugyanazon időszakban 644.926 mm. buzával és 209.827 mm. liszettel, együtt tehát 854.753 mm.-val haladta meg, mely mennyiséget Ausztria vagy a saját terméséből vagy pedig a beviteli mennyiségből a külföldre vitte ki. Ausztria tiszta (netto) bevétele e szerint az 1886/87-iki aratás évében (6.369.716 — kevesebb 854.753) csak 5.514.963 metermázsát tett.

Hogy már most Ausztria ez idei beviteli szükséglete a fokozott állapothoz esetében a tapasztalat szerint rendszeres bekövetkező fogyasztási csökkenés daczára valóban el fogja-e érni a t. szerző megállapítása szerint legalább 8—9 millió mm.-ra tett mennyiséget, azt ma fölfelettel biztossággal ugyan senki ember fia meg nem jósolhatja, minden esetre azonban a t. szerző által hirdett — teljes tárgyilagossággal — ellenére szól, ha figyelmen kívül hagyja, hogy Ausztria és jelesül Cseh- és Morvaországok is igen tekintélyes mennyiségű régi búzát takarítottak meg a múlt évi aratásból, melyek az ez idei aratási eredmények ott is lényeges mérvben való öregbítésére szolgálnak. S valóban fölfelettel, hogy a buzaárak Cseh- és Morvaországokban, melyeknek a t. szerző elmélete szerint nem szabadna olcsóbbaknak lenni, mint a mennyit az Ausztriában *kiszárlóg* versenyző magyar buza előállításai ára teszen, mégis már három hónapnál az ennél *jóval alacsonyabban* állanak, — oly körülmény, mely bár nem szolgálhatna még végleges ítélet igazolására, de a melyből Ausztriának *rendkívül* nagy beviteli szükségletére biztossággal már csak még sem lehetne következtetnünk.

De még ha fel is tesszük, hogy Ausztriába való kivitelünk a folyó aratási évben a 9 millió mm.-nyi mennyiséget valóban elérhetné, még mindig 3 millió mm. buza és liszt maradna a külföldre való kivétel céljaira rendelkezésre, a mely kiviteli mennyiség a Szerbiából és Bulgariából behozott buzamennyiségekkel még további szaporodást érhet és el is fog érni.

Az a hypothezis, hogy hazánk a folyó aratási

Nachdem wir also aus dem Ertrag der 1886-er Weizenerte von höchstens 27 Mill. Mtrz plus 1 Mill. alter Weizenbestände = 28 Mill. Mtrz eine Ausfuhr von 8.526.000 Mtrz Weizen und Mehl bestritten haben, kann der inländische Weizenkonsum Ungarns inclusive Anbauens in dem Erntejahre Juli 1886 bis Juni 1887 in keinem Falle grösser als 19 $\frac{1}{2}$ Mill. Mtrz gewesen sein, wobei zu berücksichtigen ist, dass im Jahre 1886 auch unsere Roggenerte eine sehr schwache, die Maiserte eine geringere als heuer und die Kartoffelernte keinesfalls grösser war als in diesem Jahre.

Die Möglichkeit ist also nicht ausgeschlossen, dass auch in dem laufenden Erntejahre — insbesondere zufolge der sehr billigen Maispreise, welche diesem Brodsubstitutte einen verstärkten menschlichen Konsum sichern — der inländische Weizenverbrauch Ungarns inclusive Anbauens nicht mehr als 19 $\frac{1}{2}$ Mill. Mtrz absorbiren werde, in welchem Falle von den in Ungarn am 1. Juli l. J. vorhanden gewesenen 31 $\frac{1}{2}$ Mill. Mtrz Weizen 12 Mill. Mtrz Weizen und Mehl zur Ausfuhr bis 1. Juli 1890 verfügbar wären.

Was nun den Importbedarf Oesterreichs betrifft, so sehen wir oben, dass Oesterreich uns im 1886-er Erntejahre nur 6.369.716 Mtrz Weizen und Mehl abgenommen hat, wovon wir, um den Netto-Import Oesterreichs zu eruihren, noch 854.753 Mtrz in Abzug bringen müssen, nachdem der ausländische Export des gemeinsamen Zollgebietes vom 1. Juli 1886 bis 1. Juli 1887 den ausländischen Export Ungarns in der gleichen Periode um 644.926 Mtrz Weizen und 209.827 Mtrz Mehl, also insgesamt um 854.753 Mtrz übersteigt, welche Oesterreich entweder aus seiner eigenen Production oder von dem Importquantum nach dem Auslande exportirt hat. Der Netto-Import Oesterreichs im Erntejahre 1886/87 betrug also nur (6.369.716 weniger 854.753 =) 5.514.963 Mtrz.

Ob nun das diesjährige Einfuhrbedürfniss Oesterreichs trotz der bei erhöhtem Preisstande erfahrungsgemäss stets eintretenden Consumverminderung wirklich die von dem Verfasser ermittelte Ziffer von mindestens 8—9 Mill. Mtrz erreichen wird, kann wohl kein Mensch mit absoluter Sicherheit vorhersagen; unter allen Umständen aber verlost es gegen die von dem Verfasser proklamirte »vollständige Objectivität«, wenn er ausser Acht lässt, dass auch Oesterreich und speciell Böhmen und Mähren aus der vorjährigen Ernte ganz beträchtliche Mengen alten Weizens erübrigt hatten, die eine wesentliche Verstärkung des diesjährigen Ernteertrages bilden. Und es ist in der That sehr auffallend, dass die Weizenpreise in Böhmen und Mähren, die nach des Verfassers Theorie nicht billiger sein sollten, als die Erstellungspreise des in Oesterreich *ausschliesslich* konkurirenden ungarischen Weizens, dennoch schon drei Monate hindurch *um ein ganz Bedeutendes tiefer* stehen, — ein Umstand, der wohl noch kein endgiltiges Urtheil — rechtfertigt, jedoch auf ein *ausserordentlich* hohes Einfuhrbedürfniss Oesterreichs nicht mit Sicherheit schliessen lässt.

Aber angenommen selbst, dass unsere Ausfuhr nach Oesterreich in dem laufenden Erntejahre die Ziffer von 9 Mill. Mtrz erreichte, *blieben noch immer 3 Mill. Mtrz Weizen und Mehl zum Export nach dem Auslande verfügbar*, welches Exportquantum durch die aus Serbien und Bulgarien importirten Weizenmengen eine weitere Vergrösserung erfahren kann und wird.

Die Hypothese, dass Ungarn in diesem Erntejahre für den Export nach dem Auslande *gar nichts* verfügbar

esztendőben a külföldre való kivitel czéljaira *egyáltalán* semmielő nem rendelkezik, a fentiek szerint korántsem mondható behízyoltottnak, ha ugyan arra nem kerülne a sor, hogy Magyarország saját fogyasztása lényegesen több buzáig igényelje, mint a menynyi e czímen az összehasonlításul szolgáló 1886/87. évben elkelt.

Ha tehát Magyarországon oly magas buzaárak maradnának érvényben, hogy a külföldre való kivitel a kierszakoit lisztkivitel bizonyos minimális mennyiségének határan túl nem terjedőleg megkötötnék, ugy az aratási év végével, még ha az Ausztriába való kivitel a teljes 9 millió mm.-át valóban el is érné, még mintegy 3 millió mm. buza maradna főlöszleg, mely számításához megjegyzendő, hogy az ideai aratás eredménye csak 24½ millió mm.-val és az 1888. évi buzakészletek csak 7 mm.-val vetettek fel.

Ha ezzel szemben figyelemben vesszük, hogy az áldott 1887-iki aratási év kezdetével — daczára annak, hogy régi buzaból ugyszólván egy szem sem maradt meg — az új buza ára még a Londonra érte 126—127-tel számitott igen kedvező kivitel-árfolyam mellett sem küzthette fel magát 80/81 kilós első minőségű tiszai buzára 6.75—7.— frtnal magasabb állapotig, és hogy ez az óléso ár az 1888. év június hó vége felé ismét *visszaesett*, ha továbbá tekintetbe vesszük, hogy buzaáraink még az 1888 júliusától 1889 júniusáig terjedő kivételesen kedvező aratási évben is (a mely hazunkra nézve Anglia, Franciaország, Németország és Amerika) minőségileg, de még inkább mennyiségileg *rendkívüli* aratási hányai következtében *szokottanul* kedvező kilátásokat nyújtott), csak nagygyezzen tarthatnák fen *oly két héten át* (1888 októberben) a csak fáradságon elért legmagasabb, első minőségű tiszai buzártí fizetett 8.25 frtnyi árjegyzést, és e rövid időn túl a f. év június hó végéig ismét 7.25—7.40 frtnyi árjegyzésre töpörödtek össze, ha végül azt a tényrt tartjuk szem előtt, hogy buzaáraink ezidő szerint is *még mindig 2 frtnal* állanak az 1887. és 1888. évi legalacsonyabb árak felett, tehát ezekhez viszonyítva mégis mintegy 30%-nyi *árjavulást* mutatnak, a mely által nyomatékosabban vehető latba, mert a válto-árfolyamok már 2 év óta jó 5%-kal mentek vissza, — ugy mindezek alapján nem kívánunk azt a súlyos erkölcsi felelősséget azokkal megosztani, a kik gazdalközösségünknek azt az egyenes magunktól elutasítva, *teljőből* nézetes *árjavulást*ra spekuláljanak. Mert ha sem nem kívánjuk, sem megfosolni nem akarjuk, hogy buzaáraink a jövő évi aratás kedvező eredménye esetében, egy mint az 1887. és 1888. években ismét 7 frton aluli visszaesést fognak szenvedni, ezen eshetőségnek újból való visszatérte mégis minden körülmények között *mint lehetséges* szemügyre veendő, hogy a *legelőg* utolsóknak eladásra jutó buzakészletek tulajdonosainak a további áremelkedés kilátásával szemben mindenesetre legalább is számolniuk kell az 1887. és 1888. évi aratási évét tanulsága szerint métermázsanként 2 frtra becsülhető ársökkenés kockázatával, a mely csak 3 millió métermázsanyni készletre érve is 6 millió frtnyi veszteséget jelentene értéksökkenés czímen és vagy 1½—2 millió frtra tehető további veszteséget képviselne kamat-, költség- és súlyhány czímen — a magyar mezőgazdaság közvetlen kárára.

Különben még a t. felhivatalos szerzőnek az a nem minden akadémikus logika híjával felállított elmélete is, mely szerint buzaárainknak ez idén legalább a szállítási költség és beviteli váll összégével kell magasabbakknak lenni azoknak az országoknak arainál, me-

habé, ist also keineswegs *erweisen*, es wäre denn, dass der Eigenkonsum Ungarns wesentlich mehr Weizen absorbiren sollte als im Vergleichsjahre 1886/87.

Sollten also in Ungarn so hohe Weizenpreise in Geltung bleiben, dass die Ausfuhr nach dem *Auslande* bis auf ein gewisses Minimalquantum der erzwungenen Mellesporte unterbunden wird, dann dürften mit Schluss des Erntejahres, selbst wenn die Ausfuhr nach Oesterreich volle 9 Mill. Mtrz erreicht, circa 3 Mill. Mtrz Weizen übrig bleiben, wobei das heurige Ernterückmäss nur mit 24½ Mill. und die alten 1888-er Weizenbestände mit 7 Mill. Mtrz ankommen sind.

Wenn wir nun berücksichtigen, dass zu Beginn des gesegneten 1887-er Erntejahres — trotzdem von *alten* Weizen sozusagen kein Kern übrig war — der neue Weizen selbst bei dem sehr günstigen Exportcourse von 126—127 für Devis London keinen höheren Preis als fl. 6.75—fl. 7.—, für prima Theiss Qualität 80/81 erringen konnte und dass dieser billige Preis auch gegen Ende Juli 1888 *wiederkehrte*; wenn wir ferner berücksichtigen, dass selbst während der exceptionell günstigen Erntecampagne Juli 1888 bis Juni 1889 (welche für Ungarn zufolge der quantitativ und mehr noch qualitativ *ausserordentlichen* Erntedeficite in England, Frankreich, Deutschland und Amerika *ungewöhnlich* günstige Chancen bot), unsere Weizenpreise den mühsam erklommenen höchsten Preisstand von fl. 8.25 für prima Theiss kaum 2 Wochen lang (Oktober 1888) *behalten* konnten und von da ab bis Ende Juni d. J. wieder bis auf fl. 7.25—7.40 für prima Theiss abbrockelten; wenn wir uns endlich die Thatsache vor Augen halten, dass unsere Weizenpreise gegenwärtig immerhin um *zwei Gulden* über dem billigsten Preisstande der Jahre 1887 und 1888 stehen, also diesen gegenüber eine *Preisbesserung von circa 30%* aufweisen, die umso schwerer in's Gewicht fällt, als die Devisencourse seit 2 Jahren um starke 5% zurückgegangen sind: so möchten wir keineswegs die schwere moralische Verantwortlichkeit theilen, welche diejenigen auf sich laden, die unseren Landwirthen *direct anrathen*, die oben erwähnte 30%-ige Preisbesserung *von der Hand zu weisen* und auf eine *weitere bedeutende* Preisbesserung zu speculiren. Denn wenn wir es auch weder wünschen, noch prophezeien, dass unsere Weizenpreise bei günstigem Ausfall der nächstjährigen Ernte wieder einen Rückfall auf fl. 7.— wie im Jahre 1887 und 1888 erleiden werden, so ist der Wiedereintritt dieser Eventualität dennoch unter allen Umständen *als möglich* ins Auge zu fassen, so dass die Eigner der zuletzt zum Verkauf gelangenden Weizenbestände gegenüber der Chance einer weiteren Preissteigerung, jedenfalls auch mit dem Risiko eines nach der Analogie der Erntejahre 1887 und 1888 mit zwei Gulden pro Metzenmeter taxirbaren Preisrückganges zu rechnen haben, welcher schon bei 3 Mill. Mtrz Weizen einen Verlust in der beträchtlichen Höhe von 6 Mill. Gulden Preisdifferenz und 1½—2 Mill. Gulden Zinsen-, Spesen- und Gewichtsrverlust zum Schaden der heimischen Landwirthschaft repräsentirt.

Ueberdies bedarf auch die von dem officiösen Verfasser nicht ohne akademische Logik aufgestellte Theorie, wonach unsere Weizenpreise heuer um die Frachtdifferenz und den Einfuhrzoll höher sein müssen, als die Preise jener Länder, welche mit uns in der Versorgung Oesterreichs konkurriren können — einer näheren Beschichtigung im Lichte der Praxis, welche gar oft die schönsten theoretischen Schlussfolgerungen auf den Kopf stellt.

lyek vellünk Ausztria szükségletének ellátása körül versenyezhetnek, a praxis világításgabana való tüzetes vizsgálatot szintén igényli, annak a praxisnak, a mely elég gyakran még a legszebb elméleti végkövetkeztetéseket is fejtegető állítja.

Ausztria fogyasztói vajmi jól tudja, hogy gabona és liszthen való beviteli szükségletük ledezése tekintetében *Magyarországra* vannak utalva, tudják továbbá azt is, hogy a magyar buzaárak Ausztriára érve még mindig *olcsóbbak* annál az árnál, mint a melyért bármely más, külföldi származású termény az 1 frt 50 knyi arányban fizetendő vám hozzáállításával megszerezhető lenne, — és annak dacára magyar buzából való nagyobb vételektől tartózkodnak. Ugyan miért? Azért, mert szükségletüket első sorban a *még lényegesen olcsóbb saját termésű búzával* fedezhetik, a melyet az osztrák gazdák részéről bőségesen kínálnak nekik, és mert a saját szempontjukból — homlokegyenest a mi elméletünkkel ellentétben — *arra* számítanak, hogy viszont Magyarország buzaforráslegének elhelyezése tekintetében csaknem kizárólag *Ausztriára* van utalva és ezért a buzáját *olcsóbban* is kell adnia annál az árnál, a melyért a búzat külföldi termőterületekről Ausztriába vinni lehet és pedig mindaddig, míg a külföldi vámterületeken a magyar buzaért elérhető ár még lényegesen *rosszabb* marad. Már pusztán ebből az okból is lehetetlenség, hogy a külföldi gabonapiacok helyzetalkulása minden visszahatás nélkül maradjon az magyarországi áralakulásra és pedig még oly években sem, a midőn buzaforráslegünk heizgatlan épen csak az osztrák beviteli szükséglet fedezésére látszik elégségesnek. A milyen mérvben *helyes* az, hogy Ausztria az ő iparcikkiket nekünk annival drágábban adja, mint a mennyit a kifele létesített védvámok kitesznek, épen *olyan kevésbé igaz* és helyes az — sajnos, hogy így van — hogy hazánk szemterményeinek Ausztriában való eladása körül valaha csak megközelítőleg hasonló mértékben juthatnánk mi is a közös gabona-védvámok előnyeinek élvezetébe.

Az osztrák fogyasztóknak kétségkívül „önző”, de sajnos, külföldi szomszédainknak vámpolitikája által vajmi nagy mérvben előmozdított álláspontja ilyenéknép *még az osztrák gazdákkal* is érezteti a fenjelzett visszahatást, a mit kellőképp igazol ama tény, hogy az osztrák gazdák *felülnök mellőzve* a t. szerző előbb említett *elméletét*, a saját buzájukat már hónapok óta *jól olcsóbban* adják el, mint a hogy az ő területükön *kizárólag* versenyző magyar búzát venni lehetett és most lehet szerezni.

De még az olyan vámterületeken is, a melyek nem két állam közös határát, hanem csupán *egy* országot ölelik magukba, mint pl. Franciaországban is azt látjuk, hogy a belföldi búza, bár természetmennyét ez idén szintén nem tartják elégségesnek az ország szükségletének ellátására, jóval *olcsóbb* annál, mint a mennyiért a legolcsóbb idegen országbeli származású termény, szállítással és vámmal együtt kapható és még *Angliában* is, melynek fogyasztása évenként mintegy 50 millió hectoliter buza és liszt bevételre van utalva, az ottani gazdák — nem szólva a minőségbeli különbsézetek által indokolt árkülönbségekről — buzájukat nem ritkán a hasonértékű idegen termésű buza beszerzési áránál jóval *alább* kell hogy adják.

Mindezek tan eléggé meggyőző czófolatot képezhetik a t. szerző vajmi csabos elméletének. A t. szerző úgy látszik, teljesen megfeledkezett arról, hogy minden nagyobb termelési terület vámsorompóin *béül* is, a *külső* jövő behatások és ösztönzések mellett még a kínálat és

Die Konsumenten Oesterreichs wissen ganz gut, dass sie zur Deckung ihres Einfuhrbedürfnisses an Weizen und Mehl auf *Ungarn* angewiesen sind, sie wissen ferner, dass die ungarischen Weizenpreise sich nach Oesterreich noch immer *billiger* stellen, als irgend eine ausländische Provenienz mit Zuschlag des Zolles von fl. 1.50 in Gold zu beschaffen ist — und dennoch halten sie sich von grösseren Käufen in Ungarweizen zurück. Warum? Weil sie ihren Bedarf vorerst mit *nach wesentlich billigerem einheimischen* Weizen Landwirthen reichlich angeboten wird, und weil sie von ihrem Standpunkte aus ganz im Gegensatz zu *unserer* Theorie, *darauf* pochen, dass andererseits Ungarn mit dem Absatz seines Weizenüberschusses fast ganz auf Oesterreich angewiesen ist und durch seinen Weizen auch *billiger* hergeben müsse, als solcher von ausländischen Produktionsgebieten nach Oesterreich beschaffbar, ins solange der in den *ausländischen* Zollgebieten für ungarischen Weizen erzielbare Preis noch wesentlich *schlechter* ist. Schon aus diesem Grunde kann die Gestaltung der ausländischen Getreidemärkte niemals ohne Rückwirkung auf die Preisbildung in Ungarn bleiben, und zwar auch in solchen Jahren nicht, wo unser Weizenüberschuss nachweisbar nur zur Deckung des österreichischen Einfuhrbedürfnisses ausreicht. Und so *richtig* es ist, dass Oesterreich um seine Industrieartikel um den Betrag der gegen Aussen aufgestellten Schutzzölle theurer verkauft, so *unrichtig* ist es leider, dass wir bei dem Verkauf unserer Cerealien in Oesterreich jemals auch nur in annähernd gleichem Masse die Vortheile der gemeinsamen Getreide-Schutzzölle geniessen werden.

Der allerdings „egoistische“, leider aber durch die Zollpolitik unserer ausländischen Nachbarn nur zu sehr geforderte Standpunkt der österreichischen Konsumenten übt nun seine Rückwirkung auch auf die österreichischen Landwirthe aus, die mit *auflaffender* Missachtung der *correspondirenden* Theorie des Verfassers ihren eigenen Weizen schon seit Monaten *bedeutend billiger* verkaufen, als der in ihrem Gebiete *einzig* konkurrierende *ungarische* Weizen zu beschaffen war und ist.

Aber auch in solchen Zollgebieten, die keinen Doppelstaat, sondern nur ein *einziges* Land umfassen, wie z. B. in Frankreich, sehen wir, dass der einheimische Weizen, trotzdem dessen Ertrag heuer nicht vollständig zur Deckung des Landesbedarfes ausreichen soll, wesentlich billiger ist, als die billigste fremdlandische Provenienz plus Fracht und Zoll sich einstellt; und selbst in *Gross-Britannien*, das auf einen jährlichen Import von circa 50 Mill. Hectoliter Weizen und Mehl angewiesen ist, müssen die Landwirthe ihren Weizen — abgesehen von den durch Qualitätsunterschiede begründeten Preisdifferenzen — nicht selten wesentlich *unter* dem Kostenpreise des gleichwerthigen fremdlandischen Weizens erlassen.

Alldies bildet wohl eine schlagende Widerlegung der höchst verlockenden Theorie des Verfassers, der eben ganz daran zu vergessen schien, dass *innerhalb* der Zollgrenzen jedes grösseren Produktionsgebietes, neben den von *aussen* kommenden Impulsen, auch die Wechselwirkungen von Angebot und Nachfrage *selbstthätig fortbestehen*, und nachdem unsere Weizenproduction aus verschiedenen Gründen *nie* mit ihrem *ganzen* Angebot zurückhalten kann, wird sie auch niemals gegenüber dem passiven Widerstande der Konsumenten voll und ganz jener Theorie zum Siege verhelfen können, die der Verfasser gewiss in bester Absicht zur Belehrung

kereslet kölcsönhatásai is önműködőleg érvényben tartóak és miután hazánk egész buzatermelésére a maradványok különböző okok miatt *soha* ki nem terjedhet, illetőleg nem képzhető, hogy a termelt mennyiségből egyáltalán semmi kinalatra ne jusson, következésképp a fogyasztó passiv ellátásával szemben a termelés nem is lesz képes soha azt az elemeit egészen és teljesen diadálra segíteni, a melyet a 1. szerző bizonyára a legjobb szándékból gazdáink okulására fejtegetett, legkivált nem a mi vámtörvényünkön, a mely két, a fogyasztó- és termelőország egymással egyenes ellentétben áll érdekeiket képviselő országát illet magába, s a melyben a fogyasztás és termelés közötti benső küzdelem mozgalmait még hevesebben lépnek fel mint bárhol egyébtől. Messzire vezetne, ha e helyen a külföldi gabonapiacok valószínű vagy lehetséges alakulásával — a melynek befolyásától, mint fentebb kimutattuk, sajnos, ez idén sem leszünk képesek magunkat teljesen függetleníteni — bővebben foglalkoznánk, arra az egy körülményre mindazáltal mégis utalnunk kell, hogy *Indiában és Ausztráliában*, a melyek kedvező aratás esetében 20—25 millió hl. búzát képesek Európának átengedni, az új *búzaaratást már márczius* havában hordják be, tehát éppen a kritikus, a tavaszi időnyre nézve elhatározó időpontban, a midőn a készletki nyomása alól felszabaduló európai és amerikai buzatermelésnek a fogyasztással való küzdelemében leginkább kellene képesnek lennie arra, hogy a lisztzsűkséget és liszttermelésnek az idején aratási éven megjelölésen egyensúlyban ingadozó mérlegének nyelvét magasabb árkövetések által élelkebb ingásba hozhassa. Az India és Ausztráliában való kedvező aratási eredmény eshetőségének pusztá fölémlítése is nyilvánvalóan fölismerhetővé teszi, mily bizonytalan minden, valamely egységes aratási évre nézve fölállított világmérlegre a kenyérterményeknek. *Olyan az egész világgra szóló egységesen határolt aratási ére*, mint aminőt az aratási statisztika theoretikusai világmérlegeik alapjául feltesznek, *sajdítépp egyáltalán nincs*, mert az említett két főfontosságú termelő területnek aratási ideje Európa és Észak-Amerika átlagos aratása idejétől teljesen eltérő, és miután Indiának és Ausztráliának új aratása időpontját a világnak kenyérterményekben való szükséglete mindenesetre biztosított, illetőleg még az árák pangása és a bevételi államok következetes tartózkodása mellett sem látszik komoly aggodalmaknak kitéve, eddig az időpontig főként a bevételi államoknak a kiveteli államok természetes áremelő törekvéseivel szemben tanusított *magatartásától függ*, hogy a külföldi gabonapiacok már az ősi és teli hónapokban olyan áremelkedések következhessenek be, a melyek visszahatása a mi buzazárainknak további és állandó fokozását is lehetővé teszi. A nemzetközi gabonapiacnak a tavaszi hónapokban való mikénti továbbfejlesztése tekintetében aztán a búzaaratásnak Indiában és Ausztráliában való eredménye döntene, ha ugyan a vetéseknek esetleg kedvező állása India és Ausztráliában már január-márczius hónapokban nem okozza a régi búzának nagyobb mennyiségben való piacra tódulását. Az Európa felé tengerre bocsátott búzazállítmányoknak minden további *csökkenése* azonban kétségkívül a piacokhoz szírlódó előreláthatólag emelkedő irányzatot teremene, míg másrésről azok szaporulata esetében az ellenkező hatás bekövetkeztétől kellene tartani, mert ugy Angliában mint Franciaországban a *belföldi* búza kinalata jelentékenyen nagyobb mint az előző évben, melynek termése jobbra vedves, őrlésre nem alkalmas állapotban hordatott volt be.

Csupán a »Floating bulk« mult héten beállott arány-

unszer Landwirthe entwickelt, zumal in *unserem* Zollgebiete, welches *zwei* Länder mit den direkt entgegen-gesetzten Interessen des Konsum- und des Produktionslandes einschliesst, diese internen Kampfesströmungen zwischen Konsum und Production noch heftiger als in jedem anderen auftreten.

Es würde zu weit führen, uns an dieser Stelle über die wahrscheinliche oder mögliche Gestaltung der *ausländischen* Getreidemärkte — von deren Einwirkung wir uns, wie oben nachgewiesen, leider auch heuer nicht emancipiren können — weiter auszubreiten; auf den einen Umstand müssen wir aber doch hinweisen dass *Indien* und *Australien*, die bei gutem Ernteausfall 20—25 Mill. Hltr. Weizen an Europa abgeben können, schon im März ihre neue *Weizenerte* einheimsen, also gerade in jenem kritischen, für die Frühjahrscampagne entscheidenden Zeitpunkte, wo die von drückenden Vorrathen entlastete europäische und amerikanische Weizenproduktion, im Kampfe mit dem Consum, am leichtesten im Stande sein sollte, das Zünglein zwischen den in diesem Erntejahre ziemlich gleich spielenden Waagschalen des Mehlbedarfes und der Mehlproduktion durch höhere Preisforderungen in lebhaftes Schwungungen zu versetzen. Der blosse Hinweis auf die Eventualität eines *guten* Ernteausfalles in Indien und Australien lässt schon erkennen, wie *unsicher jede* für ein einheitliches Erntejahr aufgestellte »Weltbilanz der Brodfrüchte« ist. *Ein einheitlich abgegrenztes Erntejahr für die ganze Welt*, wie solches die Theoretiker der Erntestatistik als Basis ihrer Weltbilanzen annehmen, *gibt es eben nicht*, weil die Erntezeit der genannten zwei hochwichtigen Produktionsgebiete eine von der Durchschnitts-Erntezeit Europas und Nordamerikas *verschiedene* ist, und nachdem bis zur neuen Ernte in Indien und Australien der Weltbedarf an Brodfrüchten jedenfalls gesichert, beziehungsweise auch bei stagnirenden Preisen und consequenter Reserve der Importländer keinen ersten Besorgnissen ausgesetzt erscheint, hängt es bis dahin *hauptsächlich von der Haltung der Importländer* gegenüber den natürlichen Hausbestrebungen der Exportstaaten ab, ob sich an den ausländischen Getreidemärkten schon in den Herbst- und Wintermonaten solche Preiserrhöhungen vollziehen werden, deren Rückwirkung auch eine weitere und dauernde Steigerung *unsrer* Weizenpreise ermöglichen. Für den weiteren Verlauf des internationalen Getreidegeschäftes in den Frühjahrsmonaten dürfte sodann der Ausfall der Weizenerten in Indien und Australien *ausschlaggebend* sein, sofern dasselbe ein eventuell günstiger Saatenbestand nicht schon in den Monaten Januar—März grössere Abladungen *alten* Weizens bewirkt.

Zunächst aber wird jede weitere *Abnahme* der auf Europa schwimmenden Weizenzufuhren ohne Zweifel feste, wenn nicht steigende Märkte zur Folge haben, während anderseits bei deren *Zunahme* die gegentheilige Wirkung zu befürchten steht, weil sowohl in England als in Frankreich das Ausgebot in *einheimischen* Weizen bedeutend stärker ist, als im Vorjahre, wo derselbe zu meist im feuchten, nicht mahlfähigen Zustande eingebracht worden war.

Schon die in der Vorwoche eingetretene relativ geringe Zunahme des »Floating bulk« um 86000 Quarters im Verein mit der Zunahme des »Visible supply« in Amerika um 996000 Bushels hatte eine merkliche Abschwächung der englischen Märkte zur Folge und wir dürften kaum fehlgehen, wenn wir der Ansicht Ausdruck geben, dass die in den letzten Wochen constatirte, auffällige Abnahme der auf Gross-Britannien schwimmenden Weizenzufuhren

lag csekély, 86000 quarterrel való szaporodása, kapcsolatosan a visible supply -nek Amerikában 969000 bushellel való emelkedése máris észrevehető gyöngylést idézett fel az angol piacokon, és aligha tévedünk, ha annak a nézetnek tengeren kifejezést ez alapon, hogy a Nagybritannia fele tengeren után levő gabonaszállítványoknak a legutóbbi hetekben konstánál feltűnő csökkenése főként a londoni dockokban való munkabezárítás által teremtett bizonytalan helyzetnek különben igen közelfekvő következményeül tekintendő.

Ezen eltérés után ismét visszatérve tulajdonképeni tárgyunkhoz, *különös hangsúlyt* kell még arra utalnunk, hogy *malomparunk a mezőgazdaságra nézve való nagy jelentőségét épen az ez idei aratási ének eddigi lefolyásában főnyes módon igazolta*, mert dacára annak, hogy buzaáraink a f. é. július hó eleje óta nemcsak hogy a külföldi hasonértéke fölött jóval magasabb állapotban tartják fén magukat, de sőt még Ausztriára érve is jövedelmesezen kívül állanak, a minthogy buza-nyerstermésnyitnek kivitele eddig még egyik irányban sem tudott megzihálni, dacára ennek *hazai malomparunk mégis keresztül tudja szelni, hogy a buzaéknak ártemények alakjában igen tekintélyes mennyiség volt értékesíthető úgy a külföldön, mint az osztrák tartományokban is, mely árteményeknek nyers anyagát malmaink a hazai mezőgazdaságnak hasonlíthatatlanul jobb árakon fizették meg és fizetik még ma is, mint a minót gazdáink buzaéjuktól bárhol egybeitt elérni képesek lehetének.*

Es hogy ez véghez vihethet legyen, malomparunk részéről nemcsak kétségbeesett erőmefeszítésre volt és van szükség, de ez eredményt igen nevezetes anyagi áldozatokat is igényelt tőle, a mit, sajnos, mezőgazdáink körében vajmi ritkán tudnak és akarnak méltányolni, a mint-hogy a »Pester Lloyd« szóban levő fejtegetéseinek felhivatalos szerzője sem adóz a malomparnak ezen vivmányáért az elismerés egyetlen meleg szavával sem s csupán annak a fagyos beösmérésére szorítkozik, hogy a malomk ama főkérvése, melyvel külföldi össeköt-tetéseiket fenntartani igyekeznek, a gazdák érdekeivel »nem áll ellentétben.«

Valójában ez össeköt-tetéseknak hazánk és a külföld közt való fenntartása *hazai mezőgazdaságunknak elő-rangú áldozata* és ha malomparunk nem volna, mely a csaknem áthidalhatatlan árellentétek válságos időszakában is műszaki, kereskedelmi és pénzügyi túlsúlyának teljes hatalmával, valamint a súlyos anyagi áldozatok elviselése iránt oly gyakran tanúsított áldozatkészségével ezen nemcsak a jó, de a rossz aratási éveket is nélkülözhetetlen össeköt-tetéseknak fenntartása érdekében segítőtleg és létesítőleg közben jár, egy valóban rosszul álló hazai mezőgazdaságunkkal és annak legnevezetesebb érdekeivel. Malmaink szükségletének csupán ama mennyiséggel való csökkentése, mely a külföldre és Ausztriára történő és veszteséges áldozatok árán kiereszszokott liszteladásoknak megfelel, buzaéknak árhelyeztetését még a belföldi fogyasztás körében is elvitázhatalanul *lenyomná* és valóban csak hazai malomparunk nagy, *állandó és összpontosított buzaszükségletének*, valamint ez ipar-hető, hogy a külföldi gabonavárnak és a tengerentúli verseny kemény csapásai mégis csak *kerésztül* egyetlentől sújtják magyar mezőgazdaságunkat, mint pl. Oroszország és Rumánia gazdái. Ezen ténynek megvilágítására elég-séges ha felmilitjük, hogy *Odessában* — Oroszország aratásának rendkívül kedvező ellen eredményei dacára — a legjobb orosz Ghirka-buzát m^m -ként 16 frójával = 7 lrt 60 krajával, és az alszob rendű minőségeket, Azimat

haupsächlich als die naheliegende Consequenz der durch den Strike in den Londoner Docks geschaffenen unsicheren Lage zu betrachten ist.

Nach dieser Abschweifung zu unserem eigentlichen Thema zurückkehrend, müssen wir noch mit *besonderem Nachdruck* darauf hinweisen, dass unsere Mühlenindustrie ihre hohe Bedeutung für die *vaterländische Landwirthschaft gerade in dem bisherigen Verlaufe des gegenwärtigen Erntejahres in glänzender Weise manifestirt hat*, denn trotzdem unsere Weizenpreise seit Anfang Juli d. J. nicht allein weit über die Parität des Auslandes sich behaupten, sondern auch für Oesterreich ausser Rendiment stehen, wie denn auch die Ausfuhr unseres Weizenrohproduktes bisher nach keiner Richtung in Fluss kommen konnte, — *oht es die vaterländische Mühlenindustrie dennoch zweuge gebracht, sowohl nach dem Auslande, als auch nach der österr. Reichshälfte ganz ansehnliche Quantitäten ungarischen Weizens in Form von Mahlprodukten abzusetzen, deren Rohstoffe unsere Mühlen in die vaterländische Landwirthschaft zu ungegleich höheren Preisen bezöhl haben und nach bezöhlen, als diese für ihren Weizen sonstwo hätte erzielen können.*

Und um eine solche Leistung zu vollbringen, bedurfte und bedarf es von Seite unserer Mühlenindustrie nicht allein verzweifelter Anstrengungen, sondern auch *ganz bedeutender materieller Opfer*, was leider in landwirthschaftlichen Kreisen nur selten gewürdigt wird und auch der officöse Verfasser der besprochenen Erörterung im »Pester Lloyd« findet für diese Leistung der Mühlenindustrie kein warmes Wort der Anerkennung, sondern beschränkt sich auf das frostige Zugeständniss, dass »das Bestreben der Mühlen, ihre ausländischen Verbindungen aufrechtzuhalten, nicht im Gegensatz zu den Interessen der Oekonomie steht.«

In Wahrheit ist die *Aufrechterhaltung des Contactes* zwischen Ungarn und dem Auslande das *vitalste Lebensinteresse der vaterländischen Landwirthschaft* und würde nicht unsere Mühlenindustrie in den kritischen Perioden der schier unüberbrückbaren Preis-Disparitäten mit der ganzen Kraft ihrer technischen, commerciellen und finanziellen Uebergewichtes, sowie mit ihrer so oft benötigten Bereitwilligkeit, auch zu schweren materiellen Opfern für die Aufrechterhaltung dieses nicht allein in guten, sondern auch in schlechten Erntejahren unentbehrlichen Contactes helfend und anschaffend eintreten, so wäre es fürwahr schlecht um unsere vaterländische Landwirthschaft bestellt. Schon die Verringerung des Weizenbedarfes der Mühlen um das Aequivalent der nach dem Auslande und nach Oesterreich durch verlustbringende Preisopfer erzwungenen Mehlerkäufe würde das Preisniveau unseres Weizens auch für den heimischen Consum unstreitig *herabdrücken* und es ist tatsächlich nur dem *grossen, continuirlichen und concentrirten* Weizenbedarfe unserer Mühlenindustrie, sowie deren ausserordentlichen technischen und commerciellen Leistungsfähigkeit zu danken, dass die harten Rückschläge der ausländischen Getreidezölle und der überseischen Concurrenz zu danken, als jene von Rumänien und Russland. Zur Illustrirung dieser Thatsache genügt es anzuführen, dass in *Odessa* — ungeachtet des ausserordentlich schlechten Ernteaufalles in Russland — der *beste* russische Ghirka-Weizen mit 16 francs = *Gal-*

még olcsóbban, 1350 frejával = 6 frt 50 krajával lehet kapni Odessában helyben hajóra állítva, még ez idő szerint: arányelölünkben mi — ha ez eredmény gazdáltnk jóga kívánásait és reményeit teljesen nem is képes kielégíteni — közönséges magyar buzánkért Fiumében hajóra állítva minden köztes haszon nélkül míg mindig 9 frt 75 krt érünk el.

Mindezekből az a tanulság, hogy hazánkra nézve épen malomiparunk kiváló képességei és kedvelt örömeinek nagy tekintélye segítségével a liszt kivétel lehető sége jóval előbb és sokkal inkább meg van adva, mint a búzánkivétel lehető sége, úgy hogy a fűmeci kivitelei tartifának a Rumánia- és Oroszországgal való verseny érdekében — ha buzára nézve jóformán teljesen hatástalan is lenne — liszt kivitelünknek jelszó Nagybritanniába még az ideai aratási évben is jelentékeny lendület adhatna. Nagyerdem kereskedelmi miniszterünk csakis ilyetén gyökéres szállítási díjmereséskés által tehető lehető vé hazai malom iparunknak a belföldön el nem adható legértékesebb finom lisztet fokozott belendőségét, a «-lynek hiányában a malmok örösi reductiójának mihamarabb való megszüntetésére gondolni sem lehet, de sőt ellenkezőleg valószínű, hogy annak ismétlése, sajnos, vajmi gyakran kényszerű szükségnek fog mutatkozni.

Hogy különben a hazai gőzmalmaink közös örösi reductiójára vonatkozó egyezmény legtavolabbról sem tartozhatik azoknak az ipari »kartell«-eknek a sorába, a melyek, mivel az őstermelésnek vagy a fogyasztásnak kizsákmányolására irányulvák, jogal részestülnek a köztársadalom gyűlöletében, azt napnál világosabban igazolja ama körülmény, hogy a liszttermelésnek ezen, a tényleges szükséglet természet szerű mértékére való korlátozása sem a nyerstermény beszerzésére vonatkozó áregyezményen, sem bármely más, a gyártmány eladására vonatkozó egységes ármegállapításnál kapcsolatban nem áll, hogy tehát ez esetben a »kartellek« leglényegesebb jellege teljesen hiányzik.

Végezetül megjegyezni kívánjuk még, hogy jelszó a budapesti malmok a teljes örösi képesség állandó be tartásával évenként közel 7 millió % búzát képesek örölni, úgy hogy azok termelése, még az esetben is, ha a 2/3-del való reductió az egész éven át illetőleg az új buza aratásáig érvényben maradna, még mindig elérheti az 5 millió métermázsát, míg ezzel szemben a budapesti malmok tényleges öröse az 1878. évben 4.147.616, 1879/4.339.226, — 1880/3.672.994, — 1881/4.081.937, — 1882/4.762.433, — 1883/5.526.930, — 1884/5.406.397, — 1885/5.796.835, — 1886/5.037.901, — 1887/5.189.968 métermázsát tett és még az 1888. évben is, a melyben két kiválón kedvező buzaarattal találkozott össze, 6.088.034 métermázsát tett.

Ezek a számadatok az örösi reductió még legáda zabb ellenségeinek is hihetőleg megnyugtatósára fognak szolgálni.

Az örösi csökkentésének indoklásához.

— Schlesinger M. igazgatótól (Nagyvárad). —

Még ritkán ért valamely rendszabály oly sokféle és sok irányú hibás magyarázatot, mint a magyar malmok részéről oly gyakran tervezett, oly gyakran dugába dől, majd ismét felkarolt és végére számtalan nehézség és vajadás legyötétével mégis létrejött örösi reductió ügye.

den 7.60 per 100 Kg., und untergeordnete Qualitäten, Azima selbst mit 1350 Francs = Gulden 6.50 franco Bord Odessa erhältlich sind, während auf Grund unserer heutigen Preisstandes — wenn auch derselbe den berechtigten Wünschen und Hoffnungen unserer Landwirthle wenig entsprechen mag — der gewöhnliche Ungarweizen franco Bord Fiume ohne jeglichen Zwischennutzen auf fl. 9.75 zu stehen käme.

Aus aldem ergibt sich auch die Lehre, dass bei uns, Dank der besonderen Leistungsfähigkeit unserer Mühlenindustrie und des hohen Ansehens ihrer beliebten Erzeugnisse, die Möglichkeit eines Mehlexportes lange vor der Möglichkeit eines Weizenexports gegeben ist, so dass die in Concurrenz mit Rumänien und Russland anzustrebende Ermässigung der Fiumaner Exportfracht auf 1 1/2 Kr. per Tonne und Kilometer — wenn auch für Weizen vollständig wirkungslos — unserem Mehlexporte (speciell nach Gross-Britannien) auch in dem heurigen Erntejahre einen bedeutenden Aufschwung verleihen würde. Nur durch eine solche radikale Frachtermässigung könnte unser verdienstvoller Handelsminister, der vaterländischen Mühlenindustrie einen vergrösserten Absatz der im Inlande unverkäuflichen höchstwertigen Feinmehle ermöglichen, ohne den an eine baldige Aufhebung der Betriebsreduction nicht zu denken ist, vielmehr deren Wiederholung sich leider nur zu oftmals zwingende Nothwendigkeit erweisen dürfte.

Dass übrigens die gemeinsame Betriebsreduction der vaterländischen Dampfmühlen nicht im Entferntesten in die Kategorie jener industriellen »Kartelle« gehört, welche — weil auf Ausbeutung der Urproduktion oder des Consums ausgehend — mit Recht dem öffentlichen Hass anheimfallen, das geht ja sonnenklar schon aus dem Umstande hervor, dass mit dieser Beschränkung der Mehlerzeugung auf das natürliche Mass des factischen Bedarfes weder eine Preisvereinbarung für den Einkauf des Rohproductes, noch auch irgendwelche gleichmässige Preisnormirung für den Verkauf des Fabricates verknüpft ist, hier also das wesentlichste Merkmal des »Kartells« vollständig fehlt.

Zum Schlusse sei noch bemerkt, dass speciell die Budapestster Mühlen bei continuirlichem Vollbetrieb nahezu 7 Mill. Mtr. Weizen pro anno zu vermahlen im Stande sind, so dass deren Production, selbst wenn die 2/3 Reduction während des ganzen Jahres resp. bis zur neuen Ernte in Kraft bleiben sollte, immer noch 5 Mill Mtr. erreichen kann, während die factische Vermahlung der Budapestster Mühlen im Jahre 1878/4.147.616, — 1879/4.339.226, — 1880/3.672.994, — 1881/4.081.937, — 1882/4.762.433, — 1883/5.526.930, — 1884/5.406.397, — 1885/5.796.835, — 1886/5.037.901, — 1887/5.189.968, und im Jahre 1888, wo zwei vorzügliche Weizenarten zusammentrafen, 6,088,034 Mtr. Weizen betrug.

Diese Ziffern werden wohl auch die heftigsten Feinde der Betriebsreduction beruhigen.

Motive zur Betriebs-Reduction.

— Von Dir. M. Schlesinger (Grosswarden). —

Wohl selten hat eine Massregel so vielfach unrichtige Auslegungen erfahren, als die seitens der ungarischen Mühlen so oft geplante und oft gescheiterte, dann wieder aufgenommen und endlich unter mannigfachen Geburtswehen doch zu Stande gekom menen Betriebs-Reductionen. Denn abgesehen von den einzelnen

Mert nem tekinve az egyes »elégületeknek«, a kik a malmok minden közből érdekiőt a tájig, legyen az bármennyire időszerű és az elvitzáthatatlan fenforgó ténykörmények által bármennyire indokolt is, rendszerint sanda szemmel kísérik, ezeken kívül is vannak nagy és széleskörű kereseti ágak illetőleg foglalkozások, melyek a malmoknak mennyiség fogyasztási és szállítási képessége által szintén érdekelve vannak. Ha néfán gabonakereskedők, bizományosok, ügyvédök, kőszén-, olaj- és egyéb szükségletek szállító érdekeltségének gyűltekezete előtérjünk-e ma kérdést, hogy vajjon a teljes (szakadatlan) őrlést tartanduk-e fenn vagy sem, bizonyára meggyőződés arra állítanék, hogy maradjunk meg a teljes őrlésnél és hogy termeljünk annyit, a mennyit csak előállítani képesek vagyunk. Innen van aztán, hogy a nagyközönség elé az utóbbi időben a magyar malmok jelen őrlési redukciója ügyében oly számos rosszaló értekezés jutott a napilapok hasábjába, melyek méltányos szempontja egyszerűen az volt, hogy eme különféle fellegások tért adjanak. A »Magyar Molnár«, mint az »Országos Magyar Malom-Egyesület« és így a magyar malomipar közlönye, természetesen egyelőre arra lehet hivatva, hogy a magyar malomipar érdekeinek és igényeinek szolgálatát, s már ebből az elvont szempontból is talán igazán, ha nemcsak a szóban levő, hanem általánosan minden oly kérdést, mely iparunkra nézve jelentőséggel bír, szemügyre venni kívánjuk.

Ugyan kinek kellene azt magyarázni, hogy Magyarországban a malmok keltetendő nagyobb számban vannak, vagy jobban mondva, hogy hiányzó kivétel idejében felette sokat termelünk? A fővárosi malmok teljes őrlési képessége 6.5 millió mm. buzára tehető, a mi a vidéki malmokat illeti, ezekben az alábbi összeállítás szerint évenként feldolgozásra, illetőleg őrlés alá kerül:

Arad	420,000	% _m	Gavosda	90,000	% _m
Baja	70,000	%	Gyoma	40,000	%
Beregzász	70,000	%	Gyöngyös	90,000	%
Belenfalva	40,000	%	Győr	250,000	%
Beszterce	70,000	%	Gyulafehérvár	110,000	%
Besztercebányá	90,000	%	Hatzfeld	50,000	%
Bógsán	35,000	%	H.-M.-Vásárhely	70,000	%
Brassó	180,000	%	Igló	60,000	%
Csaba	140,000	%	Kaposvár	70,000	%
Csongrád	30,000	%	Kapuvár	30,000	%
Cziglid	120,000	%	Karásnémet	35,000	%
Debreczen	400,000	%	Kassa	280,000	%
Deés	12,000	%	Kis-Szállás	40,000	%
Delta	120,000	%	Kolozsvár	150,000	%
Eger	70,000	%	Körmend	35,000	%
Eszék	100,000	%	Kula	35,000	%
Féhertemplom	90,000	%	Léva	60,000	%
Félegyháza	50,000	%	Losonc	250,000	%
Fiume	200,000	%	Lugos	90,000	%

Összesen tehát 9.377,000 mm., mely mennyiséggel az országban összesen őrlésre jutó gabona — a kisebb ml., rozs-, vízi-, szél- és más jelentéktelenebb malmok tekintetbevétele nélkül, 16 millió metermázsára tehető. A jelenleg elhatározott őrlési rendszerre vonatkozó egyezmény, mely egyelőre 1889. augusztus 31-től 1890. április 1-éig érvényes, csak ama malmok és legnagyobb sájalatunkra azoknak sem teljes száma részéről irattat alá, melyek nagyobb mérvű őrléseik következtében nagyobb kivitelre szorultak.

A szerződés értelmében a fővárosi malmok hetenkint csak 5 napon át őrlének, míg az egyezményhez hozzájárult vidéki malmok hetenkint 5¹/₂ napig őrlének. Az őrlésnek a megszorítás évenként több mint 2 millió mm. őrlési kevesletet tesz, azaz a nagyobb malmok évennyel kevesebbet állítanak elő, minek következtében ugyancsak évennyel lesz kisebb a kivétel és általában az eladási kinalat.

Unzufriedenen, die auf jede gemeinschaftliche Action der Mühlen, und sei sie noch so sehr zeitgemäß und in den nicht wegzuleugnenden, tatsächlichen Verhältnissen begründet, mit scheelen Augen blicken, — gibt es noch grosse und breite Erwerbschichten, die an der quantitativen Consumtions- und Leistungsfähigkeit der Mühlen interessiert sind. Wollen wir z. B. einer Versammlung von Commissionären, Agenten, Sacke-Erzeugern, Kohlen-, Oel- und sonstigen Lieferanten alle Art die Frage vorlegen, ob wir wohl malten sollen oder nicht, wir würden wohl erahrungsmässig verurtheilt werden, den Vollbetrieb wieder aufzunehmen und so viel zu erzeugen, als überhaupt im Bereiche unserer Möglichkeit liegt. Daher kommt es denn auch, dass dem grossen Publikum in den Tagesblättern in richtiger Würdigung, den verschiedenartigen Auffassungen Raum zu geben, so viele Abhandlungen abfalliger Natur über die gegenwärtige Betriebs-Reduction der ungarischen Mühlen in jüngster Zeit geboten wurden. Der »Ungarische Müller«, als das Organ des Ungarischen Landes-Mühlen-Verbandes, mithin der ungarischen Mühlen-Industrie, ist indessen begreiflicherweise berufen, vornehmlich die Bedürfnisse und Interessen der ungarischen Mühlenwelt zu vertreten und von diesem speciellen Gesichtspunkte muss es uns gestattet sein, nicht nur diese, sondern überhaupt alle Fragen, die für unsere Industrie von Bedeutung sind, ins Auge zu fassen.

Wenn müsste noch erläutert werden, dass wir in Ungarn der Mühlen zu viele haben, oder vielmehr, dass wir in Zeiten des mangelnden Exports viel zu viel erzeugen? Die volle Leistungsfähigkeit der hauptstädtischen Mühlen wird auf 6.5 Millionen Metertzen Weizen beziffert. Was die Kunstmühlen in der Provinz betrifft, so verbrauchen dieselben zu Zwecken der Hochmüllerei pro anno u. zw.:

Makó	75,000	% _m	Szombathely	100,000	% _m
Mátészalka	50,000	%	Szatmár	175,000	%
M.-Óvár	70,000	%	Szarvas	70,000	%
Miskolc	250,000	%	Szeghi	70,000	%
Mohács	70,000	%	Szeged	500,000	%
Monor	50,000	%	Szentek	30,000	%
Nagy-Banizsa	100,000	%	Szolnok	30,000	%
Nagy-Kikinda	210,000	%	Temesvár	700,000	%
Nagy-Várád	400,000	%	Toplec	60,000	%
Nagy-Szt.-Miklós	40,000	%	Ungvár	90,000	%
Nagy-Sáros	300,000	%	Uyvidék	200,000	%
Nyitra	110,000	%	N.-Szeben	50,000	%
Oravitz	70,000	%	Velencez	200,000	%
Orsova	140,000	%	Verbász	35,000	%
Palanka	70,000	%	Versesz	120,000	%
Pancsova	200,000	%	Zágráb	90,000	%
Pozsony	140,000	%	Zakalj	200,000	%
Putnok	25,000	%			
Rozsnyó	25,000	%			

zusammen 9.377,000 Mtr., — die Gesamtvermehrung des Landes betrügt also approximativ 16 Millionen Mtr., wobei kleinere Kunst-, dann Korn-, Flach-, Wasser, Wind- und andere Mühlen mit in Betracht gezogen sind.

Die Convention über die gegenwärtige Betriebs-Reduction, die vorläufig die Dauer vom 31. August 1889 bis 30. April 1890 umfasst, wurde bloss von jenen Mühlen unterschrieben, die zufolge ihrer grösseren Dimensionen auf den Export angewiesen sind, und zwar arbeiten die hauptstädtischen Mühlen bloss 5 Tage, die conventionirenden Mühlen der Provinz hingegen 5¹/₂ Tage in der Woche. — Diese Betriebsreduktion repräsentirt zusammen einen Minderverbrauch von mehr als zwei Millionen Mtr. pro anno, so wie viel wird jetzt durch die grösseren Mühlen weniger erzeugt, folglich auch um so viel das Exportirungs- und überhaupt das Verkaufs-Bedürfniss verringert.

Wenn nun auch zugegeben werden muss, dass die unga-

Ha már most be is kell ismernünk, hogy a magyar malomok f. é. augusztus hó 31-ike óta sem érték el helyzetüknek csak legkevésbé is határozott javulását, másrészt meg kell fontolnunk, hogy az esetben, ha az őrési reductió foganata nem vétetik, a kedvezőtlen viszonyok a malomokra nézve kétségteleül még válságosabb alakulásban indulhattak volna, a lisztkészletek tetemesen nagyobboktát volna és a kenyér- és fekete liszték, melyeknek jelenleg szűkében vagyunk, de még a lakarmány-korpa is oly áratok érték volna, melyek a buza beszerzési árával kiálló aránytalanságban állva, a legérzékenyebb veszteségeket okozhatták volna, mert az őrészközt termelés a kellő fogyasztás nélkül mulasztatlan válságos kell hogy legyen és ha nehézségek mondják, hogy »a durult napok hosszú tartamát elviseljük«, bizonyára még sokkalta nehezebb lenne, hogy a kedvezőtlen conjuncturák hosszú sorozatát épségben kitarthassuk.

Nyugodjanak meg a reductió-egyezmény ellenségei. Ép oly szívesen szorítjuk mi meg az őrést, mint a mily szívesen veszi be az ember keserű orsósságot, de beveszi mégis, mert folyógyulását reméli tőle. Ha az iparunk tevényt rágódo túltormelés káros következményeit csak félig-méldig el akarjuk hátrítani, nincs arra egyelőre jobb szer, mint az őrési reductiója.

Az üzleti tudósításokról.

— *König* Lajostól (Budapest). —

Nálunk is általánosán elismerik, hogy mily nagy értékek van a kereskedelmi forgalomban a tudósítások fontos ügyének. Felreisermentlenül meg is van a törekvés arra nézve, hogy a piacok helyzete s lefolyásáról s az árullánásoknak irányáról szóló tudósítások mindenki számára könnyen hozzáférhetőek legyenek s napilapjaink becsülettel törekzenek és sülyt is fektetnek arra, hogy olvasóinknak hetenként hozzanak, habár szűk keretbe szorított közleményeket az egyes fővárosi árúkról. A politikai lapoktól bajos is lenne a többet kívánni, pedig mennyire hátramarad mind-az, a mit ezek e téren szolgáltatnak, a kereskedői és gazdasági körök igényei és jogos kívánalmai mögött! A *kereskedői* öhajánát, hogy nagy, áttekinthető vonásokban tájékozzák a forgalom rögöit, s azon nagy kerékszerkezetnek, a melyet kereskedés és forgalomnak nevezünk, természetesen nem mindig könnyű szerrel felismerhető egymásba vágó mőkődéséről; a *gyáros*, a kinek fenállatása, noha gyártmányainak elárulásátára többnyire nagyobb távolságokban kell piacot keresnie, mégis több-kevésbé helyi viszonyokra van alapítva, hálás lenne, ha megbízható képet nyerne az ország termelése és fogyasztásáról, időszaki kimutatásokat kapna a meglevő készletekről stb.; a *gazda*, a ki igen gyakran tévova habozásra van ítélve szemben azon jelszavakkal és rökpenondásokkal, melyeket az üzérkedés éppen nálunk szokott — merészen túlszárnyalva a valóságot — világá bocsátani, szintén szeretne helyel-közél egy ellogulatlan nyilatkozatot, egy maga idejében kimondott megfontolt ítéletet hallani. Mit nyújtanak azonban mindezen jogos igények kielégítésére? Úgyzóvalán kizárólag semmi egyebet, mint üres és hozzá még többnyire alarendelt üzleti közlegyekről származó ismétlést és a napponkinti tözselei pletykáink, melynek bizonyos mértékben szintén meg van ugyan a jogosultsága arra, hogy meghallgattassék, de a mely távolról sem elegendő arra, hogy üzleti számítánsnak, tervezés vagy vállalkozásnak alapját képezhesse.

Nem valószínű nehéz dolog felismerni mindezen bajok okát. A tudósítánsnak ama bizonyos *előlévő* rendszere, mely feladatát komolyan és tárgyilagosan fogja fel, mely nem egyedül a napi

rischen Mühlen auch seit dem 31. August nicht gerade auf Rosen gebettet sind, so bleibt doch anderseits zu erwägen, dass sich die nachtheiligen Verhältnisse für dieselben unzweifelhaft verschränkt haben würden, wäre die Reduction nicht eingetreten, dass die Mehl-Lager sich angefüllt hätten und selbst für die gegenwärtig mangelnden Brod- und Schwarzmehle sowie für Futterstoffe Preise zu Tage getreten wären, die, zu den Weizen-Einkaufspreisen in schreiendem Missverhältniss stehend, die empfindlichsten Verluste zur Folge gehabt haben würden, denn das überhastete Arbeiten ohne die genügende Basis für den Absatz muss unfehlbar zu Verlusten führen und wenn es schon schwer sein soll, eine Reihe von schönen Tagen zu ertragen, so ist es sicherlich noch schwieriger, eine Reihe von schlechten Conjunctionen zu ertragen.

Die Gegner der Convention mögen sich beruhigen. Man reducirt so gern, wie man etwa eine bittere Medizin zu sich nimmt, doch man nimmt sie, weil man eine Wiederbesungung des Organismus von ihr erhofft. Will man den misslichen Folgen der in unserer Industrie herrschenden Ueberproduktion auch nur halbwegs begegnen, so wüssten wir auch bis auf Weiteres kein anderes und besseres Mittel vorzuschlagen, als die Betriebs-Reduction.

Ueber commercielle Berichterstattung.

— Von *Ludwig König* (Budapest). —

Der hohe Werth, den im Handels-Verkehr die Berichterstattung besitzt, wird derselben im Allgemeinen auch hierzulande zuerkannt. Unverkennbar vorhanden ist das Bestreben, die Nachrichten über die Lage und den Verlauf der Märkte, über die Richtung der Preisbewegungen aller Welt leicht zugänglich zu machen und unsere Tagesblätter legen Werth darauf und bemühen sich redlich, ihren Lesern allwöchentlich knappe Mittheilungen über die einzelnen Stapelartikel zu bieten. Mehr lässt sich auch von den *politischen* Blättern kaum beanspruchen und doch, wie weit bleiben diese Leistungen hinter den Ansprüchen, hinter den berechtigten Erwartungen der commerciellen und wirthschaftlichen Kreise zurück! Der *Kaufmann* möchte über die Triebfedern des Verkehrs, über das, freilich nicht immer leicht erkennbare Ineinandergreifen des Räderwerkes, welches man Handel und Wandel nennt, in grossen, übersichtlichen Zügen orientirt sein; der *Fabrikant*, dessen Bestand, obzwar er der Absicht seiner Erzeugnisse zumeist in weiteren Entfernungen zu haben sei, dennoch auf Verhältnissen mehr oder minder lokaler Natur fuss, wäre dankbar für eine verlässliche Darstellung der Landesproduktion und des Consuns, für periodische Ausweise der bestehenden Vorräthe und dergl., der *Oekonon*, der häufig gegenüber den Lossings- und Stichworten, wie sie gerade bei uns mit kühnen Sprüngen über die Wahrheit von der Spekulation in die Welt geschleudert werden, sich zu rastlosen Zögern verurtheilt sieht, möchte ab und zu auch ein unbefangenes Wort, ein bedächtiges Urtheil zur richtigen Zeit vernehmen. Was wird jedoch zur Befriedigung dieser Erfordernisse gebothen? Fast ausschliesslich die leere, obendrein zumeist von untergeordneten geschäftlichen Organen herrührende Wiedergabe des täglichen Börsenratsches, der in gewisser Masse allerdings auch die Berechtigung hat, angehört zu werden, aber bei Weitem nicht ausreicht, um als Grundlage geschäftlicher Berechnung, Voraussetzung oder Unternehmung zu dienen.

Die Ursache dieser Mängel sind unschwer zu erkennen. Die gewisse *corrupte* Berichterstattung, die ihre Aufgabe erst und objectiv auffasst, die sich nicht allein auf die Tagesströmung

áramlata támaszkodik, hanem tovább is lát, és igyekszik a forgalomban előforduló változásokat azok alapokra vezetni vissza, mely nem frásziókat, de annál több pozitív adatot! és támpontot nyújt, — ilyen tudóstárs nálunk manapság még nincsen. A nagy czégek mind tartózkodólag viselik magukat e tekintetben, természetesen többnyire üzleti szempontokból, hogy ne láttassák a kezikben öszefutó számos szálakat. Sietünk tehát mindjárt itt hangsúlyozni, hogy sajnálatos tévedés a főváros és az ország előkelő kereskedőházi és intézeti részéről, ha specialiter erre a szempontra való tekintettel záróznak el a tudóstársok kibocsátásában való közreműködéstől. Ha ugyanis minél számosabb illetékes erő működne közre, munkájuknak eredménye oly tiszta képet nyujtana az egész közgazdaságnak azon idő szerinti állapotáról, a mely kéennek figyelembevétele bőséges haszonnal járna minden egyes közreműködőre magára nézve is, álljon az illető hármily magasban üzleti tekintetben a középserűség színvonala felett. Nemcsak hogy kiesinyes, de üzleti szempontból se észszerű az az eljárás, ha valaki a saját nézeteit és tapasztalásait kizárólag a maga számára tartja meg, s ez által másokat is öngyözlővén kényszerít hasonló elzárkózottságra, mert mi ennek a következzése: az alapos tájékozottság hiánya, a mely azután minden egyesnek kárára van. — A hol nem az ily üzleti tekintetek forognak fenn, ott egyszerűen csak a közömbösség az, mely a forgalmi életben vezérőként szereplőket visszatartja attól, hogy a tudóstársok terén figyelemreméltóbb dolgot hozzanak létre. Az olyan szakemberek pedig, a kiknek az lenne a feladatuk, hogy tájékozást nyujtsanak a gazdasági erők s azok működésének elemletéről, a termelésről, fogyasztásról és ezeknek megosztásáról, a külföldi kereskedésről és a javak cseréről, az ilyen szakemberek nálunk még — »nem minden bokerban«.

Igaz, hogy már majdnem izléstelen dologgá válik örökké csak a külföldre hivatozni, de itt mégis valóban helyen való, ha hivatkozunk azokra a tökéletes berendezésekre és szokásokra, a melyek Angliában, Franciaországban és az Északamerikai Egyesült Államokban a kereskedelmi és gazdasági tudóstíri szolgálatot olyannyira felvirágoztatták, és a kereskedővilágnak mindenkor biztos és megbízható tájékozást nyujtanak mindarról, a mi azt csak érdekelheti. Ott azonban állami intézkedések párosulnak az egyesek buzgalomával és szakértelmével arra, hogy a szükséges anyagot összegyűjtsék, s ott felvirágoztatható azon számos szaklap is, a melyekben ezen anyagot rendezik és feldolgozzák. Jussanak csak eszünkbe azon, bizonyára nálunk is ismert évi jelentések, a melyeket Anglia és Franciaország egyes nagyobb kereskedőházi bocsátanak ki az ottani terméviszonyokról és készletekről, melyeket megbízható és fáradságosan beszerzett adatok alapján készítenek és küldenek szét a világ minden részébe, a hol ezeket mérvédőül tekintik az illető viszonyok megítélésénél. Igaz ugyan, hogy nálunk is tetek már ebben az irányban kísérleteket. Ezek kétségkívülvisz teszik ama tisztességes törekvést és jó szándékot, hogy a világot nyomatott magánjelentések útján értesítsék arról, hogy mikép állunk ott országban az aratás előtt és után. De némely helyen oly kevésbé van nálunk fejlődőve az érdek a józan tudóstíriakészítés iránt, hogy ezek a magánjelentések irály és gondolatmenet tekintetében megbecsülendő anyagot, sajnos, egyelőre csak — élezzajpajnk számára szolgálhatnának.

Utalhatunk továbbá arra, hogy az említett országokban mennyire ki van fejlődve a *készletekre, termékre és árfolyanura* vonatkozó *statisztika*, a melyeket különben ott is csak a kereskedősztyári legteresebb és legteresebb hivatalnokainak közreműködése emelhetett a jelenlegi magaslata, a melyet nálunk

stízt, sondern weiter ausgreift und die Veränderungen im Verkehr auf ihre Grundursachen zurückzuführen sucht, die weniger Phrasen, dafür aber umso mehr positive Daten und Anhaltspunkte liefert, diese Berichterstattung gibt es bei uns noch nicht. Die grossen Firmen legen sich auf diesem Gebiete alle Enthaltensamkeit auf, zumeist wohl aus geschäftlichen Rücksichten, um nicht die zahlreichen Fäden sichtbar zu machen, die in ihren Händen zusammenlaufen. Und da wollen wir gleich betonen, dass die hervorragenden Häuser und Institute der Hauptstadt und des Landes, wenn sie sich speziell aus diesen Rücksichten von der Theilnahme an der Berichterstattung fern halten, in einem bedauerlichen Irrthum befangen sind. Durch das Zusammenwirken möglichst zahlreicher, *berufener* Kräfte ergibt sich schliesslich ein so klares Bild der jeweiligen Gesamtwirtschaft, von dessen Betrachtung jeder einzelne der theilnehmenden Mitarbeiter selbst, und sei er geschäftlich noch so hoch über das Mittelmaass gestellt, reichlich profitieren kann. Es ist nicht nur kleinlich, es ist geschäftlich unklug, die eigenen Ansichten und Erfahrungen für sich zu behalten und dadurch auch die Anderen zu veranlassen sich die gleiche Verschlossenheit zum Gebot zu machen, denn die Folge davon ist: Mangel an Orientirtheit, unter dem jeder Einzelne leidet.

Wo jene Rücksichten nicht obwalten, da ist es einfach die Todtenz, die unsere Führer im Verkehrsleben abháll, auf dem Gebiete der Berichterstattung etwas Gedeignes zu leisten. Fachgelehrte aber, die dazu berufen wären, Aufschluss zu geben über die Theorie der wirtschaftlichen Kräfte und deren Werten, über Produktion und Konsum und deren Vertheilung, über auswärtigen Handel und Gütertausch, solche Männer sind bei uns gar dünn gesät.

Es muss fast abgeschmackt klingen, immer wieder auf das Ausland hinzuweisen, aber hier ist in der That berechtigter Anlass, die perfekten Einrichtungen und Gepflogenheiten vor Augen zu führen, die in England, Frankreich, in den Vereinigten Staaten Nordamerika's den kommerziellen und wirtschaftlichen Nachrichtendienst zu solcher Blüthe gebracht haben und der Handelswelt zu jeder Zeit verlässliche und sichere Aufschlüsse über Alles und Jedes, das derselben nahehegt, bieten. Dort vereinigen sich eben die staatlichen Vorkehrungen mit dem Eifer und dem Verständnisse des Privaten, um das erforderliche Material zusammenzutragen und dort können auch die zahlreichen Fachschriften gedeihen, von welchen dieses Material geordnet und aufgearbeitet wird. Wir erinnern nur an die, gewiss auch hier bekannten Jahresberichte einiger grossen Häuser in Frankreich und England über dortige Ernte- und Vorrathsverhältnisse, die auf Grund verlässlicher und mit Mühe beschaffener Daten abgefasst, nach allen Weltrichtungen versendet werden und überall als massgebend für die Beurtheilung der einschlägigen Verhältnisse gelten. Freilich sind auch hier schon in gleicher Richtung Versuche gemacht worden. Dieselben zeugen sicherlich von ehrenwerthem Streben, von der guten Absicht, der Welt durch gedruckte Privatberichte Nachricht zu geben, wie es im Lande vor der Ernte und nach derselben besteht. Aber so wenig ist hier an manchen Orten der Sinn für eine nüchterne Berichterstattung ausgebildet, dass jene Privatberichte, was Styl und Gedankenerichtung betrifft, vorläufig leider nur schätzenswerthe Beiträge für unsere — Witzblätter abgeben können.

Wir verweisen auch auf die so ausgebreitete *Vorraths-, Ernte- und Waarenbewegungs-Statistik* in den erwähnten Ländern, die dort allerdings nur unter Mitwirkung des tüchtigsten und energischsten aller Beamten- und Kaufmannstände zur heutigen Höhe emporkommen konnte und die wir uns, schon wegen des gewalt-

már csak a külső körülményekben fenálló rendkívül nagy különbségek folytán is, még hosszú időn keresztül csak nehezen elérhető eszményként tekinthetünk; kereskedelmi viszonyaink s tengeri forgalmunk is még távolról sinosek kifüldőre annyira, hogy egyáltalán képesek lennének hasonló szolgáltatásokra.

Méltánytalan dolog lenne azonban, ha a külföld példája mellett elfelejtjük, hogy nálunk is meg van a jó és sokat ígérő alap, mert bizonyára nálunk sem hiányzik a kereskedői szakértelem, a gyakorlatosság és kitartás, melyek más téren nem egyszer kivívták kereskedelmi körök elismerését és sikereket eredményeztek. A meglévő erők azonban még szunnyadoznak, azokat fel kell ébreszteni.

Sok példa helyett csak egy jellemzőt hozunk fel illusztrálásul. Aratási statisztikánk még csak pár év előtt is igazán siralmas állapotban volt. Az idevonatkozó adatok — s ilyen is csak édes kevés volt — melyeket közöztettek, oly későn láttak napvilágot, hogy már csak emiatt is a dolog elvesztelte egész értékét; éveken keresztül hiába való volt az érdekeltek körök minden rekriminációja, hasztalan minden erre való utalás a kereskedelmi kamarák jelentéseiben, hírlapok czikkeiben, egyesek körvényjeiben. Egyszer csak összeszedte magát az országos statisztikai hivatal, az egész országra kiterjedő rendszeres szervezetet létesített, úgy hogy az utóbbi években már derék és teljes elismerést érdemlő s egészen a külföld hasonló berendezéseinek színvonalán álló munka volt az, a mit ezen hivatal egy megbízható aratási statisztikának idején való közöztételével s az aratás előtt rendszeresen közölt termésbejelentéssel végezhetett. Azóta nem csekély elégtételtünk tapasztalhatjuk a legelkelőbb külföldi szakfolyóiratokban, hogy ezek a magyar természeti viszonyokra vonatkozólag authenticum nyilatkozatát már a m. kir. kereskedelmi minisztérium kimutatásait szokták idézni.

Egy másik, bár teljesen ellenkező irányú példa szintén megérdemli, hogy épen e lapban felhozzassék. Ismeretes dolog, vagy ha nem is ismeret, de tény az, hogy a budapesti malom vesztésének körében már többször megpendítetett a *Budapestben létező lisztkészletek időszakonkénti összehállításának* eszméje. Természetesen azt csak huzamosabb időn át tett tapasztalás mutatná meg, hogy a készletek ily kimutatásai mennyiben felélnék meg a czélnak, s hogy mily irányban volnának üzletileg is előnyösek és hasznosak; annyi azonban kétségtelen, hogy egy folytatódatosan vezetett készletstatisztika alkalmas volna arra, hogy élénk érdeklődést keltsen az érdekeltek körökben, s hogy a Budapestben, a monarchia ezen legnagyobb lisztforgalmi piacán levő készletekről szóló kimutatások néha egészen más irányt adnának az üzleti működésnek, mint a milyent ez nélkülük venne. A ki tudja, hogy mennyi lisztet termelnek itt, s hogy az ezen czikkből itt raktáron levő mennyiségek időközönként mily nagy mértékben változnak, nem fogja tagadhanni, hogy az itteni készletek kimutatása ugyanolyan jelentőségű lenne, a milyen jelentősége van az ily kimutatásoknak Párisban, Londonban, Glasgoban, Mineapolisban, egyezköval mindazon helyeken, a hol az illető hivatalok és testületek bizonyára nem pusztá időtöltésből fáradoznak azon, hogy a lisztkészletek állását folytonosan és figyelemmel ellenőrizzék. Legyen azonban akár az az oka, hogy az illető javaslat nem történt elég nyomattal, akár pedig hogy a megpendített újítás irányt — mely mint minden ily dolog, csak lassan tör utat magának — nem volt meg a kellő fogakonyaság, annyi bizonyos, hogy a budapesti malomok még mindig kénytelenek nélkülözni ezen, a piac helyzetének időnkinti megitélésére olyannyira figye-

tigen Unterschiedes der äusseren Umstände, wohl auf lange Zeit hinaus nur als schwer erreichbares Ideal vor Augen halten können; auch sind unsere Handelsbeziehungen, unser maritimer Verkehr noch lange nicht genug ausgebildet, um ähnliche Leistungen überhaupt möglich zu machen.

Es wäre indessen ungerecht, über das Beispiel des Auslandes den guten Fond von Leistungsfähigkeit, den wir im eigenen Lande haben, zu vergessen, denn es fehlt sicherlich auch bei uns nicht die kaufmännische Intelligenz, die Routine und Ausdauer, die auf so manchem anderen Felde unsere kommerziellen Kreisen zu Anerkennung und zu Erfolgen geholfen haben. Die Kräfte, die vorhanden sind, schlummern jedoch und wollen erst erweckt werden.

Zur Illustrierung diene ein markantes Beispiel für manche Andere. Unsere Erntestatistik war noch vor einigen Jahren in einem deployablen Zustande. Was an einschlägigen Daten veröffentlicht wurde, und es war herzlich wenig, kam so spät zu Tage, dass der Werth der Sache vollständig verloren ging und vergebens waren Jahre hindurch die Recriminationen der betheligen Kreise, vergebens die Hindeutungen in den Handelskammer-Berichten, in Zeitungsartikeln und in den Eingaben Privater. Dann raffte sich das landesstatistische Bureau zu einer That auf, es wurde eine regelrechte Organisation über das ganze Land geschaffen und was dieses Bureau in den letzten Jahren in Bezug auf rechtzeitige Veröffentlichung einer verlässlichen Erntestatistik, nicht zu vergessen die vor der Ernte regelmäßig publicirten Ernteschätzungen leistete, ist ein durchaus tüchtiges Stück Arbeit, aller Anerkennung werth, welches ganz auf der Höhe der entsprechenden Leistungen des Auslandes steht. Seither können wir auch in den vornehmsten auswärtigen Fachschriften mit nicht geringer Genugthuung die Berufung auf die Ausweise des k. ung. Handelsministeriums als autoritative Verlautbarung über ungarische Ernteverhältnisse lesen.

Ein anderes Beispiel, jedoch in entgegengesetzter Richtung, welches gerade in diesen Blättern angeführt zu werden verdient. Es ist bekannt, oder auch nicht bekannt, dass im Kreise der Budapester Mühlenleitungen bereits wiederholt die *periodische Zusammenstellung der in Budapest bestehenden Mehlvorräthe* angefragt wurde. Wie sich derlei Vorrathsausweise bewähren würden und in welcher Richtung sie geschäftlich vortheilhaft und nützlich wären, das kann sich selbstredend nur aus der Erfahrung einer längeren Periode ergeben; ganz zweifellos jedoch ist, dass eine fortlaufend geführte Vorrathsstatistik bedeutendes Interesse in den betheligen Kreisen zu erwecken geeignet ist und dass derlei Ausweise über den Stand der Vorräthe in Budapest, diesem grössten Mehl-Stapelplatze der Monarchie, den geschäftlichen Operationen zuweilen eine ganz andere Richtung geben können, als sie ohne solche genommen hätten. Wer da weiss, wieviel Mehl hier erzeugt wird und wie stark die von diesem Artikel auf Lager genommenen Quantitäten zeitweilig sich verändern, wird nicht in Abrede stellen, dass der Veranschaulichung der Mehlvorräthe auf dem hiesigen Platze eine ähnliche Bedeutung beizumessen wäre, wie den gleichen Ausweisen in Paris, London, Glasgob, Liverpool, Minneapolis, kurz auf all jenen Plätzen, wo die betreffenden Aemter und Korporationen sich auch nicht nur des Zeitvertreibes halber der Mühe unterziehen, die Mehlvorräthe zum Gegenstande einer fortgesetzten, aufmerksamen Kontrolle zu machen. Aber sei es, dass der betreffende Antrag nicht mit Nachdruck verfolgt wurde, sei es, dass für die Anregung Neuerung, wie ja alles Neue sich nur mühsam den Weg bahnt, noch nicht die nöthige Empfänglichkeit vorhanden, so viel ist sicher, dass

lemreméltó segédeszköz. Itt tehát az erők még mindig mély álomban szenderegnek.

A készletek statisztikájáról elmélkedvén, visszajutunk az országos statisztikai hivatal működésére. A jelenlegi kereskedelemügyi miniszter bizonyára annak az embere, hogy az általánosan érzett hiányokon segíthesse, ha azokra helyesen rámutatnak. Jelenleg még az elemeket is nélkülözzük egy oly intézménynek, a melynek segítségével lehetséges volna bizonyos időpontokban az országban létező gabonakészleteket csak megközelítő helyességgel is felbecsülni. Vannak válságos gazdasági viszonyokkal bíró éveink, a melyekben ezt a hiányt megérzik messze a kereskedelmi forgalom és a tőzsde körén túl is; emlékezzünk csak vissza az idei aratás előtti és utáni időre, a midőn arról volt szó, hogy megállapítsák, mily készlet maradt még rendelkezésre az országban a mult évi buzatermésből, s a midőn idevonatkozólag a legteljesebb mérvű gyámolatlanság uralkodott. Azzal tisztában volt mindenki, hogy az a pár millió métermázsza régi buza éppen az idén döntőleg for a mérlegbe esni, de mivel nem áll rendelkezésünkre semmiféle hiteles alapon nyugvó becslés, mere patriot csak egy találmára vágat neki, s természetesen mindenki, a kinek csak valami köze volt a dologhoz, feljogosítottan érezte magát arra, hogy valami számot mondjon. Ezek a becslések azután, az ősi pesti számítási mód szerint, a mely kisebb különbséteken nem szokott fennakadni, 4 és 10 millió között váltakoztak, holott az országos statisztikai hivatal, nyilván abból az elvből indulva ki, hogy az igazság mindig a középuton szokott lenni, a régi készletek 6—8 millióra becsülte.

E kérdés mind e mai napig sincsen még eldöntve.

Ennek a bajnak a megszüntetése igazán hálas feladat lenne az országos statisztikai hivatal számára. A nálunk uralkodó különleges viszonyok között, a melyek lényegesen eltérnek a külföldi termelő államok hasonló viszonyaitól, csakis állami intézkedéstől lehet várni, hogy segíteni fog a bajon. Lényegében azon fordulna meg a dolog, hogy az illető közegek az ország minden részében, különösen pedig a buzatermesztő vidékeken, figyelemmel kísérik a gabonakészletek állását, hogy az adott pillanatban, *körülbéli a terezi kampagne kezdetén, valamint közvetlenül az aratás előtt és után, az országban lévő készletekről helyi becsléseken alapuló összbecslést legyenek képesek rendelkezésre bocsátani.* Egészten kétségtelen dolog, hogy egy kevés jóakarát és szakismeret mellett ezt a feladatot meg lehetne oldani.

Az, a mit a fentiekben az üzleti tudósításokra vonatkozólag megjegyeztünk, egyáltalán nem tart arra számot, mintha azt hinnők magunkról, hogy e lappal egy csapással véget vetünk a bajoknak. Ehhez időre, kitartásra és az összes érdekeltek tényezői összműködésére van szükség. Mi csupán az irányt akartuk jelölni, s egyuttal jelét adni azon komoly törekvésünknek, hogy erőnkhez képest, s ama befolyásuk mérten, mely ezen szűken körökben való elterjedésre hivatott szakfolyóirat rendelkezésére fog állani, *hozzá hajtunk járulni a kívánatosnak jelzett cél eléréséhez.*

Adjanak nekünk józan, minden előítélettel ment képet a létező kereslet és kínálatról, még pedig a különben annyira kedvelt sivar frásznok nélkül, értesítésnek minket ószinén és lehetőleg pozitív adatok felhozása mellett, a készletek állásáról, a szaporulatáról, a vetésről, a vetések állásáról, az aratás eredményéről s egyéb oly felmerülő mozzanatok és körülményekről, a melyek a piacra akár pillanatnyilag, akár állandóbban befolyást

die Budapesti Mühlen sich dormalen noch einen beachtenswerthen Behelf zur Beurtheilung der jeweiligen Marktlage entgegen lassen. Hier liegen also die Kräfte noch im tiefen Schlummer.

Die Betrachtungen über Vorrathstatistik führen uns auf die Leistungen des landesstatistischen Amtes zurück. Der jetzige Handelsminister ist der Mann dazu, um einem allgemein empfundenen Mangel, wenn nur der Finger auf die offene Stelle gelegt wird, abzuhelfen. Wir besitzen dormalen auch nicht die Rudimente einer Einrichtung, mittelst welcher es möglich wäre, die im Lande zu gewissen Zeitpunkten sich befindlichen Getreidevorräthe annähernd richtig abzuschätzen. Es gibt Väter kritischer wirthschaftlicher Verhältnisse, in welcher dieser Mangel weit über den Kreis des Handelsverkehrs und der Börse hinaus gefühlt wird und wir erinnern nur an die Zeit, da vor der heurigen Ernte und nach derselben, als es sich darum handelte, festzusetzen, welcher Vorrath von der vorjährigen Weizenerte dem Lande zur Verfügung geblieben, die vollste Rathlosigkeit und Unsicherheit herrschte. Klar war sich alle Welt nur darüber, dass gerade heuer diese paar Millionen Meterzentner alten Weizen entscheidend in die Waagschale fallen, da jedoch keinerlei auf beglaubigter Aufnahme basirande Schätzung vorlag, ging man, more patriot, ans Erathen und selbstverständlich hielt sich Jeder, der irgendwie ein Interesse dabei hatte, für berechtigt, irgend eine Ziffer auszusprechen. Diese Schätzungen varriren nach altbewährter Pester Rechnung, die sich nicht an kleine Unterschiede zu hängen pflegt, zwischen 4 und 10 Millionen, während das landesstatistische Bureau aber, offenbar von der Ansicht ausgehend, dass die Wahrheit in der Mitte liegen müsse, die alten Vorräthe auf 6—8 Millionen taxirte. Die Frage ist bis auf den heutigen Tag unentschieden geblieben.

Die Behebung dieses Uebelstandes wäre eine dankenswerthe Aufgabe des landesstatistischen Amtes. Bei den hierzulande bestehenden besonderen Verhältnissen, die sich wesentlich von denjenigen der ausländischen Produktionsländer unterscheiden, ist eine Abhilfe nur durch staatliche Vorkehrung zu erwarten. Es würde sich im Wesen der Sache darum handeln, durch die betreffenden Organe in allen Theilen des Landes, mit besonderer Berücksichtigung der Weizen-Produktions-Distrikte, den Stand der Getreide-Vorräthe aufmerksam verfolgen zu lassen, um in den gegebenen Momenten, *etwa zu Beginn der Frühjahrscampagne sowie unmittelbar vor der neuen Ernte eine auf Lokalschätzungen beruhende Gesamt-Abschätzung der Landes-Vorräthe bieten zu können.* — Es steht ganz ausser Zweifel, dass bei gutem Willen und mit etwas Verständniss diese Aufgabe zu erfüllen wäre.

Was wir im Vorstehenden über commerciale Berichterstattung bemerkt, soll durchaus nicht den Eindruck machen, als würden wir uns anmassen, in diesen Blättern mit einem Schlage den Uebelstand abzuhelfen. Dazu bedarf es der Zeit, einer langen Ausdauer und des consequenten Zusammenwirkens aller theilhabenden Faktoren. Blos die Richtung wollten wir hier andeuten und unser ernstes Bestreben kennzeichnen, nach unseren Kräften und nach Massgabe des Einflusses, welchen dieses, einer weiten Verbreitung entgegengehenden Fachschrift zu Gebote stehen wird, zur Erreichung der wünschenswerthen Ziele beizutragen.

Man biete uns eine nüchterne, vorurtheillose Darlegung der bestehenden Nachfrage und des Angebots, entkleidet aller sonst so beliebten öden Phrasen, man berichte uns aufrichtig, unter Anführung möglichst positiver Daten, über den Stand der Vorräthe, über die Zufuhren, über Anbau, den Stand der Saaten, über Ernte-Ertragniss und alle sonstigen Momente und Vorkommnisse, welche den Markt dauernd oder vorübergehend beeinflussen.

gyakorolnak, s lapunk meg fog felelni az igényeknek. Az ily irányú tudósításokat és közleményeket hálas elismeréssel vesszük ugy mi, mint e lapnak számos olvasói, s tudósítói egymást kiegészítő és felvilágosító tudósításainak kölcsönös hatása bizonyára oly irányban fog hatni, a melyet fentebb elérendő czél gyánánt tűztünk ki.

Egyesületi közlemények.

Az Országos Magyar Malom-Egyesület igazgató választmányára f. é. október 6-án tartotta VI-ik rendes havi ülését, a melyen az egyesületi elnök, *Burchard* Konrád főrendiházi tag elnöklete alatt részt vettek: *Freiszléder* Nándor és *Rudány* István kir. tanácsos egyesületi alelnökök, *Bock*, *Déry*, Hatvani *Deutack* Károly, *Meyeri Krausz* Lajos orsz. képviselő, *Meyer* Emil, *Schlesinger* M., *Rieger* György, *Zückler* A., igazg. választmányi tagok. Levétben kimentve *Heim* M. igazgató.

Jegyző: *Bosnyai* Endre e. titkár.

Elnök ő maga az ülésének utáni első összejövetel alkalmából melegen üdvözölvén a választmányt, ama reményének ad kifejezést, hogy a tagok újult erővel szentelendik magukat az egyesület fontos ügyeinek.

A napirend szerint legelőbb a múlt ülés jegyzőkönyve hitelesítvéen, ezután az egyesületi közöny szakbizottságának és a pénzügyi szakbizottságnak legutóbbi ülésekről szóló jelentései terjesztettek elő. Az előbbi közül a választmányal a legközelebb megindítandó egyesületi közöny szervezete, technikai ügyvitelére és a szerkesztésnek elveire vonatkozó határozatokat, az utóbbi jelentés pedig az egyesület ez idő szerinti pénzügyi állapotát tárgyalja; továbbá javaslatot tesz a budapesti főváros híres alkuszai egyesületének egy ajánlatáról, melyet ez utóbbi egyesületünk tanácssteremének ülések megtartása czéljából való igénybevétele iránt nyújtott be. E jelentések tudomásul vétetvén, az utóbb említett ajánlatra nézve az határozattal, hogy az sajnálattal mellőzendő, mivel az egyesület termét nem nélkülözheti és azt kivált a vidéki tagok eshetőleges összejövetelei czéljára mindenkor rendelkezésre készen kívánja tartani.

Ezután az egyesületnek az ülésének alatti tevékenységéről szóló következő jelentés olvastott fel:

„Tisztelet Igazgató Választmány! Röviden öhajtván jelentést tenni az Egyesület ügyvezetőségének az ülésének alatti tevékenységéről, van szencencénk, a munkálatok időszertini sorrendét követve a T. Igazg. Választmányával közölni, hogy tevékenységünk, a már korábban hozott határozatok értelmében első sorban új tagok szerzésére irányult, s az ide vonatkozó munkásság a legészlelő alapon indítattalott meg, hogy az alapszakályokban is kifejezett ama czél, hogy a malompari lehetőleg összes érdekei az Egyesület kötelekibe honossanak, elérhető legyen. Ezen az egyesület malomtalanjai részéről is halás elismerést érdemlő jóakarattal (malomtagot) munkálatok eredménye a mai ülés napirendjére külön vétetett fel 88 új tagunk szabályszerű bejelentésével s ez alapon immár azt a reményt is szabad kifejezünk, hogy az Egyesületnek sikerüljön fog, kifejtendő sikeres munkásság nyomán az érdekelteket mind növekedő mérvben kebelébe fogadni.

Egyesületünk titkárságának tevékenységét másodosorban a balassai elleni biztosítás ügye vette igénybe, melynek munkálati immár odáig haladtak, hogy a biztosításiügyi szakbizottság most már a kiüztött czél megvalósítását fogja foganatba vehetni. Az ez ügyre vonatkozó statisztikai anyag kellő előkészítve rendel-

— Wir und mit uns die zahlreichen Leser dieser Blätter werden Berichte und Mittheilungen solcher Beschaffenheit in dankbarer Anerkennung hinhnehmen und die Wechselwirkung der sich gegenseitig ergänzenden und belehrenden Informationen unserer Berichterstatter wird sich gewiss im Sinne der Richtung äußern, die wir als strebenswerth bezeichnet haben.

Verbandsnachrichten.

Der Directions-Ausschuss des Ung. Landes-Mühlen-Verbandes hielt am 6-ten October I. J. seine VI-te ordentliche Sitzung, an welcher unter dem Vorsitze des Verbandspräsidenten, Magnatenausmitgliedes *Conrad Burchard* anwesend waren: die Verbands-Vizepräsidenten *Ferd. Freiszléder* und kön. Rath *Stefan v. Rudány*, die Ausschussmitglieder *Bock*, *Déry*, *Carl v. Deutack*, *R. A. Ludwig v. Krausz*, *Emil Meyer*, *M. Schlesinger*, *Georg Rieger*, *A. Zückler*. Schriftlich entschuldigt *Dir. M. Heim*.

Schriftführer: Secretär *A. Bosnyai*.

Der Herr Vorsitzende begrüßte den Ausschuss anlässlich der ersten Zusammenkunft nach den Sommerferien auf's wärmste und gab der Hoffnung Ausdruck, dass die Mitglieder mit frischer Kraft sich den wichtigen Aufgaben des Verbandes widmen werden.

Lauf Tagesordnung wird vorerst das Protokoll der letzten Sitzung authenticirt, wonach Berichte der Sonderausschüsse für Angelegenheiten des Verbandsorgans und für Finanzangelegenheiten vorgelegt wurden. Der erstere berichtet über die Beschliass bezüglich der Einrichtung des mit Nächstem erscheinenden Verbandsorgans, der technischen Führung und Redaction desselben, der letztere über den derzeitigen finanziellen Stand des Verbandes, sowie über ein Offert des »Vereins befugter Agenten an der Budapest Börs« in Bezug auf die Inanspruchnahme des Sitzungs-Saales für seine Beratungen. Diese Berichte wurden zur Kenntnis genommen, das letzterwähnte Offert jedoch mit Bedauern abzulehnen beschlossen, da der Verband den Sitzungs-Saal nicht entbehren und denselben speciell mit Rücksicht auf eventuelle Zusammenkünfte der Provinzmitglieder nicht anderen Zwecken überlassen kann.

Hierauf wird über die Verbandsthätigkeit während der Sommermonate der folgende Bericht vorgelegt:

»Geehrter Directions-Ausschuss! Kurz über die Thätigkeit der Verbandsleitung während der Dauer der Ferienmonate berichtend, beehren wir uns, die chronologische Folge der Arbeiten beachtend, mitzuthellen, dass dieselbe sich im Sinne früher gefasster Beschlüsse vorerst auf die Werbung neuer Mitglieder richtete und zwar wurden die diesbezüglichen Arbeiten auf breiterer Grundlage veranlagt, um das in den Statuten festgesetzte Ziel der Heranziehung möglichst aller, an der Müllerei interessierten Kreise zu erreichen. Das Ergebniss dieser Arbeiten, welche die dankenswerthe Unterstützung unserer hervorragenden Mühlenmitglieder fanden, hebt Ihnen auf der Tagesordnung der heutigen Sitzung in der Anmeldung von 88 neuen Mitgliedern vor und kann nunmehr die Hoffnung ausgedrückt werden, dass es dem Verbands gelangen wird, in der Folge erfolgreicher Thätigkeit die Interessenten in stets wachsender Zahl in sich zu vereinigen.

In zweiter Reihe beschäfftigten das Bureau des Verbandes die Arbeiten in Angelegenheit der Unfallversicherung, welche soweit gediehen sind, dass der Sonderausschuss für Versicherungs-wesen nun an die Verwirklichung des gesteckten Zieles herantreten können wird. Das einschlägige statistische Materiale liegt wohl-

zére áll s ez alapon Egyesületünk immár nehezség nélkül láthat hozzá ezen fontos intézmény életbeviteléhez.

Nem kevés előkészítő munkát igényelt továbbá az Egyesületi közlönynek f. é. évf. részére tervezett megújítása. A lap megalapításával egyidőtájt intézkedések, valamint a lap technikai ügyvitelének és a szerkesztés fővelnek programja az Igazg. Választmány által e célra kirendelt külön szakbizottság által tárgyalván, végleg megállapították már és az idevonatkozó határozatok alapján az Egyesületi közlöny első száma f. hó 10-ike felé meg fog jelenhetni, hogy ezáltal az Egyesület ügyei és a malomipar közt összekötő kapocs gyanánt remélhetőleg hasznos szolgálatakat tehesen.

Mint a tulajdonképi érdeklődéseket körébe tartozó munkálatokról van szerezésnek az Egyesületnek a *casinói munka* ügyében, a *korpuszállítási* díjtételek ocsibbá tétele, a *fiamei kikötő-tárak* illetőleg a lisztzállítványoknak a kikötői raktárakban gondos kezelése ügyében, a *Brasília* szánt lisztzállítványok ügyében, továbbá a *Fiuménél* ki vitt lisztzállítványok érdekében kívánatos *tarifaalkalmazások* ügyében (14 kros refactia) tett lépések és intézkedéseit felmenteni, végül a kiviteli lisztoknak *Fiumében* való csomagolása érdekében egy második kikötői raktárnak kieszközölése iránti sikeres lépéseinket is, mely ügyekben az Egyesület összes tagjai körökbe utján kellőleg tájékoztattak s e helyen csupán még azt a körülményt kell felmentenünk, hogy az eddig, az Egyesület fennállása óta lefolytatáig rövid idő alatt elért sikerek arra a reményre jogosíthatnak fel, hogy az a készség, melyet a kereskedelmi miniszter úr a *Brasília* ügyében az Egyesületnek ugyancsak az ölésszántnál nála tisztelget elnöksége irányában a malomipar érdekében névle kifejezni méltóztatott, ezen érdekeknek további tárgyalásához is buzgólló kiállítás nyitni látszik alkalmasnak.

Végül említés nélkül nem hagyhatjuk azt sem, hogy az Egyesület ügyvezetése két igen fontos, bár nem szorosban az Egyesület működéséhez tartozó, de mégis az ipar legnevezetesebb érdekeit érintő ügyben, jelesül az *Arletti refectio*, továbbá annak idején a francia-magyar biztosító-társaság ügyében is sokszoros tevékenységet fejtett ki, s ez irányban már is igazolta, hogy az Egyesület az ipar törekvéseinak gőzpontjává a legteljesebb mértékben képes és hivatott működni.

Tisztelettel reméljük, hogy a T. Igazgató Választmány e rövid jelentésünk helyesb tudomásul veszi s bennünk törekvésinkben továbbra is jóindulattal támogatásában részesíteni méltóztatand.

E jelentés helyesléssel vétetvén tudomásul, az Igazgató Választmány még köszönettel vette *Baross Gábor* kereskedelemügyi miniszter úr ó exzellenstija átiratát, melylyel a miniszterium hivatalos kiadványainak az Egyesület könyvtára számára való megküldése iránt intézkedik.

Végül új tagok felvétele határozatotól el és pedig felvettétek az Egyesület kötelekébe:

alapító tagul:

Agramer Dampf- und Kunstmühle, Agram.

rendes tagokul:

Schorschul Jakab, Temes-Kubin; Gróf Bathányi ikervári Ella hengermalom, Ikervár; Temesvári Pannónia-gőzmalom, Temesvár.

pártoló tagokul:

Wegmann Ferencz, Zürich; Északmagyarországi egyesített közönségnyelvi és iparvitellal rész-árvalat igazgatóság, Budapest; Siemens és Halske, Bécs; Gula Dóme, Budapest; Pick és Winterstein, Prága; Engelbach Alajos, Budapest; Schmidt Ad. és társa,

geordnet vor und wird auf Grund dessen das Inseleufen der dieser wichtigen Institution ohne Schwierigkeiten erfolgen können.

Vielfache vorbereitende Thätigkeit erforderte ferner für das Herbst geplant. Erscheinen des Verbands-Organs. Die anfänglich der Begründung nötigen Verfügungen, sowie das Programm der technischen Führung und der Redaktionsarbeiten wurden durch den hiezu bestellten Sonderausschuss berathen und genehmigt und wird auf Grund dieser Beschlüsse die 1-te Nummer des Verbandsorgans am 19. I. M. erscheinen, um fortan als Bindeglied zwischen Verbandswesen und der Mühlenindustrie hoffentlich erspriessliche Dienste zu leisten.

Als in den Rahmen der Interessenvertretung gehörige Arbeiten gestatten wir uns die Vorstellungen des Verbandes in Angelegenheit der *Sonntagsarbeit*, der *Verbilligung der Kleitranssporte*, der *Fiumaner Hafensmagazine* beziehungsweise der *preferenten Behandlung der Mehlexportsendungen in den Hafensmagazinen*, in Angelegenheit der *Brasiltransporte*, ferner in Angelegenheit der *Tarifaänderungen* von Mehlexportsendungen über Fiume (die 14 kr. Refactio), schliesslich die Erwirkung eines zweiten *Molnomagazines für Packung der Exportmehle in Fiume* zu erwirken, über all diese Angelegenheiten sind die Verbandsmitglieder im Circularwege verständigt worden und haben wir hier nur den Umstand zu erwähnen, dass die derzeit in der verhältnissmässig kurzen Zeit des Bestandes unseres Verbandes erreichten Erfolge zu der Zuversicht berechtigen, dass die Geneigtheit, welche Se. Excellenz der Herr Handelsminister dem Verbandspräsidium gegenüber anlässlich dessen gleichfalls in der Ferialezeit erfolgten deputativer Vorstellung für die Interessen der Mühlenindustrie Ausdruck verlieh, auch zu fernerer nachhaltigeren Förderung unserer Interessen dienen wird.

Schliesslich kann nicht unerwähnt bleiben, dass die Verbandsleitung durch zwei, wohl nicht als Verbands-Action zu betrachtende, jedoch die wichtigsten Interessen der Industrie berührende Angelegenheiten, nämlich durch die *Reductionsfrage*, dann sernerzeit durch die Angelegenheit der *Franco Hongroise*, vielfach in Anspruch genommen war und auch hiedurch sich als Brennpunkt der Bestrebungen für voll geeignet erwies.

Wir hoffen, dass der geehrte Directions-Ausschuss diesen kurzen Bericht genehmigend zur Kenntniss nehmend, unseren Bestrebungen auch fernerhin wohlwollende Förderung angedeihen lassen wird.

Dieser Bericht wird genehmigend zur Kenntniss genommen, ebenso nahm der Ausschuss mit Dank eine Zuschrift des Herrn Handelsministers v. *Baross* zur Kenntniss, mit welcher die unentgeltliche Zustellung der amtlichen Publicationen des Ministeriums für die Verbandsbibliothek verfügt wurde.

Schliesslich wurde die Aufnahme neuer Mitglieder beschlossen und zwar wurden in den Verband aufgenommen:

als gründendes Mitglied:

Die Agramer Dampf- u. Kunstmühle, Agram.

als ordentliche Mitglieder:

Jacob Schorschul, Temes-Kubin; Ikervárer Ella Walzmühle des Grafen G. Bathányi in Ikervár; Temesvárer Pannónia Dampfmühle, Temesvár.

als unterstützende Mitglieder:

Franz Wegmann, Zürich; Vereinigte Ober-Ungarische Steinkohlen u. Industrie Actien-Gesellschaft, Budapest; Siemens & Halske, Wien; Demeter Guda, Budapest; Pick & Winterstein, Prag; Alois Engelbach, Budapest; Adolf Schmidt & Co., Buda-

Budapest; *Mechwart* András, Budapest; *Golden György*, Budapest; *Niederwayer* Ádám, Budapest; *Zypernosky* Károly, Budapest; *Freiszöder* Nándor, Budapest; *Hafner József*, Budapest; *Müller* Henrik, Budapest; *Arkauer József*, Budapest; *Schmaltz* Károly, Budapest; *Schmidlechner* Károly, Budapest; *Igl Antal*, Budapest; *Schüa József*, Budapest; *Sachs Simon*, Budapest; *Becker* Károly, Budapest; *Köhler J. C.*, Budapest; *Gartlgruber* Ferenc, N.-Kikinda; *Gartlgruber* Mihály, Nagy-Kikinda; *Heim* Mór, Nagy-Kikinda; *Weisz József*, Temesvár; *Bayer* Alajos, Nagy-Kikinda; *Báró Nicolae* Feodor ő. exja, Budapest; *Tellesky* Risto, N.-Kikinda; *Ossoinack* Luigi, Fiume; *Schenker és társai (Sonnenberg E.)*, Budapest; *Schlesinger és Poldkowitz* czég, Budapest; *Haas* Henrik, Budapest; *Schottola* Ernő, Budapest; *Benold* Gusztáv, Budapest; *Wiegner* Gusztáv, Budapest; *Radnitzer* N., Prága; ifj. *Schwarz* A., Bozen; *Langstein* Adolf, Prága; *Toneich* Giuseppe, Fiume; *Schick* Manó, Eger (Csehorsz.); *Kollerich Pál és fia*, Budapest; *Adler* Mór, Budapest, *Köhner* Károly, Budapest; *Baumgarten* Lajos, Budapest; *Naeff* Ferenc, Budapest; *Altschul* Simon, Budapest; *Csillag és Pick*, Fiume; *Mert* Antal, Trieszt; *Weisz testvérek*, N.-Kanizsa; *Frank* Antal, Budapest; *Vicente* Giuseppe, Trieszt; *Moschny* Ferenc, Bécs; *Skowerna és Hercz*, Fiume; *Mautner* Adolf, Budapest; *Lauer és Straus*, Prága; *Frankl* Tivadár, Zsolna; *Stern* Iga, Brinn; *Suała* József, Fiume; *Ester* István, *Julé-Spinnerei* und *Weberer*, Wien; *Wambberger* Daniel, Reichenberg; *Wambberger* Elek, N.-Kanizsa; *Pick és Fischer*, Budapest; *Weisz* Hermann, Reichenberg; *Pabne* József, Brinn; *Schick* Lajos, Trautenaus; *Stein* Simon fia, Győr; *Gottlieb* Gyula, Eger (Csehorsz.); *Justus* Sándor, Eszék; *Farechi* Achille, Trieszt; *Bettelheim* Mór, Pozsony; *Herzmann* Vilmos, Baja; *Silberberg* Soma, Székesfehérvár; *Heller* Jakab, Körömcshánya; *Vorges és Gärtner*, Prága; *Valentinuzzi* Carlo, Görz; *Zay* József, Trieszt; *Kolisch* Fülöp, Galantha; *Pollák* S. W., Bréka; *Krausz* David, Budapest; *Duschnits* J., A.-Kubin; *Kreis* Jenő, Hamburg; *Jalowitz* J., Bécs; *Jalowitz* Zsigmond, Pozsony. Összesen 88 tag.

Ezzel az ülés befejeztétvén, a tagok az örleli redució ügyében való tanácskozára tértek át.

Ausztria malmai.

Az osztrák kereskedelmi miniszterium statisztikai osztálya nemrég tette közzé az osztrák iparnak 1885-ik évi állására vonatkozó statisztikai adatokat. Ezen összeállítás kiadását ama jelentékeny nehézségek kísérelték, melyek az ipar-statisztikai adatok beszerzésénél mindentel felmerültek. A főnehézséget az képezte, hogy az iparosok vonatkoztak a kérdőívre pontos válaszokat adni. Dacára azonban ennek, a közlemény szűzebb köröké nézve is érdekes és fontos, mert részletes betekintést enged Ausztria ipari viszonyaiiba. Fel vannak véve mindazon ipari és kereskedelmi vállalatok, melyek Bécsben legalább 21 forint, egyébként pedig 10.50 forint adót fizetnek.

A mi a malomipart illeti, az érdekes műből a következő adatokat közli az »Oesterreichisch-ungarische Müllerzeitung«:

Az üzemben állt összes malnok száma 27,022 volt; ezek közül statisztikailag fel van véve 24,583. Statisztikailag felvettek alatt azok malnok értendők, a melyekre a következő adatok vonatkoznak: Az összes motorok száma 43,636 volt összesen 188,073 lóerővel; ezek között volt 407 gőzgép 11,357, 341 turbin 6589, 42,593 vízikerek és 295 egyéb motor 809 lóerővel. Ezekben kívül alkalmazva volt még egy szelmotor és egy járgány

pest; *Andreas Mechwart*, Budapest; *Georg Golden*, Budapest; *Adam Niederwayer*, Budapest; *Carl Zypernosky*, Budapest; *Ferdinand Freiszöder*, Budapest; *Josef Hafner*, Budapest; *Heinrich Müller*, Budapest; *Josef Arkauer*, Budapest; *Carl Schmaltz*, Budapest; *Carl Schmidlechner*, Budapest; *Anton Igl*, Budapest; *Josef Schön*, Budapest; *Simon Sachs*, Budapest; *Carl Becker*, Budapest; *J. C. Köhler*, Budapest; *Franz Gartlgruber*, Gross-Kikinda; *Mich. Gartlgruber*, Gross-Kikinda; *Moritz Heim*, Gross-Kikinda; *Josef Weiss*, Temesvár; *Alois Bayer*, Gross-Kikinda; *Exc. Baron Feodor Nicolae*, Fiume; *Risto Tellesky*, Gross-Kikinda; *Luigi Ossoinack*, Budapest; *Schenker & Co. (E. Sonnenberg)*, Budapest; *Schlesinger & Poldkowitz*, Budapest; *Heinrich Haas*, Budapest; *Ernst Schottola*, Budapest; *Gustav Benold*, Budapest; *Gustav Wiegner*, Budapest; *M. Radnitzer*, Prág; *A. Schwarz junior*, Bozen; *Adolf Langstein*, Prág; *Giuseppe Toneich*, Fiume; *Em. Schick*, Eger (Böhmen); *Paul Kollerich & Sohn*, Budapest; *Mór Adler*, Budapest; *Carl Köhner*, Budapest; *Ludwig Baumgarten*, Budapest; *Franz Naeff*, Budapest; *Simon Altschul*, Budapest; *Csillag & Pick*, Fiume; *Ant. Mert*, Triest; *Brüder Weiss* Gross-Kanizsa; *Dir. Anton Frank*, Budapest; *Giuseppe Vicente*, Triest; *Franz Moschny*, Wien; *Skowerna & Hercz*, Fiume; *Adolf Mautner*, Budapest; *M. Lauer & Straus*, Prág; *Theodor Frankl*, Sillein; *Ig. Stern*, Brinn; *Josef Suała*, Prág; *Ester István*, *Julé-Spinnerei* u. *Weberer*, Wien; *Daniel Weinberger*, Reichenberg; *Elek Wambberger*, Gross-Kanizsa; *Pick & Fischer*, Budapest; *Hermann Weiss*, Reichenberg; *Josef Pabne*, Brinn; *Ludwig Schick*, Trautenaus; *Simon Stein's Sohn*, Raab; *Julius Gottlieb*, Eger (Böhmen); *Alex. Justus*, Essig; *Achille Farechi*, Triest; *Moritz Bettelheim*, Pressburg; *Wih. Herzmann*, Baja; *Soma Silberberg*, Stuhlweisenburg; *Jac. Heller* Kremnitz; *D. J. Vorges & Gärtner*, Prág; *Carlo Valentinuzzi*, Görz; *Jos. Zay*, Triest; *Fülöp Kolisch*, Galantha; *S. W. Pollak*, Bréka; *David Krausz*, Budapest; *J. Duschnits*, Alsó-Kubin; *Eugen Kreis*, Hamburg; *J. Jalowitz*, Wien und *Sigm. Jalowitz*, Pressburg.

Hiemti szloss a Sitzung, welcher eine Besprechung der Mühlen in der Reductions-Angelegenheit folgte.

Oesterreichs Mühlen.

Die statistische Abtheilung des österreichischen Handelsministeriums hat kürzlich die Statistik der österreichischen Gewerbe nach dem Stande von 1885 der Öffentlichkeit übergeben. Die Verzögerung in der Herausgabe dieser Zusammenstellung wurde durch die bedeutenden Schwierigkeiten veranlasst, welche der Erhebung des gewerblich-statistischen Materials allenthalben erwachsen sind. Die Ursache derselben bildete hauptsächlich die Scheu der Gewerbetreibenden, die Fragebogen genau zu beantworten. Die vorliegende Veröffentlichung ist aber trotzdem auch für weitere Kreise von Interesse und Bedeutung, denn sie gewährt einen umfassenden Einblick in die gewerblichen Verhältnisse Oesterreichs. In die Erhebungen wurden alle gewerblichen und Handelsunternehmungen einbezogen, welche in Wien einen Steuersatz von 21 fl. und sonst 10.50 fl. zahlen.

Was die Mühlen-Industrie anlangt, so entnimmt die »Oesterreichisch-ungarische Müllerzeitung« dem interessanten Werke die nachfolgenden Daten:

Die Gesamtzahl der im Betriebe gestandenen Mühlen betrug 27,022, davon sind statistisch erfasst 24,583. Unter statistisch erfasst sind jene Mühlen verstanden, auf welche sich die nachfolgenden Angaben beziehen. Die Gesamtzahl der Motoren

egy lóval. A műberendezések közül fel volt e malmokban állítva 4555 hengersizék és 44.575 malomjártat. A foglalkoztatott munkások összes száma 37.315 feje rugott, ezek közül volt 34.232 férfi, 972 nő és 2111 fiatal segédmunkás. Az összes termelt mennyiség 2.609.290 t. volt, mely 252.697,000 forintot képviselt, míg pedig előállított egészen véve 2.144.560 t. liszt, hozzáadva, dara és kása 231.991,400 forint és 464.730 t. hulladékot 20.705,600 forint értékben.

Az egyes koronatarományok szerint a sorrend következő:

Csehország: 7178 malom, ezek közül 6121 statisztikailag felvéve, 10,099 motorral, összesen 42.714 lóerővel, 2009 hengersizékkel és 11,000 malomjártal. A foglalkoztatott munkások száma: 10,180. Termelés: 866.470 t. 84.184,000 frt értékben.

Galiczia: 3501 malommal, a melyek mind beszozállatták a szükséges statisztikai adatokat. A motorok száma: 4536, összesen 30,152 lóerővel. Műberendezések: 201 hengersizék és 5208 malomjártat. A munkások száma: 6742. Termelés: 420,120 t. 35,819,100 forint értékben.

Szlovénország: 2525 malom, a melyek statisztikailag mind felvehetőek voltak. A motorok száma: 3143, összesen 10,447 lóerővel. Műberendezések: 167 hengersizék és 3329 malomjártat. A munkások száma: 1200. Termelés: 72,830 t. 6.447,900 frt értékben.

Morvenország: 2332 malom, melyek mind megadták a statisztikai adatokat. A motorok száma: 4990, összesen 19,707 lóerővel. Műberendezések: 467 hengersizék. Munkások száma: 4033. Termelés: 264,370 t. 30,392,100 forint értékben.

Tiro: 2364 malom, melyek közül csak 1636 volt statisztikailag felvehető. A motorok száma: 3218, összesen 8545 lóerővel. Műberendezések: 73 hengersizék és 1664 malomjártat. A munkások száma: 2221. Termelés: 75,620 t. 7.514,700 frt értékben.

Ausztria az Enns alatt: 2150 malom, mindannyi statisztikailag felvéve. Motorok száma: 3968, összesen 20,441 lóerővel. Műberendezések: 831 hengersizék és 4184 malomjártat. Munkások száma: 4001. Termelés: 383,500 t. 39,232,600 forint értékben.

Krajna: 1530 malom, statisztikailag mind felvéve. Motorok száma: 5221, összesen 15,765 lóerővel. Műberendezések: 60 hengersizék és 4700 malomjártat. Munkások száma: 1800. Termelés: 74,000 t. 7,040,000 frt értékben.

Karintia: 978 malom, statisztikailag mind felvéve. A motorok száma: 2105, összesen 17,102 lóerővel. Műberendezések: 120 hengersizék és 28,600 malomjártat. A munkások száma: 1570. Termelés: 129,600 t. összesen 11,046,000 frt értékben.

Szilézia: 730 malom, statisztikailag mind felvéve. Motorok száma: 639, összesen 4612 lóerővel. Műberendezések: 162 hengersizék és 884 malomjártat. Munkások száma: 1284. Termelés: 91,830 t. 8,100,000 frt értékben.

Bukovina: 584 malom, statisztikailag mind felvéve. Motorok száma: 1042, összesen 3329 lóerővel. Műberendezések: 33 hengersizék és 870 malomjártat. Munkások száma: 1008. Termelés: 12,530 t. összesen 1,223,000 frt értékben.

Salzburg: 459 malom, ebből statisztikailag csak 3 felvéve. Motorok száma: 6, összesen 133 lóerővel. Műberendezések: 7 hen-

berug 43,636 van összesen 188,073 Pferdekraften, davon waren 407 Dampfmaschinen von 11,357, 341 Turbinen von 6589, 42,593 Wasserräder und 295 andere Motoren von 809 Pferdekraften. Ausserdem standen ein Windmotor und ein Göpel mit einem Pferde in Verwendung. An Werksvorrichtungen waren in den Mühlen 4,555 Walzenstühle und 44,575 Mahlgänge aufgestellt. Die Gesamtzahl der beschäftigten Arbeiter belief sich auf 37,315 Köpfe, davon waren 34,232 Männer, 972 Weiber und 2111 jugendliche Hilfsarbeiter. Die Gesamtmenge der Erzeugung betrug 2,609,290, welche einen Werth von fl. 252,697,000 darstellte, und zwar wurden im Ganzen erzeugt 2,144,560 Mehl, Gries, Schrot und Graupen im Werthe von fl. 231,991,400 und 464,730 Abfälle im Werthe von fl. 20,705,600.

Nach Kronländern geordnet ergibt sich nachstehende Reihenfolge:

Böhmen: 7178 Mühlen, davon statistisch erfasst 6121 mit 10,099 Motoren von zusammen 42,714 Pferdekraften, 2009 Walzenstühlen und 11,000 Mahlgängen. Zahl der beschäftigten Arbeiter 10,180. Erzeugung: 866,470 t im Werthe von fl. 84,184,000.

Galicien: 3501 Mühlen, von denen alle die nöthigen statistischen Angaben lieferten. Zahl der Motoren 4536 von zusammen 30,152 Pferdekraften. Werkseinrichtungen: 201 Walzenstühle und 5208 Mahlgänge. Arbeiterzahl: 6742. Erzeugung: 420,120 t im Werthe von fl. 35,819,100.

Steiermark: 2525 Mühlen, von denen alle statistisch erfasst werden konnten. Zahl der Motoren 3143 von zusammen 10,447 Pferdekraften. Werkseinrichtungen: 167 Walzenstühle, 3329 Mahlgänge. Arbeiterzahl: 1200. Erzeugung: 72,830 t im Werthe von fl. 6,447,900.

Mähren: 2332 Mühlen, welche sämmtlich die statistischen Daten angaben. Zahl der Motoren: 4990 von zusammen 19,707 Pferdekraften. Werkseinrichtungen: 460 Walzenstühle. Arbeiterzahl: 4033. Erzeugung: 264,370 t im Werthe von fl. 30,392,100.

Tirol: 2364 Mühlen, von denen nur 1636 statistisch erfasst werden konnten. Zahl der Motoren: 3218 von zusammen 8545 Pferdekraften. Werkseinrichtungen: 73 Walzenstühle und 1664 Mahlgänge. Arbeiterzahl: 2221. Erzeugung: 75,620 t im Werthe von fl. 7,514,700.

Oesterreich u. d. Enns: 2150 Mühlen; alle sind statistisch erfasst. Zahl der Motoren: 3968 von zusammen 20,441 Pferdekraften. Werkseinrichtungen: 831 Walzenstühle und 4184 Mahlgänge. Arbeiterzahl: 4001. Erzeugung: 383,500 t im Werthe von fl. 39,232,600.

Krain: 1530 Mühlen, alle statistisch erfasst. Zahl der Motoren: 5221 von zusammen 15,765 Pferdekraften. Werkseinrichtungen: 60 Walzenstühle und 4700 Mahlgänge. Arbeiterzahl: 1800. Erzeugung: 74,000 t von zusammen fl. 7,040,000.

Kärnten: 978 Mühlen, alle statistisch erfasst. Zahl der Motoren: 2105 von zusammen 17,102 Pferdekraften. Werkseinrichtungen: 120 Walzenstühle und 28,600 Mahlgänge. Arbeiterzahl: 1570. Erzeugung: 129,600 t von zusammen fl. 11,046,000.

Schlesien: 730 Mühlen, alle statistisch erfasst. Zahl der Motoren: 639 von zusammen 4612 Pferdekraften. Werkseinrichtungen: 162 Walzenstühle und 884 Mahlgänge. Arbeiterzahl: 1284. Erzeugung: 91,830 t von zusammen fl. 8,100,000.

Bukowina: 584 Mühlen, alle statistisch erfasst. Zahl der Motoren: 1042 von zusammen 3329 Pferdekraften. Werkseinrichtungen: 33 Walzenstühle und 870 Mahlgänge. Arbeiterzahl: 1008. Erzeugung: 12,530 t von zusammen fl. 1,223,000.

Salzburg: 459 Mühlen, davon nur 3 statistisch erfasst. Zahl der Motoren: 6 von zusammen 133 Pferdekraften. Werks-

gerszék és 7 malomjárt. Munkások száma: 23. Termelés: 2500 t. Összesen 245,000 frt értékben.

Osztrák partvidék: 454 malom, melyek közül csak 256 volt statisztikailag felvehető. Motorok száma: 381, összesen 1923 lóerővel. Műberendezések: 136 hengerrész és 357 malomjárt. Munkások száma: 967. Termelés: 95,170 t. Összesen 9,893,300 forint értékben.

Vorarlberg: 149 malom, statisztikailag mind felvéve. Motorok száma: 161, összesen 1630 lóerővel. Műberendezések: 50 hengerrész és 300 malomjárt. Munkások száma: 300. Termelés: 16,500 t. Összesen 1,860,000 frt értékben.

A buza sulya és az őrlési nyeremény.

A buza alkatrészeinek megvizsgálásánál számtalanszor kitűnt, hogy azok a próbák, a melyet a legnagyobb hektolitersúly mutattak, a melyeket tehát a molnárók és gazdák leginkább kedvelnek, nem mindig a legnagyobb nitrogéntartalmuk. A molnár azon próbákra tekint, a melyek magvai tökéletesen kifejtettek, kicsinyek, vastagok és vékony héjúnak. De azt csak bizonyos határok között lehet állítani, hogy a molnár azokból a buzafajtákból, a melyek kiváló nagy hektolitersúly által bínnék ki, annyival több lisztet is nyerne, vagy hogy azok annyival több fehérjét tartalmaznának. A buza nagy sulya kétségkívül jó jele úgy száraz minőségének, mint egészségés szemének; mert bármily nedvesség a magban azt eredményezi, hogy egy hektoliter a helyett hogy súlyosodna, könnyebb lesz. Négy különböző keménységű buzapróbára, a melyek egy molnár elé tették, a terményeknek alkatrészekre való bontása után, a következő hiteles eredményeket mutatta fel:

buzanem	1 hektol. sulya	lisztnyeréség százalék	száraz sikkér a lisztben
finom puha fehér buza	82.5	77.46	6.4
legjobb » piros »	80.8	78.40	9.3
kemény fehér közép »	77.25	80.52	11.7
» piros » »	80.2	79.88	13.4

Mindenzen buzafélék tökéletesen szárazak voltak, és valószínűleg ugyanolyan hektolitersúlyúak lettek volna. ha a különböző buzafajták szemének nagysága és alakja egyforma lett volna, e tekintetben azonban igen különbözök voltak. Az 1. és 2. szám alattiak közepes és kis alakúak, a 3. és 4. alattiak ellenben domború szeműek voltak. A molnár az oly buzátért, a melynek legnagyobb a fajsúlya (legnagyobb a sulya 1 hektoliterre) a legmagasabb piacci árt fizeti. A fenti számokkal azonban ki van mutatva, hogy éppen ennek a buzának van legkevesebb sikértartalma, noha másrészt az abból nyert liszt a legtöbb vizet fogja elfogyszantani a tészta készítésénél. A nitrogénnek, illetve még inkább a sikkér név alatt ismeretes mennyiségnek minősége, mely az illető helynek a hol a buza termett, időjárás és eszpadék-viszonyaitól függ, a legnagyobb befolyással van valamely liszt sültökepeességére. Az alábbi táblázat azon sikermennyiségeket tünteti fel, a melyeket Seitz nr. 6 amerikai lisztben talált:

lisztneve	nitrogén	fehérnye anyagok	nedves sikkér	száraz sikkér
Sonmerzett wisconsini tavaszbuza	1.93	12.08	39.46	12.98
» minnesotai »	1.71	10.68	7.32	2.80
» wisconsinai »	1.54	9.63	24.89	10.30
» virginiai ősi buza	1.62	10.15	28.13	10.37
» marylandi »	1.46	9.10	25.14	9.92
» ohioi »	1.76	11.13	31.20	11.67
Átlag:	1.67	10.45	26.02	9.67

einrichtungen: 7 Walzenstühle und 7 Mahlgänge. Arbeiterzahl: 23. Erzeugung: 2500 t. zusammen fl. 245,000.

Oesterreichisches Küstenland: 454 Mühlen, davon konnten nur 256 statistisch erfasst werden. Zahl der Motoren: 381 von zusammen 1923 Pferdekraften. Werkseinrichtungen: 136 Walzenstühle und 357 Mahlgänge. Arbeiterzahl: 967. Erzeugung: 95,170 t. zusammen fl. 9,893,300.

Vorarlberg: 149 Mühlen, alle statistisch erfasst. Zahl der Motoren: 161 von zusammen 1630 Pferdekraften. Werkseinrichtungen: 50 Walzenstühle und 300 Mahlgänge. Arbeiterzahl: 300. Erzeugung: 16,500 t. zusammen fl. 1,860,000.

Gewicht und Ausbeute des Weizens.

Bei zahlreichen Untersuchungen der Bestandtheile des Weizens zeigt es sich, dass die Proben, welche das höchste Gewicht auf den Hektoliter ergeben, und deshalb von Müllern und Landleuten bevorzugt werden, nicht immer die stickstoffhaltigsten sind. Der Müller richtet sein Augenmerk auf jene Proben, welche vollständig entwickelte, kleine, dicke, dünnhäulige Körner besitzen. Doch wird man nur innerhalb gewisser Grenzen behaupten können, dass der Müller aus Weizensorten, die sich durch besonders schweres Gewicht auf den Hektoliter auszeichnen, auch um so viel mehr Mehl gewinne, oder dass dieselben desto mehr Eiweißstoffe enthalten. Ein hohes Gewicht des Weizens ist unzweifelhaft ein gutes Zeichen sowohl seiner trockenen Beschaffenheit, als auch seiner gesunden Körner; denn irgend welche Feuchtigkeit in den Körnern bewirkt, dass ein Hektoliter Getreide leichter wiegt, anstatt schwerer. Vier an Härte verschiedene Weizenproben, welche einem Müller vorgelegt wurden, führten bei der Zergliederung der Erzeugnisse zu folgenden beglaubigten Ergebnissen:

Weizenarten	Gewicht auf 1 Hektoliter	Mehlsausbeute Prozent	Trockener Kleber im Mehl
Feiner weicher weisser Weizen	82.5	77.46	6.4
Besten » rother »	80.8	78.40	9.3
Harter weisser Mittelweizen	77.25	80.52	11.7
» rother » »	80.2	79.88	13.4

Diese Weizenarten waren alle vollkommen trocken und würden wahrscheinlich auf den Hektoliter dasselbe gewogen haben, wäre Grösse und Form der Körner der verschiedenen Weizenarten gleichartig gewesen, in dieser Hinsicht waren sie jedoch sehr verschieden. Nummer 1 und 2 waren von mittlerer und kleiner Gestalt, während 3 und 4 lange und gewölbte Körner hatten. Gewöhnlich bezahlte der Müller für den Weizen, der das höchste Eigengewicht (das höchste Gewicht auf 1 Hektoliter) hat, den höchsten Marktpreis. Doch ist aus obigen Zahlen erwiesen, dass gerade dieser Weizen den wenigsten Kleber enthält, obschon andererseits das daraus gewonnene Mehl die grösste Wassermenge beim Anrühren des Teiges verbrauchen wird. Die Beschaffenheit des Stickstoffes oder vielmehr der als Kleber bekannte Bestandtheile, der durch die Wetter- und Feuchtigkeitsverhältnisse des Ortes, an dem der Weizen gewachsen ist, bedingt wird, hat den grössten Einfluss auf die Backfähigkeit eines Mehles. Die folgende Tafel zeigt den Betrag an Kleber, denn Herr Seitz in 6 amerikanischen Mehlen fand:

Mehlsoorten	Stickstoff	Eiweißstoffe	Feuchter Kleber	Trockener Kleber
Mehl aus Sommerweizen Illinois	1.93	12.08	39.46	12.98
» » » Minnesota	1.71	10.68	7.32	2.80
» » » Wisconsin	1.54	9.63	24.89	10.30
» Winterweizen Virginia	1.62	10.15	28.13	10.37
» » » Maryland	1.46	9.10	25.14	9.92
» » » Ohio	1.76	11.13	31.20	11.67
Durchschnitt:	1.67	10.45	26.02	9.67

Ezek az eredmények azt mutatják, hogy nem a legkevesbé vonzó része Seitz ír vizsgálatainak az, a melyben Peligot, Boussingault és mások észleleteivel egybehangzólag, a megnevezések nagy sorát hozza fel a különböző liszttek tartalmazott síkerre. És egyebek között, megerősítve a rothamstedi vizsgálatok eredményét, azt találta, hogy a buza érési ideje alatti magas hőfokok kedvezők a nagy sikértartalomra. Valamely buzavonóvny különböző fejlődési stádiumaiban rendkívül sokszorosak a hőnek és nedvességnek különös alkalmazkodásai, még egyik évről a másikra, s egy és ugyanazon helyen is, úgy hogy nem lepne meg minket, ha számos kivételt találnánk ugyanott egy messzeható általánosság elől.

A kaucsukszíjak.

— Lullin Ede mérnök után. —

Az erők átvitelére az iparban hosszú időn át csak bőrből készült szíjjakat használtak. Az ipar fejlődése természetesen vitte rá a szövött és kaucsukbetéttel ellátott vagy kaucsukbetét nélküli szíjak használatára, vagy a szabásban a sodrony- vagy kenderkötelek alkalmazására. Későbbiül leginkább el vannak terjedve a szövöttből és kaucsukból összeállított szíjak, melyeket röviden kaucsukszíjjaknak szokás nevezni, noha a szövöetét igen fontos szerepet játszik náluk.

A kaucsukszíjak használata a bőrszíjjakénál előnyösebbnek mutatkozik a nedves, gőzös helyiségekben, vagy gázokkal telített levegőben, noha természetesen kaucsukszíjjakat másutt is lehet használni, mindenütt ott, a hol egyébként bőrszíjjakat használnak. Annak, hogy valamely s.íj helyesen működjék, igen fontos előfeltétele az, hogy lehetőleg egyenletes összetételű legyen. E nélkül a vonóróval szemben tanusított ellenállás nem mindenütt egyforma, a szíj egyetlen fut a korongon és végre lecsik; szükséges továbbá, hogy a szíj mindenütt egyenlő vastag legyen, mert a gyöngébb helyeken legerősebben érvényesül a vonóró, s végre is itt szakadni fog a szíj.

Ezeknek a főfelteletnek azonban a bőr csak a legtrikább esetekben felel meg, bármily nagy legyen is a gyártásra fordított gond, mert hiszen a bőröknek hátrészei sem mindenütt egyformán vastagok.

A szövött kaucsukszíjjakat azonban tetszés szerinti hosszúságra egyforma vastagságban stb. lehet készíteni, s ennél fogva czélszerűebbek a bőrszíjjaknál. Továbbá az erőtávít előnyösségére a szíj hajlékonysága és puhasága sem közömbös dolog, mert a merev szíj nem fog mindenütt oly egyenletesen odasimulni, a mint szükséges volna, hanem inkább a körletnek magasabb pontjain fog futni, a mielő csúszás és erővesztésig származik. A bőrszíjjaknál azonban alig (?) lehet elkerülni a merevséget, ha könnytelnek vagyunk kétős szíjjakat használni, s ha igyekszünk is ezt a bajt azáltal kerülni el, hogy a szíjjakat csak oldalvást vastagítják, ez rendszerint nem sokat használ. A kaucsukszíjjaknak nincs meg a hibájuk, hanem ezek egyenletes puháságuk, s ennél fogva jól odasimulnak, a mit még az is előmozdít, hogy nincsenek kiálló varrataik. A bőrszíjjaknak a kaucsukból készütekkel szemben még az a nagy hátrányuk is van,

Diese Ergebnisse zeigen, dass der nicht am wenigsten anziehende Theil der Untersuchungen des Herrn Seitz derjenige ist, in welchem er übereinstimmend mit den Beobachtungen Peligots, Boussingaults und anderer, eine grosse Reihe der Bezeichnungen des in den verschiedenen Mehlen enthaltenen Klebers anführt. Und die Ergebnisse der Untersuchungen zu Rothamsted bestätigen, fand man unter anderen Umständen, dass hohe Wärmegrade in der Reifezeit des Weizens der Entwicklung eines hohen Klebergehaltes günstig sind. Die gegenseitigen Anpassungen von Hitze und Feuchtigkeit in den verschiedenen Entwicklungsstufen einer Weizenpflanze sind unendlich mannigfaltig, selbst von Jahr zu Jahr an einem und demselben Orte, dass es uns nicht überraschen würde, daselbst viele Ausnahmen einer weitgreifenden Allgemeinheit zu finden.

Die Kautschukriemen.

— Nach Ing. Ed. Lullin. —

Lange Zeit verwendete man in der Industrie nur Riemen aus Leder, um Kräfte zu übertragen. Die Entwicklung der Industrie führte naturgemäss auf die Benutzung der gewebten Riemen mit oder ohne Kautschukbeilage, oder im Freien auf die Verwendung von Draht- und Hanfseilen. Am verbreitetsten sind wohl die aus Gewebe und Kautschuk zusammengesetzten Riemen, kurz Kautschukriemen genannt, obgleich die Gewebeanlage eine sehr wichtige Rolle bei ihnen spielt.

Die Verwendung der Kautschukriemen empfiehlt sich vor den Lederriemen in nassen, dampferfüllten Räumen oder in mit Gasen geschwängelter Luft, obgleich Kautschukriemen natürlich auch überall, wo sonst Lederriemen verwendet werden, Anwendung finden können. Für einen Riemen ist eine wesentliche Bedingung, um richtig funktionieren zu können, die möglichst gleichmässige Zusammensetzung. Ohne diese ist der dem Zug entgegengesetzte Widerstand nicht überall derselbe, er läuft unegal auf der Scheibe und fällt endlich ab, ebenso muss der Riemen möglichst überall die gleiche Dicke zeigen, denn an den schwachen Stellen wird sich der Zug am stärksten geltend machen und der Riemen hier endlich brechen. Diese Hauptbedingungen erfüllt nur das Leder in den wenigsten Fällen, ungeschaltet aller auf die Fabrikation gewendeten Sorgfalt, denn selbst die Rückenstücke der Häute haben nicht überall gleiche Stärken.

Gewebte K-Riemen können dagegen auf beliebige Längen stets in gleichmässiger Stärke etc. hergestellt werden und sind aus diesem Grunde vortheilhafter als solche aus Leder. Ferner ist der Grad der Biegsamkeit und Weichheit des Riemens nicht gleichgültig für eine vortheilhafte Kraftübertragung, denn ein steifer Riemen wird sich, wie dies erforderlich ist, nicht überall gleichmässig anschmiegen, sondern mehr auf dem Höhepunkte der Bombirung laufen, wodurch Gleiten und Kräfteverlust entsteht. Bei Lederriemen ist nun Steifheit kaum (?) zu vermeiden, wenn man gezwungen ist, doppelte Riemen zu nehmen, und wenn man auch diesen Uebelstand dadurch zu umgehen sucht, dass man nur die Seiten der Riemen verstärkt, so hilft dies gewöhnlich nicht viel. Kautschukriemen leiden nicht an diesem Fehler, sondern sind von gleichmässiger Weiche und schmiegen sich in Folge dessen gut an, was noch dadurch befördert wird, dass sie keine hervortretenden Näfte zeigen. Die Lederriemen haben aber gegenüber denen aus Kautschuk

hogy összeillesztésükhöz sok összekapcsolási hely, szíjjalvuk stb. szükséges; míg az előbbieknél gyakori hibáik által zavaroktól mentesek, az utóbbiak állandóan gyengítik a szíjakat. A bőrszíjakat illetésnél igen gyakran felbomlanak, már pedig pl. egy 20 méter hosszú bőrszíjjal legalább 6 összekapcsolási hely van, tehát 6 lehetőség a szakadásra, holott a kauscsukijjainál csak egy.

További fontos momentum a szíjak összehasonlításánál az ellenálló képesség a megnyúlással szemben. Általban véve valamely bőrszíj 0,77 kg. p. qmm megterhelésnél hosszának egy tizedrészével nyúlik meg, a kauscsukijj ellenben már 0,7 p. qmm mellett. Ellenben a bőrszíj hosszának $\frac{1}{3}$ részével már 1,66 kg. p. qmm mellett megnyúlik, a kauscsukij csak 2,52 kg. mellett.

Azon körülmény folytán, hogy gummiszíjakat oly méretekben kaphatunk, a milyeneket bőrszíjainknál nem, vagy csak nagy költséggel lehetne elérni, czelszerű az előbbieket nagy erővel felhasználni, csak hogy itt nem kellene túllépni 0,5 kg.-ot p. mm.

A mi az árakat illeti, a gummiszíjak a bőrszíjakkal szemben vékony szíjjainál körülbelül $\frac{7}{10}$ -kal, vastagabb szíjjainál egészen $\frac{2}{3}$ -kal olcsóbbak, a mi azon alapult, hogy a kezimunka a gummiszíjjainál a növekedő szélességgel nem fokozódik oly arányban mint a bőrszíjjainál.

A gummiszíjakat jelenleg kivált Amerikában készílik nagy méretekben: egy new-yorki gyár nemrég egy wisconsini gépezethez 2 dbot szállított, egyenkint 800 láb hosszúsággal és 5500 kg. súlyval (?). Egy másik, ugyanazon gyár által szállított szíj 9 betéttel 52 hüvelyk szélesség és 298 láb hosszúság mellett 4000 fontot nyomott. Jersey-Cityben egy gabona-elevatornál egy 2700 láb hosszúságú gummiszíj fut. Ez a gabonát a raklár egyik végétől a másikhoz szállítja s azt a hajókba önti ki. Egy másik elevatornál Chicagóban egy gummiszíj 6 betéttel s 48 hüvelyk szélesség és 320 láb hosszúság mellett 1869 szeptembertől egészen 1886 áprilisig, tehát 16 év és 7 hónapig keresztül futott. Eltekintve attól, hogy ezen elevatorszíjait nem használták erőátvitelre, hosszú eltartása mégis figyelemre méltó, mert mutatja, hogy a lelkiismeretes készítés mily kiváló tulajdonságokat kölcsönöz ezen anyagoknak.

A villamos világítás tűzveszélyessége.

A villamos világítás tűzveszélyességéről a „Natur. Woehenschrift“ a következőket írja: Midden a villamos világítás meggyökeresítésénél, a közönség körében az a hit volt elterjedve, hogy a jövő ezen világításának behozatalával ki van zárva minden tűzveszélyesség, mert a lakus mindig hajlandó volt s ma is hajlandó a legreményesebb reményeket fűzni a villamosági technika kívánmányához. Minden oldalról felhangzott a villamos világítás utáni óhajtatás. A gáz minden színházból, gyárból és nyilvános épületeiből mind elűhő el kell távolítani, mert — a mint mondták — minők következtassuk kényelmünket életünket és egészségünket, minők rontsuk az oly helyiségek levegőjét, a melyet már a nélkül is oly sok ember kilehelése mérgező, ezenfelül még a nagy fűtőerővel bíró égő gázokkal? Így beszéltek az első felhatalánasok. De ez a felhatalánas csillapult, a mikor tulajdonosok mérésüket tettek és gyakorlati tapasztalásokat gyűjtöttek. A villamos világítás tűzveszélyessége, kivált azok az ivánpálok és a vezetékek. Arról, hogy a villamos világításnak is van fűtőereje, könnyen meggyőződhetünk.

noch den grossen Nachtheil, dass zu ihrer Zusammenfügung eine grosse Anzahl Verbindungsstellen, Riemenlöcher etc. notwendig sind; während erstere durch häufige Defekte zu Störungen Anlass geben, werten letztere dauernd den Riemen schwächen. Die Stüsse der Lederriemen gehen sehr häufig auf, und nun hat z. B. ein Lederriemen von 20 Meter Länge wenigstens 6 Verbindungsstellen, also 6 Möglichkeiten zu brechen, wo ein Kautschukriemen deren 1 zeigt.

Ein weiteres wichtiges Moment bei Vergleichung der Riemen ist der Widerstand gegen Dehnung. Im Durchschnitt dehnt sich ein Lederriemen einer Belastung von 0,77 kg p. qmm ein Zehntel seiner Länge, ein Kautschukriemen dagegen schon bei 0,7 p. qmm. Dagegen dehnt sich ein Lederriemen um $\frac{1}{3}$ seiner Länge schon bei 1,66 kg p. qmm, ein Kautschukriemen erst bei 2,52 kg.

Es ist in Folge des Umstandes, dass man Gummiriemen in Dimensionen erhält, welche Lederriemen nicht oder mit grossen Kosten erreichen, vorthellbar, sie zur Uebertragung grosser Kräfte zu verwenden, nur sollte man hierbei 0,5 kg p. mm nicht überschreiten.

Was die Preise anbelangt, so stellen sich Gummiriemen gegenüber Lederriemen bei schwachen Riemen ca. 7 Proz., bei starken Riemen bis 22 Proz. billiger, was darin begründet ist, dass die Handarbeit bei Gummiriemen und wachsender Breite lange nicht in dem Masse zunimmt als bei Lederriemen.

Die Gummiriemen werden besonders in Amerika jetzt in bedeutenden Dimensionen ausgeführt: eine New-Yorker Fabrik lieferte vor Kurzem an ein Werk nach Wisconsin 2 Stück à 800 Fuss Länge und 5500 kg Gewicht. (?) Ein anderer von derselben Fabrik gelieferter Riemen mit 9 Einlagen wog bei 52 Zoll Breite und 298 Fuss Länge 4000 Pfund. In Jersey-City läuft an einem Getreide-Elevator ein Gummiriemen von 2700 Fuss Länge. Derselbe transportirt das Getreide von einem Ende des Lagerhauses zum anderen und schütet das Getreide in die Schiffe aus. An einem anderen Elevator in Chicago lief ein Gummiriemen mit 6 Einlagen und 48 Zoll Breite bei 320 Fuss Länge von September 1869 bis April 1886, also 16 Jahre 7 Monate. Abgesehen davon, dass dieser Elevatorriemen nicht auf Kraftübertragung beansprucht wurde, ist seine lange Dauer doch bemerkenswerth, indem sie zeigt, welche hervorragenden Eigenschaften eine gewissenhafte Anfertigung diesem Materiale verleiht.

Feuergefährlichkeit der elektrischen Beleuchtung.

Ueber die Feuergefährlichkeit der elektrischen Beleuchtung schreibt die „Natur. Woehenschrift“: Als die elektrische Beleuchtung noch in ihren Kinderschuhen steckte, war unter dem Publikum die Meinung verbreitet, dass bei Einführung des zukunftslichtes jede Feuersgefahr ausgeschlossen sei, denn der Laie war und ist ja stets geneigt, an die Errungenschaften auf dem Gebiete der Elektrotechnik die kühnsten Hoffnungen zu knüpfen. Von allen Seiten erscholl der Ruf nach elektrischem Lichte. Das Gas sollte aus allen Theatern, Fabriken und öffentlichen Gebäuden so schnell als möglich verbannt werden; denn wozu, sagte man, sollen wir leichtsinnig unser Leben und unsere Gesundheit aufs Spiel setzen, wozu sollen wir die Räume, deren Luft schon durch den Athem so vieler Menschen vergiftet wird, noch ohnedem durch das verbrennende Gas mit seiner grossen Heizkraft verschlechtern?! So sprach man im ersten Eifer. Aber dieser Eifer legte sich, als man wissenschaftliche Messungen angestellt und praktische Erfahrungen gesammelt hatte. Die elektrische Beleuchtung ist feuergefährlich; besonders sind es die Bogenlampen und die Leitungen

ha egy izólampát megérintünk. A mi az ivólampák illeti, azokra nézve ma már rendíri szabály, hogy azokat fogó-készülékkel kell ellátni, vagyis bádóg- vagy üvegnyábrával, a melybe a lefőredő izó széndarabkák eshetnek. Továbbá nem szabad ivólampákat fényűző helyiségekben, a hol könnyen gyulladó gázokkal vagy tárgyakkal dolgoznak, vagy a hol ilymeket készítenek. Még csak nem is oly rég azt hitték, hogy az izólampák alkalmazásával ki van zárva minden tűveség, ha az izóanyag egy ilyen összezőződik, az addig légmentes övegkörte belsejébe oxygenium nyomul, s az izó platina vagy szénodronnyó villámgyorsan elég. — Nemrég azonban közölték, hogy egy gyrtában egy könnyen éghető anyag azáltal fogott tüzet, hogy egy összetörni izóalómpával érintkezett. Sokkal fontosabb azonban minden villamos világítási berendezésnél az, hogy a vezetékelt a technika megállapított szabályai szerint a legpontosabban készítsék, mert különben minden lépés-nyomon a legnagyobb tűveséget lépezik. Ha ugyanis villamos áram folyik keresztül valamely vezetéken, ez felmelegszik, még pedig annál inkább, minél nagyobb ellenállásra talál az áram, más szóval, minél vékonyabb az. Ezen fontos törvény szerint, a melyet Joule angol fizikus fejezett ki legelőször egy formulában, a villamos vezetékeket oly vastagra kellene venni, hogy azok egyáltalán ne melegedhessenek fel; csakhogy ezt a gyakorlatban nem lehet keresztülvinni, mert különben igen nagy és költséges sodronnyteréteket kellene használni. Ugy szoktak tehát segíteni a dolgon, hogy a csekélyebb felmelegedést megengedik, de azután a vezetékeket gondosan elszigetelik és elhelyezik. Körülfonták azokat kenderrrel vagy gyapattal, bevonják guttaperchával vagy asbeszettel, heburkolják védelmül vas sodronnyokkal vagy szalagokkal, azután a legnagyobb elővigyázattal, folyton vizsgálva az elszigetelést, vagy közvetlenül földbe helyezik el, vagy agyagsövekkbe, kőcsatornába stb. — A vékony sodronnyokat falcekek alá helyezik, hogy meg ne sérüljenek. Ha nem izolált vezetékeket használnak, ezeket egész hosszukban porcellán elszigetelőköru kell vezetni. Két-két sodronnyon összekapcsolási helyét mindig forrasztani kell és jól elszigetelni. Ha az elszigetelést götösen és pontosan vizsik keresztül, a legcsekélyebb veszélyt átvonja. Ha azonban a vezetékek fektetésénél az elszigetelést megsérüli, az összeköttetési helyeket nem forrasztják gondosan össze, ha nem a legjobb anyagot használják, könnyen megcsik, hogy az izóvíz tesz, s ezek az izószedők idővel okvetlenül tűnke teszik az elszigetelést, s a sziszedés farszkeket meggyújtják.

MŰSZAKI APRÓSÁGOK.

Tűzbiztos máz. A fát valamely fém sóval, többnyire rézgálicczal szókák telíteni. Az ily impregnálás azonban igen sok időt igényel s maonépítkezéseknél nem könnyű azt alkalmazni; a legrosszabb e mellett azonban az, hogy nem is tart sokáig, mert a szó idővel kiválasztatik, a mi idővel új telítést tesz szükségessé, ezt azonban a már kész épületnél nem lehet keresztülvinni. Nem maradna tehát egyéb hátra, mint a tűzbiztos máz, de ilyen nem létezik a szó teljes értelmében, csakis olyan létezik, a mely egy ideig ellenél a lángnak, de már ezzel is sok van nyerve, s azért kívánatos volna, ha az általánosan alkalmaztatnák; igaz, hogy ezt is időnként meg kell újítani, s ezáltal némileg költségesse válik, de nagyon hozzájárul a malnok tűzveszélyhez, a mit az amerikai listmóví felépítésének terjedése mellett nem lehet eléggé nagyra becsülni. Ily bemázolásra igen alkalmas a vízivég, a melyhez valami földtestéket lehet hozzátenni; magam azonban — így ír e köröskörü *Wagner* — már 30 év előtt alkalmaztam e máz, mely nemcsak a tűveszélyvel szemben

Dass das elektrische Licht aber auch eine Heizkraft besitzt, kann man durch das Berühren einer Glühlampe leicht erfahren. Was die Bogenlampen anbetrifft, so ist es heute polizeiliche Vorschrift, dass dieselben mit einer Fangvorrichtung versehen sind, d. h. einem Blech- oder Giassteller, in welchem die abgekühlenden glühenden Kohlenstücken fallen können. Ausserdem dürfen Bogenlampen nicht in Räumen gebrannt werden, in welchem mit leicht entzündlichen Gasen oder Körpern gearbeitet wird, oder in welchen solche hergestellt werden. Bis vor Kurzem war man der Meinung, dass bei Anwendung von Glühlampen die Feuergefahr ausgeschlossen sei. Wird nämlich eine solche zertrümmert, so dringt Sauerstoff in das innere der bisher luftleeren Glasbirne und der glühende Platin- oder Kohlenfaden verbrennt blitzschnell. Vor einiger Zeit wurde aber berichtet, dass in einer Fabrik ein leicht brennbarer Stoff dadurch Feuer gefangen habe, dass er mit einer Glühlampe, die zertrümmert wurde, in Berührung kam. Der bei weitem wichtigste Punkt jedoch bei einer elektrischen Beleuchtungsanlage ist der, die Leitungen oder Kabel nach den festgesetzten Regeln der Technik auf das Genaueste auszuführen, da sie sonst an allen Enden und Ecken die größte Gefahr zur Entstehung eines Feuers darbieten. Fliesst nämlich ein elektrischer Strom durch einen Leiter, so wird dieser erwärmt und zwar umso mehr, einen je grösseren Widerstand er dem Strom entgegensetzt, mit anderen Worten, je dünner derselbe ist. Nach diesem entzigen Gesetz, das von dem englischen Physiker Joule zuerst in einer Formel ausgesprochen wurde, müsste man die elektrischen Leitungen so stark bemessen, dass überhaupt keine Erwärmung auftreten könnte, aber das lässt sich in der Praxis nicht ausführen, da man dann auf viel zu grosse und kostspielige Kabeldimensionen kommen würde. Man hilft sich nun so, dass man eine geringe Erwärmung zulässt, dann aber die Leitungen sorgfältig isolirt und verlegt. Man bespinnst sie mit Hanf oder Baumwolle, überzieht sie mit Guttapercha oder Asbest, umhüllt sie zum Schutze mit Eisendrähten oder Bändern und verlegt sie dann mit der grössten Vorsicht, unter steter Prüfung der Isolation, entweder unmittelbar in die Erde, oder in Thonröhren oder Steinkanäle usw. Dünne Drähte werden unter Holzleisten angebracht, so dass sie nicht beschädigt werden können. Verwendet man nicht isolirte Leitungen, so müssen sie an Porzellan-Isolatoren entlang geführt werden. Die Verbindungsstellen zweier Drähte sollen stets gelötet und gut isolirt werden. Wird eine Isolation vorsichtig und genau ausgeführt, so bietet sie nicht die mindeste Gefahr dar. Wird aber beim Legen der Leitungen die Isolation beschädigt, werden die Verbindungsstellen nicht sorgfältig gelötet, verwendet man nicht das beste Material, so können leicht Erhitzungen auftreten, welche mit der Zeit die Isolation zerstören und die umgebenden Holztheile in Brand setzen müssen.

TECHNISCHE MISCELLEN.

Feuersicherer Anstrich. Die Imprägnierung der Hölzer wird gewöhnlich mittelst Metallsalz, besonders Kupfersalz, bewerkstelligt. Solche Imprägnierung nimmt jedoch viel Zeit in Anspruch und kann bei Mühlenbauten nicht leicht angewendet werden; das Schlimmste dabei ist aber, dass sie auch nicht Stand hält und das Salz mit der Zeit ausgestossen wird, wodurch eine neue Imprägnierung nothwendig wird, die aber bei einem fertigen Gebäude nicht mehr durchzuführen ist. Somit blieb nur ein feuersicherer Anstrich, doch auch dieser existirt nicht in der vollen Bedeutung des Wortes, es gibt nur solchen, der eine gewisse Zeit lang der Flamme widersteht, damit ist aber schon viel gewonnen und wäre es wünschenswerth, wenn derselbe allgemein angewendet würde; allerdings muss derselbe auch von Zeit zu Zeit erneuert werden und wird dadurch etwas kostspielig, trägt aber unendlich zur Reinheit der Mühlen bei, was bei der Zunahme des Auftretens der amerikanischen Mehlmotten nicht hoch genug anzuschätzen ist. Zu diesem Anstrich

bizonysít jónak, de az időjárás viszonytásgának ellenállva a kerekeskék, kapuknál és gerendázás szerkezeteknél is: ez a keverék és czement. Az előlbit vízzel big péppé keverjük, s körülbelül $\frac{1}{2}$ vagy (ha a máz még tartósabbá akarjuk tenni) még több czementtel keverjük, s azután darva esettel azon frissen felmazoljuk.

A szíjak vonóereje. A tilgykéreggel eszerzett szíjak vonóereje 1 perczentnél 230 m mozgás mellett, ha a szíj szélessége:

2,5 cm 1 lőerősség	17,5 cm 10,9 lőerősség
5 » 2,1 »	20 » 13,3 »
7,5 » 3,4 »	22,5 » 15,9 »
10 » 5,0 »	25 » 18,7 »
12,5 » 6,7 »	27,5 » 21,8 »
15 » 8,7 »	30 » 25 »

Hogy például megtudjuk, hány lőerősséget vihet át egy 7,5 cm szélességű szíj, mely egy 30 cm átmérőjű szíjkorongon fut, melynek tengelye perczentki 150 körfordulatot végez, kiszámítjuk a korong körülét = $30 \text{ cm} \times 3,1416 = 942,48 \text{ m}$. Ennélfogva a szíj futama $0,94248 \text{ m} \times 150 = 141,372 \text{ m}$. A fenti számítás folytán a 7,5 cm széles szíj, mely perczentki 230 m-t halad, 3,4 lőerősséget visz át, tehát perczentki 141,372 m futásnál $\frac{141,372}{230} \times 3,4 = 2,09$ lőerősség az, a melyet az adott méreletű szíj átviethet.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az osztrák molnárok egyesülete október 20—22. napján tartja idei közgyűlését Bécsben, s egyuttal *általános osztrák molnárgyűlést rendez.* Az egyesület változatos programról gondoskodik. Az első nap, október 20-ika, az ismerkedésnek van szánva, a résztvevők a »Hotel Müller-«-en jönnek össze este. Másnap október 21-én reggel 9 órakor tartják meg az egyesület közgyűlése az alsó-osztráji iparegyesület terében, mely gyűlés az egyesület belső ügyeinek van szentelve; 10 órakor kezdődik azután az általános osztrák molnárgyűlés, melynek főtagját *Kern* Alajos, guntramsdorfi malomtulajdonos felolvasása képezi »az osztrák malomipar helyzetéről.« Felolvasó értekezik az általános helyzetéről, vám- és tariffegyekről, lisztelési feltételekről, a munkaidőről, biztosításra vonatkozó ügyekről stb. A felolvasást általános vita, s esetleg határozathozás követi. Október 22-én folytatják a gyűlést, s *C. Köpfer* az alsó-osztráji munkás-baleset-biztosító-lárság igazgatója tart felolvasást: »A malomipar s a balesetek és betegségek elleni biztosítási törvények« czim alatt, utána pedig *Kelmen* István budapesti mérnök »A technikai haladásról a malomiparban« értekezik. Mindkét felolvasás felett vitát tartanak, ezeket végül a nyílt kérdések tárgyalása követi. Az ülésnek rövid fennmaradó időt részint tanulmányi kirándulásoknak, részint kedélyes társas összejövőknek szenteltek és ezeken azután már nők is résztvehetnek. Megtekintik a természetrajzi muzeumot, valamint Schwachent az Alpine Montangesellschaft telepét, meg a Dreher-féle sörágyrát. Azok számára, a kik az egyesületnek nem tagjai, de a molnárgyűlésen, kirándulások és társas mulatságokban részt akarnak venni, a gyűlésre való belépő-jegy 3 fruba kerül. Ez iránt való megkereséskor *F. Greger* Mühlenbesitzer in Fischamend című intézkedik, október 20-ikától kezdve pedig az alsó-osztráji iparegyesület helyiségében lehet jegyeket és bővebb tájékoztatást kapni.

egyel sich sehr gut Wasserlager, dem man irgend eine Erdharbe zusetzen kann; ich selbst... schreibt Herr v. der Wurzgart — habe aber bereits vor dreissig Jahren einen Austrich angewendet, der sich nicht allein bei Feuersgefahr, sondern auch als weissenlicher an Zäunen, Fachwerken und Thorwegen bewährte; derselbe besteht aus Quark und Zement. Ersterer wird mit Wasser zu einem dünnen Brei angerührt und mit etwa $\frac{1}{2}$, oder (wenn man den Austrich noch haltbarer haben will) noch mehr Zement vermischt und dann gleich frisch mit grossem Pinsel aufgetragen.

Zugkraft der Riemen. Die Zugkraft der Eichenrinde gegebener Lederriemen beträgt bei einer Bewegung von 230 m in 1 Minute bei Riemen in der Breite von

2,5 cm 1 Pferdstärke	17,5 cm 10,9 Pferdsterken
5 » 2,1 »	20 » 13,3 »
7,5 » 3,4 »	22,5 » 15,9 »
10 » 5,0 »	25 » 18,7 »
12,5 » 6,7 »	27,5 » 21,8 »
15 » 8,7 »	30 » 25 »

Um zum Beispiel zu wissen wieviel Pferdsterken ein 7,5 cm breiter Riemen übertragen kann, der über eine 30 cm im Durchmesser haltende Riemenscheibe läuft, deren Welle in 1 Minute 150 Umdrehungen macht, berechnet man den Umfang der Scheibe = $30 \text{ cm} \times 3,1416 = 94,248 \text{ cm}$. Folglich beträgt der Lauf des Riemens $0,94248 \text{ m} \times 150 = 141,372 \text{ m}$. Obiger Berechnung zufolge überträgt ein 7,5 cm breiter Riemen, der in 1 Minute 230 m durchfällt, 3,4 Pferdsterken, daher haben wir bei einem Laufe von 141,372 m in einer Minute $\frac{141,372}{230} \times 3,4 = 2,09$ Pferdsterken, die der Riemen bei dem gegebenen Umfange übertragen kann.

VERMISCHTES.

Die Generalversammlung des Verbandes österr. Müller und Mühleninteressenten verbunden mit einem Allgem. österr. Müllertag findet am 20. bis 22. October 1889 in Wien statt. Laut Programm findet am 1. Tage, Sonntag, 20. October, Abends von 9 Uhr an eine zwanglose Zusammenkunft und Begrüssung der Gäste im Saale des »Hotel Müller« am Graben statt, am 2. Tage, Montag, Vormittags beginnt die Generalversammlung des Verbandes österreichischer Müller im grossen Saale des Niederösterreichischen Gewerbevereines, 1. Eschenbachgasse Nr. 11 (interne Angelegenheiten), mit folgender Tagesordnung: 1. Rechenschaftsbericht 2. Cassabericht und Vorschläge pro 1880 und Bestimmung der Mitgliedsbeiträge, 3. Statutenänderung, 4. Wahlen. — Vormittags 10 Uhr erfolgt ebendasselbst die feierliche Eröffnung des Allgemeinen österreichischen Müllertages, mit folgender Tagesordnung: 1. Begrüssung durch den Vereins-Präsidenten, Wahl der Functionäre, 2. *Ueber die Lage der österreichischen Mühlenindustrie* (Allgemeines, Zoll- und Tarif-Angelegenheiten, Verkaufsbedingungen von Mehl, Arbeitszeit, Versicherungs-Angelegenheiten etc.), Vortrag des Herrn Alois Kern, Mühlenbesitzer in Guntramtsdorf, 3. Allgem. Debatte hierüber, eventuell Beschlusfassung und Resolutionen, Am 3. Tage, Dienstag, Vormittags werden die Berathungen des »Allgemeinen österr. Müllertages« im grossen Saale des Niederösterreichischen Gewerbevereines, 1. Eschenbachgasse Nr. 11 fortgesetzt und zwar stehen auf der Tagesordnung: 1. *Die Mühlen-Industrie und die Unfall- und Krankenversicherungs-Gesetze*, Vortrag von Herrn C. Köpfer, Director der Arbeiter-Unfallversicherungs-Anstalt für Niederösterreich, 2. Debatte hierüber, 3. *Die technischen Fortschritte der Mühlen*, Vortrag von Herrn E. Reden, Ingenieur in Budapest, 4. Debatte hierüber, 5. Offene Fragen, Mittags 1 Uhr: Zwangloses gemeinsames Mittagessen in Leber's Restauration, Babenbergerstrasse Nr. 5, Nachmittags: Abfahrt nach Schwachat in Wagen, Staatsplatze kein Nachschub. — Die Abhandlung der Karten zur Generalversammlung und zum Müllertag erfolgt kostenfrei an die Mitglieder gegen Vorzeigung ihrer Verbandskarte von 1888 oder gegen sonstigen Ausweis. Für Nichtmitglieder gegen Erlegung von H. 3. wofür Betrag bei Herrn *F. Greger*, Mühlenbesitzer in Fischamend, zu bestellen ist.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

A gabonában levő legnagyobb lényekre (mikroorganizmusokra) vonatkozólag Bernheim Würzburgban tett igen értékes vizsgálatokat, melyeket a természetbúvárok költi gyűlésén tettetés elő. Szerzőnek sikerült tengeri és gabnaszemekből, valamint búzából és gumós növényekből különböző kokkusokat és bacilluszokat tisztá tenyésztésben nyerni, s azoknak morfológiai és hüllőizületi tulajdonságait tanulmányozni. A száraz, nem csirázott szemben, csak kokkusok láthatók, a kultúrákban mindig felépít pálcácskáknak mint spóráknak kell a szemben jelen lenniük. A csirázás bedltával, vagy pedig ha a szétvágtolt szemet elől viszonyok közé juttatjuk, a melyek a csirázáshoz hasonlók, a bakteriumok jelentékenyen szaporodnak. Tömegesen jelennek meg a keményítőreteg sejtközi üregeiben, vagy két-két egymást érintő sejt falai között. A csirázás előtt teljesen szabad sikerreltegen is tömegesen lépnek fel, a minél fogva a szerző azt hiszi, hogy ez elődsitnek a sikerében való megjelenése a sikerrel való diastaseképződéshez függ össze. Ezt a feltevést megerősítette az, hogy a bakteriumok képeinek mutatkozott tisztá tenyésztésben a sikerre ható diastaset képezni. Már az egyedül keményítőre való tisztá tenyésztésben is dextrinálás áll be. A csirázás előrehaladt stádiumában az elődsit kívándorolnak a szemből. A szerző azt gondolja, hogy a szemekben levő ezen elődsit a főbből származhat, s a növény szárában vándorolnak felfelé. Azt még nem lehetett biztosan megállapítani, hogy a növénybe a gyökereken át lépnek-e be. Ezen vizsgálatok folytatása új tájékozást nyújthatna a kenyér készüléséről és sok ezzel összefüggő kérdéséről (a liszt stíthetőségéről stb.).

STATISZTIKA.

A malomipar helyzete Minneapolisban. Valamint nálunk, úgy „oda át” sem tudnak dolgozni. Az amerikai malmok arról panaszkodnak, hogy a lisztek nincs kelete; hogy a kiviteli üzlet pang, tout comme chez nous! A különbség mégis az, hogy az amerikaiak a tulajtermelésnek köszönhetően híven már regén gátat vetettek, holott Magyarországban még nemrég nyakrafőre örültek. A minneapolisi malmoz az

1887/88-ki évadban 7.244.930 barrell.
1888/89-iki „ 5.570.860 „ örültek.

Ebből a kivitelre esett az

1887/88-iki évadban 2.617.795 barrel = 36%,
1888/89-iki „ 1.550.575 „ = 27,3%.

Felűné, hogy a kivitel mennyire csökkent. Az utolsó évad miatt felhangzó panaszok tehát teljesen indokollaknak látszanak lenni.

A világ gabonatermése. Nem érdektelen, ha a külföldi lapoknak a világ idei gabonaterméséről szóló kimutatásait s az ezekhez fűzött megjegyzéseiket figyelemmel elolvassuk. Így egy kiváló angol folyóirat a világ ez idei búzatermését 2063 millió bushelre teszi a tavalyi 2054 millió bushel ellenében *) A legkiválóbb búzatermelő országok közül a következők szerepelnek legnagyobb mennyiségekkel:

*) 1 hl. = 2,75 bushel.

LANDWIRTSCHAFTLICHES.

Ueber kleinste Lebewesen (Mikroorganismen) im Getreide, hat Bernheim in Würzburg sehr interessante Untersuchungen ausgeführt, über welche er in der Naturforscherversammlung zu Köln (nach Chemikerzeitung 1888, Nr. 80) berichtet. Es gelang dem Verfasser, aus dem Innern von Mais- und Getreidekörnern, sowie auch von Hüllisen- und Knollenfrüchten Reinkulturen verschiedener Kokken und Bacillen zu erhalten und deren morphologische und biologische Eigenschaften zu studieren. In dem trockenen, ungekeimten Korn sind nur Kokken sichtbar, die in den Kulturen stets aufstrebenden Stäbchen müssen als Sporen im Korn vorhanden sein. Mit Eintritt der Keimung, oder wenn man das zerschrittene Korn in Bedingungen, welche denen der Keimung ähneln sind, bringt, vermehren sich die Bakterien ganz bedeutend. Sie erscheinen massenhaft in den Interzellularräumen der Stärkeschicht, sowie in oder zwischen den Wänden zweier aneinander stossenden Zellen. Auch in der vor der Keimung völlig freien Kleierschicht treten sie massenhaft auf und der Verfasser vermutet hieraus, dass das Erscheinen dieser Parasiten im Kleber mit der Diastasebildung aus dem Kleber zusammenhängt. Diese Vermuthung fand dadurch ihre Bestätigung, dass die Bakterien sich fähig zeigten, in Reinkultur auf Stärke allein findet schon eine Dextrinirung statt. In einem vorgerückteren Keimungsstadium wandern die Parasiten aus dem Körne aus. Verfasser vermutet dass diese Parasiten der Körner aus dem Boden stammen und im Stängel der Pflanze aufwärts wandern. Ob der Eintritt in die Pflanze durch die Wurzeln stattfindet, konnte noch nicht mit Sicherheit festgestellt werden. Die Fortsetzung dieser Untersuchungen dürfte neue Aufschlüsse über die Gährung des Brotes und viele damit zusammenhängende Fragen (Backfähigkeit des Mehles u. s. w.) ergeben.

STATISZTIK.

Mühlen-Industrie in Minneapolis. Wie bei uns, geht es auch „da drüben“ nicht recht von Statten. Die amerikanischen Mühlen klagen über schlechten Absatz, über Stockungen im Exportgeschäfte, tout comme chez nous! Der Unterschied besteht lediglich darin, dass die Amerikaner rasch und energisch, wie es bei ihnen Brauch ist, der Ueberproduction längst einen Damm gesetzt haben, während in Ungarn noch vor Kurzem über Hals und Kopf gehandelt wurde. Die Vermahlung der Mühlen in Minneapolis betrug:

Campagne 1887/88 7.244.930 barrells
1888/89 5.570.860 „

wovon auf den Export entfielen:

Campagne 1887/88 2.617.795 barrells = 36%,
1888/89 1.550.575 „ = 27,3%.

Bemerkenswerth ist die starke Abnahme des Exportes; die Klagen über die letzte Campagne scheinen sonach vollauf berechtigt zu sein.

Welt-Ernte. Es ist nicht ohne Interesse, die Zusammenhänge in den auswärtigen Fachblättern über den Ertrag der heurigen Welt-Ernte wie die daran geknüpften Berechnungen zu lesen. So taxirt eine hervorragende englische Zeitschrift die heurige Weizen-Ernte der Welt auf 2063 Millionen bushel* gegen 2054 Millionen der vorjährigen Weizen-Ernte. Unter den hervorragendsten Weizen-Produktions-Ländern figuriren:

* 1 Hectoliter = 2,75 bushel.

	1889. év	1888. év
Egyesült-Államok	500 mill.	416 mill.
Franciaország	310 „	274 „
India	243 „	267 „
Oroszország	235 „	255 „
Olaszország	110 „	106 „
Spanyolország	100 „	101 „
Magyarország	95 „	132 „
Németország	95 „	105 „

Megjegyzés azonban, hogy a fenti számok a mennyiben az 1889. évi termésre vonatkoznak, semmi esetre sem tarthatnak igényt feltétlen helyességre, hanem csak becslési eredményekül tekintendők, melyeket az egyes országok hivatalos statisztikai kimutatásainak kell még megvitatni. De azért a fenti kimutatásnak is van bizonyos értéke már csak azért is, mert a külföldön uralkodó nézetek tükrözti vissza. Érdekes, hogy Amerika ideai termés mennyivel nagyobb a tavalyinál, valamint Franciaországé is. Sajnos, a fenti kimutatásból arról is meggyőződhetünk, hogy a százelekében kifejezhető *minus* (keveslet) sehol sem oly nagy, mint Magyarországon. Könnyen érthető, hogy saját országunkban saját tapasztalataink alapján a világnak ez ideai buzaváló ellátását illetőleg túlfolyomóan pesszimistikus nézetekre vagyunk hajlandók, míg ellenben a külföldön a fenti adatok alapján s joggal úgy vélekednek, hogy a világ szükségletét ez évben éppen olyan könnyen fogják fedezni, mint a hogy tavaly fedezték.

A világ buzatermése 1883-tól 1888-ig következő volt:

1883-ban	1935 millió bushel
1884-ben	2184 „ „
1885-ben	1999 „ „
1886-ban	2076 „ „
1887-ben	2137 „ „
1888-ban	2054 „ „

6 évi átlag. „ 2064 millió bushel

1889-ik évi becslés 2063 „ „

Amerika ellenérthető buzakészletei október 15-én 18,850,000 bushelt tettek az előző heti 17,853,000 bushel ellenében és az előző év megfelelő hetének 31,573,000 bushel ellenében.

KERESKEDELEM ÉS FORGALOM.

Buza- és lisztüzlet.

Budapest, 1889. október hó 9-én.

A helybeli piac saját útjain halad és a viszonyok ez idén is egészen a szerint valók, hogy teljes elszigeteltségben maradunk meg mindattól, a mi körülöttünk történik. Hazai piacaink eseményeit olyannyira uralja ez a vonás, hogy az a figyelemre-méltó javulás, mely a külföldön legújában végbement és a mely egészen olyan jellegű volt, hogy más években aligha fűtözöltek volna azt heves utóhatás nélkül, ezuttal szinte nyomtalanul múlt el. A helybeli buzapiac szűrléséig ugyanis már ezen javulás előtt figyeltet meg és tisztán localis természetű okokon alapszik. Az árkielemnek — árbitrage — még élénk emlékezetében vannak a mult évben elért eredmények, s ez idén is nem kevésbé élénk tevékenységet fejt ki, aminthogy tényleg ma ez az érdekeltség uralja a piacot, míg a malmok, melyek fogyasztása más-különbösen rendszerint dönteni szokott, csak másodrangú szereppel kell hogy bejérjék. Meglehetősen megbízható számítás szerint jelenleg Budapesten az árbitrage számára mintegy 800,000 nm. buza van beraktározva, az érkező szállítmányok jó nagyrészt még mindig hasonló célra foglalják le, úgy hogy az idei télre

	1889	1888
Vereingte Staaten	500 Mill.	416 Mill.
Frankreich	310 „	274 „
Indien	243 „	267 „
Russland	235 „	255 „
Italien	110 „	106 „
Spanien	100 „	101 „
Ungarn	95 „	132 „
Deutschland	95 „	103 „

Wohlgemerkt, diese Ziffern, so weit sie das Jahr 1889 betreffen, können durchaus nicht Anspruch auf unbedingte Richtigkeit erheben, sondern sie sind Schätzungen, die erst durch die ämlich-statistischen Ausweise über den Ertrag der Ernte in den einzelnen Ländern verifizirt werden müssen. Nichtsdestoweniger entbehren diese Zusammenstellungen nicht eines gewissen Wertes, schon deshalb, weil sie die im Auslande vorherrschenden Ansichten widerspiegeln. Interessant ist die sehr bedeutende Zunahme des Ertrages gegen das vorige Jahr in Amerika, ebenso in Frankreich; ebenso sehen wir, dass das perzentuelle *Minus* gegen 1888 leider nirgends so bedeutend ist, wie in Ungarn. Leicht begreiflich ist es, dass man in unserem Lande, nach unseren eigenen Erfahrungen urtheilend, vorwiegend geneigt ist, hinsichtlich der heurigen Welt-Versorgung mit Weizen pessimistischen Anschauungen zu huldigen, während man im Auslande und auf Grund der vorstehenden Ziffern mit Recht, gar nicht daran zweifelt, dass der Welt-Bedarf heuer mindestens ebenso leicht seine Befriedigung finden werde, wie im vorigen Jahre.

Die Welt-Weizen-Produktion während des sechsjährigen Zeitraumes 1883—1888 betrug, u. z.:

1883	1935 Millionen bushel
1884	2184 „ „
1885	1999 „ „
1886	2076 „ „
1887	2137 „ „
1888	2054 „ „

Durchschnitt für 6 Jahre 2064 Millionen bushel

Schätzung 1889 „ „ 2063 „ „

Die sichtbaren Weizen-Vorräthe in Amerika waren am 5. Oct. 18,850,000 bushels gegen 17,853,000 in der vorangegangenen Woche und 31,573,000 in der correspondirenden Woche des Vorjahres.

HANDEL UND VERKEHR.

Weizen- und Mehlgeschäft.

Budapest, 9. Oktober 1889.

Der hiesige Markt geht seine eigenen Wege und die Verhältnisse sind auch heuer ganz darnach, um uns in voller Isolirtheit von Allden, was rings umher vorgeht, zu erhalten. — So sehr werden die heimischen Marktvergänge von diesem Zug beherrscht, dass die beachtenswerthe Besserung, die sich neustens im Auslande vollzogen hat und die ganz von der Art war, dass man sie in anderen Jahren kaum ohne heftige Nachbewegung begrüßt hätte, diesmal fast spurlos vorüberging. Denn die Festigkeit des hiesigen Weizenmarktes wurde schon vor jener Besserung beobachtet und beruht auf Ursachen rein lokaler Natur. Die Arbitrage hat die im Vorjahre erzielten Erfolge in bester Erinnerung, sie entwickelt heuer eine nicht minder rege Thätigkeit und thatsächlich dominirt sie dormalen auf dem Markte, während die Mühlen, deren Konsum sonst den Ausschlag zu geben pflegt, sich mit einer Rolle zweiten Grades zu bescheiden haben. — Nach ziemlich verlässlichen Berechnungen sind dormalen in Budapest für Rechnung der Arbitrage bei 800,000 Meterzentner Weizen eingelagert und noch immer wird ein guter Theil der laufenden

jól megtöltött buzmagtárak vannak kilátásban, mely érdekes eset most két év óta kétszer ismétlődött, ami ez évben annál érdekesebb, mert az ország sok részében rossz termés miatt tényleg nagy hiány van búzában.

A fővárosi maltnokok meg van az a, bár a legkülönbözőbb reflexióktól nem egészen ment eltevéteik, hogy ténylek megcáfoltatlanul! behozniyu látják azt, hogy a malom üzem megszorítását nem kell ökövélenni az árak hanyatlásának követnie.

A heti buzhozatalok az idei aratási viszonyokat tekintve, elég nagyok. Az utolsó nyolcz hét alatt átlag 175,000 mmmászát hoztak fel, milőli a malnok, melyek augusztus vége óta $\frac{1}{2}$ megszorítással dolgoznak, hetenkint átlag 100,000 mmmászánál nem sokkal többet vettek át. Augusztus eleje óta szeptember végéig összesen tehát 600,000 mm. búzát szállítottak az itteni raktárakba. Ez eléggé mutatja, hogy mekkora buzaforgalom van az itteni piacon, noha az most közel egy millió mmmászával kisebb a tavalyi megfelelő időszakbeli forgalommal.

A *liszt árelt* a helyföldön befutónan lassan fejlődik. A szállítások ugyan a szokott rendben történnek, de a vevők eddig szükségletüket csak rövid időre fedezik, s több hónapra terjedő nagyobb kőtekektől tartózkodnak.

Magában véve örövendetes változások tekinthetők azt, hogy az üzérkedési vételek fogyasztási vételekkel változtak át, de ennek egyelőre az a következménye, hogy egyes malnok, aggódva a csekély eladások miatt, a kínálatot erőltetik, s ezzel az árak irányát gyengítik. Ez az oka annak, hogy míg a buza ára az itteni piacon majdnem változatlanul tartja magát, addig a liszt ára az utolsó időben inkább gyengült. A külföldi lisztet illetőleg kevésbé vagyunk elszigetelve, s a malnok élénken érdeklődnek a külföldi események iránt, mert végre mégis arra vannak utalva, hogy örlemények egy részét a külföldön elhelyezték. Ez irányban az utóbbi időben némely csekély eredményt is sikerült elérni, a mennyiben Európa nyugati részei számára finom liszthen kőtekek jöttek létre, csakohy ezt az eredményt nagyon megsorbította az a körülmény, hogy az illető lisztmennyiséget csak igen nyomott árakon lehetett elhelyezni.

E kis kivételi mozgalmól mindazonáltal azt következtethetjük, hogy a magyar liszt a külföldön semmit sem veszített kedveltségéből, hogy a régi összkötekekkel, habár nagy hajjal és folytonos engedelmekkel, továbbra is fenn lehet tartani.

A lisztárelt helyzete tekintetében a legközelebbi jövőre néve a helyföld lesz döntő, mert itt az eddig elmaradt ózsi nagyobb kőtekek következtében erőteljes buzdizás remélhető.

Lisztkivételi forgalmunk Flumén és Triestben át az 1880. év augusztus hó elejéig ismeretes és pedig hónapok szerint érkezett:

	Fluménbe	Triestbe
1880. január	152,097 ⁰⁰	12,163 ⁰⁰
1880. február	103,230 ⁰⁰	11,702 ⁰⁰
1880. márczius	123,003 ⁰⁰	17,434 ⁰⁰
1880. április	97,928 ⁰⁰	16,029 ⁰⁰
1880. május	87,685 ⁰⁰	16,924 ⁰⁰
1880. június	89,506 ⁰⁰	13,517 ⁰⁰
1880. július	124,681 ⁰⁰	12,543 ⁰⁰
1880. január	117,309 ⁰⁰	17,339 ⁰⁰
1880. február	124,549 ⁰⁰	12,467 ⁰⁰
1880. márczius	100,186 ⁰⁰	16,742 ⁰⁰
1880. április	80,975 ⁰⁰	19,208 ⁰⁰
1880. május	86,515 ⁰⁰	16,239 ⁰⁰
1880. június	112,746 ⁰⁰	16,248 ⁰⁰
1880. július	104,326 ⁰⁰	14,049 ⁰⁰
1880. augusztus	105,563 ⁰⁰	16,564 ⁰⁰

Kőzraktárak Ausztriában. Ausztriában tudvaleg új közraktári törvényt léptettek életbe, a melynek értelmében a közraktárak két categoriájá különbötöztetend meg, nyilvános közraktárak: warrant-ok kibocsátásának jogával, magán

Ankünfte für die gleichen Zwecke mit Beschlag gelegt, so dass uns für den heurigen Winter, zum zweiten Male in zwei Jahren, der sicherlich nicht uninteressante Zustand vollgeproffter Weizen-Magazine in Aussicht steht, doppelt interessant heuer, wo der Ausfall der Ernte in manchen Gegenden des Landes eine wahre Weizennoth hervorgerbracht hat. — Die hauptstädtischen Mühlen haben untermessen die, von Reflexionen vorsehender Art nicht ganz freie Genugthuung, durch die Thatsachen auf sie schlagendste den Beweis erbracht zu sehen, dass die Reduction des Mühlenbetriebes nicht notwendigerweise dazu führen muss, die Weizenpreise zu drücken.

Die wöchentlichen Weizenzufuhren erhalten sich auf einer für die heurigen Ernteverhältnisse ganz erklöcklichen Höhe. In den letzten acht Wochen betrogen dieselben im Durchschnitte ca. 175,000 Meter-Zentner, wovon die Mühlen, die seit Ende August mit $\frac{1}{2}$ -tel Reduction arbeiten, im Durchschnitte wöchentlich nicht viel über 100,000 Mtrtr. aufgenommen haben dürften. In der Zeit von Anfangs August bis inclusive letzte Septemberwoche wurden also etwa 600,000 Mtrtr. Weizen in die hiesige Magazine geführt. — Man ersieht daraus, wie bedeutend die Weizenbewegung am hiesigen Platze ist, obwar sie gegen den im Vorjahre zur gleichen Zeit stattgefundenen Verkehr um mehr als 1 Million Mtrtr. zurückbleibt.

Das *Mehlgeschäft* entwickelt sich heuer im Inlande auffallend langsam. Die Ablieferungen erfolgen zwar mit der gewohnten Regelmässigkeit, doch haben sich die Käufer bisher keinen, ihren Bedarf nur auf kurze Zeit zu decken und haben sich von einer grösseren, für den Zeitraum mehrerer Monate bestimmten Kaufsaktion consequent fern gehalten.

An und für sich wäre dieser Umkehr von den Spekulations- zu den Konsum-Käufen als eine erfreuliche Erscheinung zu begrüssen, einstweilen aber hat sie zur Folge, dass einzelne Mühlen, wie es scheint besorgt über das verhältnissmässig geringe Ausmass der Vorverkäufe, das Ausgehbot forciren und damit die Preistendenz schwächen. Dies macht die Thatsache erklärlich, dass während der Weizen auf unserem Markte sich im Preise fest behauptet, die Mehlnotirungen sich in letzter Zeit eher abge-schwächt haben. — In Bezug auf das Ausland sind wir für den Artikel Mehl weniger isolirt und die Mühlen finden reges Interesse an den auswärtigen Vorgängen, da sie ja schliesslich doch darauf hingewiesen, einen Theil ihres Erzeugnisses auch heuer im Auslande zu placiren. — In dieser Richtung waren in letzter Zeit einige schwache Erfolge zu verzeichnen, insoferne, als für den Westen Európa's Feinmehl-Abschlüsse erzielt wurden, arg geschmältert wurde jedoch dieser Erfolg dadurch, dass die fraglichen Quantitäten nur zu ausserordentlich gedrückten Preisen untergebracht werden konnten. — Immerhin kann aus dieser kleinen Exportbewegung gefolgert werden, dass ungarisches Mehl im Auslande von seiner Beliebtheit nichts eingebüsst hat und dass die alten Beziehungen, wenn auch mit vieler Noth und mit ständigen Preisoffen, auch heuer aufrechtzuerhalten sein werden.

Für die Lage des Mehlgeschäftes wird in der nächsten Zeit das Inland massgebend sein, denn von diesem ist, durch die bisher vermissten grösseren Herbstabschlüsse, noch eine kräftige Anregung zu erwarten.

Lagerhäuser in Oesterreich. Oesterreich hat bekanntlich ein neues Lagerhaus-Gesetz erhalten, und dieses Gesetz unterscheidet zwei Kategorien Lagerhäuser, öffentliche, mit dem Recht *Warrants* auszugeben, private, ohne ein solches

szabadraktárak: ezen jog élvezete nélkül. A törvény közhírtételei alkalmából minősítse 16 miniszteri rendelettel engedélyezett közkartár állott fen, és pedig *Bécs városát* (szabadraktári joggal), az *Union* banké Bécsben (szabadraktár), *Triest város és* a triestli kereskedelmi és iparkamarái Triestben (szabadraktár), a cash *Union* banké Buhánban (árúrház), az *angol-osztrák* banké Prágában (árúrház), ugyanez *Tetschenben* (szabadraktár), *Kukutsch* G.-ét ugyanott (árúrház), a kolini hitelbanké *Kölnben* (árúrház), a gazdasági takaré- és előjegelési pénztári *Brüzen* (árúrház), a stájer leszámítói banké *Marburgban* (árúrház), a tartomány *Innsbruckban* (szabadraktár), *Feldkirch városát* (árúrház), *Bregenz városát* (árúrház), a felső-ausztriai néphitelé, *Linzben* (árúrház), a bukovinai földhitelintézeté, *Suczava-ban* (árúrház) és ugyanazon intézeté *Czernowitz-ban* (szabadraktár). Az új törvény rendelkezései szerint mindezen közkartáraknak három hónap lefolyása alatt nyilatkozniok kellett, hogy — saját választásuk szerint — mint magán vállalatok tovább fenállani avagy megfelelő alapszabályváltoztatással nyilvánosokká alakulni kívának-e, e határidő a múlt hónapban lejárván, a fent felsorolt 16 közkartár közül csak 6 alakult át nyilvános közkartárrá és pedig a két *bécsi*, a két *triesti*, a *bregenzi* és a *feldkirchi*. Ujabbban közkartár felállításra irányt engedélyért folyamodott egy konzorcium Saazban árúrház felállításáért és a galicziai tartományi bizottság egy *Krakó*-ban felállítandó gabona- és szesz-szabadraktár iránt.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

London, okt. 4. Nagy-Britanniában a termést szeptember végéig mind behordták. A múlt hét időjárása nagyon változó volt, részben nagy esőzések is voltak, melyeket azonban örömmel üdvözölünk, mert a talajt az őszi munkára előkészítették. A buzapiacon a múlt héten nyugodt irány uralkodott; egyrészt azért, mert az amerikai piacokról lanya irány jöttek, másrészt azért, mert helyföldi árúhól elegendő készletek vannak, melyeket a tulajdonosok az alacsony árak dacára is bőven kínálnak. Az a feltevés, hogy az idei termés mintegy 10 millió qur-t tesz, mindinkább kétségessé válik. A tengerparton kevesebbet kínálnak, de azért a vorók általában mégis tartózkodóbbak, kivéven az orosz buzát, mely után, minthogy ez évben kevés van belőle, meglehetősen élénk kereslet van. Az indiai buza ára a múlt hetéhez képest esökkent, de csak keveset kínálnak belőle. A vidéki piacokon a helyföldi jó minőségű buza ára emelkedett. Mark Lane-ban hétfőn az előző péntekhez képest kevés változást lehetett tapasztalni, de az árak mégis 6 d.-vel emelkedtek. Csütörtökön a piac ellanyhult s ma egészen csendes. Alább kiuntatás azokat a buza- és lisztmennyiségeket tünteti fel, melyeket Nagy-Británia a szeptember 28-ával végződött 4 hét alatt importált. Összehasonlítva a két előző évben importált buza- és liszt mennyiségével:

	1889—1890	1888—1889	1887—1888
	qr.	qr.	qr.
Idegen buza	1.286.739	1.357.966	996.978
Liszt must buza á 72 $\frac{1}{2}$ s $\frac{1}{2}$	423.098	480.398	544.415
Helyföldi buza	735.657	362.616	881.301
Összesen	2.445.494	2.209.890	2.422.694

A lisztbevétel a múlt héten 252.417 cwt-et tett az előző heti 421.219 cwt. ellenében. Az atlanti kikötőkből hajókön száll

Recht. Als das Gesetz erschien, waren im Ganzen 16 (durch Ministerial-Verordnung concessionirte) Lagerhäuser vorhanden, der *Stadt Wien* (mit Freilage-Berechtigung), der *Union-Bank in Wien* (Freilager), der *Stadt Triest* und der Handels- und Gewerbekammer in *Triest* (Freilager), der *Böhmischen Union-Bank in Buhna* (Waarenhaus), der *Anglo-österreichischen Bank in Prag* (Waarenhaus), derselben *Bank in Teschen* (Freilager) und ebendasselbst von G. Kukutsch (Waarenhaus), der *Kölnner Creditbank in Köln* (Waarenhaus), der Landwirthschaftlichen Spar- und Vorschusscasse in *Brüx* (Waarenhaus), der *Steirischen Escomptobank in Marburg* (Waarenhaus), der *Landschaft in Innsbruck* (Freilager), der *Stadt Feldkirch* (Waarenhaus), der *Stadt Bregenz* (Waarenhaus), des *Ober-österreichischen Volkskredits in Linz* (Waarenhaus), der *Bodenkredit-Anstalt der Bukovina in Suczava-Itzkany* (Waarenhaus) und derselben Anstalt in *Czernowitz* (Freilager). Nach Massgabe des neuen Gesetzes hatten sich alle diese Lagerhäuser innerhalb drei Monaten zu erklären, ob sie — die Wahl stand ihnen frei — als private Unternehmungen fortbestehen oder sich, nach entsprechender Statuten-Aenderung, in öffentliche verwandeln wollten; am 23. September war diese Frist abgelaufen und von den angeführten 16 Lagerhäusern haben sich nur sechs als öffentliche constituirt; die beiden Lagerhäuser in *Wien*, die beiden Lagerhäuser in *Triest* und die Lagerhäuser in *Bregenz* und *Feldkirch*. Um neue Concessionen haben ein Consortium in *Saaz* für ein Waarenhaus in *Saaz* und der *Landesauschuss von Galizien* für ein Getreide- und Spirituslager (Freilager) in *Krakau* gesuchet.

MARKTBERICHTE.

London, 4. October. In Grossbritannien war das Einbringen der Ernte durchgehends Ende September beendigt. Das Wetter der vergangenen Woche war unbeständig und fielen theilweise schwere Regen, die jedoch willkommen sind, da sie den Boden für den Herbstanbau vorbereiten. Auf dem Weizenmarkt hat sich in der abgelaufenen Woche eine ruhige Tendenz bemerkbar gemacht, hervorgerufen durch die Flaueheit der amerikanischen Märkte und die genügend vorhandenen Vorräthe einheimischer Waare, die von den Landwirthen ungeachtet der niedrigeren Notierungen reichlich angeboten wird. Gegen die bisherige Annahme, dass die diesjährige Ernte ca. 10 Mill. Ors. erreichen dürfte, machen sich immer mehr Bedenken bemerkbar. An der Küste wird wenig angeboten, trotzdem sind im Allgemeinen Käufer reservirt geworden, mit Ausnahme für russische Weizen, die dieses Jahr selten und daher ziemlich gefragt sind. Indische Weizen haben gegen die Vorwoche im Preise nachgelassen, doch wird nur wenig angeboten. Auf den Landmärkten haben einheimische gute Qualitäten im Preise angezogen. In Mark Lane war am Montag gegen den letzten Freitag wenig Aenderung, Donnerstag war der Markt flauer geworden und heute ist er ganz still. Nachstehend die gesammte Einfuhr in Weizen und Mehl in Grossbritannien für die am 28. September beendigten 4 Wochen, verglichen mit den beiden letzten Vorjahren:

	1889—1890	1888—1889	1887—1888
	Qrs.	Qrs.	Qrs.
Fremder Weizen	1.286.739	1.357.966	996.978
Mehl aus Weizen á 72 $\frac{1}{2}$ s $\frac{1}{2}$	423.098	480.398	544.415
heimischer Weizen	735.657	362.616	881.301
Total	2.445.494	2.209.890	2.422.694

Die Mehlimporte der letzten Woche umfassten 252.417 Cwt. gegen 421.219 Cwt. in der Vorwoche. Von den atlant-

litottak Nagy-Britániába 130,500 zsákot, ebből 8000 zsák Londonra, 42,000 zsák Glasgowra, 41,000 zsák Liverpoolra, 14,000 zsák Bristolra s 2500 zsák más angol kikötőre esett az előző heti 112,500 zsák ellenében. Mark Laneben hétfőn élelnek kereslet volt s az árak 6-d-vel emelkedtek. Szerdén a forgalom ismét gyengébb volt.

A főpiacok listézéskélti zsákokban (1 zsák 280 lbs.) követőké:

	1888.	1887.	1888.
London	290,000	325,000	514,000
Liverpool	108,102	110,775	58,352
Bristol	25,000	20,000	20,000
Newcastle, Sunderland, West Hartlepool es Stockton	22,153	28,996	30,060
Összesen	445,345	484,771	622,412

Páris, október 6. Az idő borongós s ugy a szántásra mint a vetésre igen kedvező. Különbö minden oldalról az idő kedvező változásait helyezni kiáltásba. Az 6-zi vetés mindennél javában folyik. Az izek helyzete keveset változott, az árak majdnem ugyanazon az állásponton maradtak s ugy az oladók, mint a vetők tartózkodók. Határárd-buzában majdnem semmi izek nincs. A fogyasztási listék ára változatlan, a sütők csak annyit vesznek, a menyire szükségük van. Jéggyűjtők: Corbeil jéggyűjtő 86 frank; kedvők jéggyűjtő 86—88 frank; első jéggyűjtő 83—84 frank; más jéggyűjtő 82—83 frank. Mind 157 kilónként brutto.

Amsterdam, október 5. Gabonapiacunkon ugy a rozs mint a buza ára javult. Rozs október 130¹/₂, márcziusra 137¹/₂. Felmondattott 1400 last, e hónapban eddig összesen 3575 last. Buza ára emelkedett; novemberre 191, márcziusra 198. Belföldi termésünk sem mennyiség sem minőség tekintetében nem rosszabb a tavalyinál s azt mondatjuk, hogy kielégítő. Tatárka es árpa azonban kevés termést s behozatalra lesznek utalva. Bombay-ban a buza ára kivétel megnövekedés miatt 1-a 2-mával esett. Janár 1-je óta 5,060,000 cwt. érkezett a tavalyi 9,409,000 cwt. ellenében. Európában 4,446,100 cwt. szállítottat az 1888-iki évi 7,327,219 cwt. ellenében. Portland (Oregon) következő tudósítást küld: buza 1,27¹/₂, Sh. Oregonban, 1,23¹/₂, Sh. Walla-Wallaban. Belföldi listében nyugodt izek mellett rendes forgalom van. Az árak nem változtak.

tischen Häfen betrogen die Verschiffungen nach Grossbritannien 130,500 Sack, wovon 800 Sack für London, 42,000 Sack für Glasgow, 41,000 Sack für Liverpool, 14,000 Sack für Bristol Canal und 2500 Sack für andere englische Häfen, gegen 112,500 Sack in der Vorwoche, bestimmt waren. Die Landmärkte waren durchgehend fest und am Sonabend theurer. In Mark Lane war am Montag lebhafter Nachfrage und Preise avancirten um 6 d. Am Mittwoch war wieder der Verkehr beschränkter. Die Mehrverhältnisse in den Hauptplätzen betragen in Säcken zu 280 lbs.:

	1. Oct. 1889	1. Oct. 1888
London	290,000	325,000
Liverpool	108,102	110,775
Bristol	25,000	20,000
Newcastle, Sunderland, West Hartlepool, and Stockton	22,153	28,996
Totale:	445,345	484,771

Paris, 6. Oktober 1889. Das Wetter ist bewölkt und im Ganzen recht günstig sowohl für Pflanzarbeiten, als auch für die Aussaat. Ein günstiger Witterungsumschlag ist übrigens von allen Seiten angekündigt und der Herbstanbau ist in vollem Zuge. Die Geschäftslage hat sich wenig verändert. Preise bleiben fast auf demselben Stande und sowohl Käufer als auch Eigener verhalten sich reservirt. In Termin-Weizen ist der Verkehr fast Null. Consum-Mehle bleiben unverändert im Preise; die Bäcker kaufen nur für den sofortigen Bedarf. Es werden notirt: Marke Corneil Fres 56.—, Vorzugs-Marken Fres 56.— bis Fres 58.—, erste Marken Fres 53.— bis Fres 54.—, andere Marken Fres 32.— bis Fres 33.—, Alles per 157 Kilo brutto.

Amsterdam, 5. Oktober 1889. (F. Oelner). Unsern Markt kennzeichnet höhere Preise und bessere Stimmung sowohl für Roggen, als für Weizen. Roggen per Oktober 130¹/₂, per März 137¹/₂. Getreidigt wurden 1400 Last, in Sa. in diesem Monat bisher 3575 Last. Weizen höher, per November 191, per März 198. Die Ernte im Inlande ist qualitativ und quantitativ nicht schlechter, als im Vorjahre und jedoch deshalb das Produkt befriedigend. In Buchweizen und Gerste wieder wird man auf die Importe des Auslandes angewiesen sein. Bombay meldet für Weizen 1-a 2 anna's niedriger in Folge Orders für Ausfuhr. Die Anfuhr seit 1. Jan. betrug 5,060,000 cwt gegen 9,409,000 in 1888. Die Ausfuhr nach Europa betrug 4,446,100 cwt gegen 7,327,219 in 1888. Portland (Oregon) berichtet für Weizen Sh. 1,27¹/₂, für Oregon und Sh. 1,23¹/₂, für Walla-Walla. In Mehl inländ. Fabrikat ist von regelnässigen Umsätzen bei ruhigem Geschäft zu berichten. Preise unverändert.

H I R D E T É S E K.

STADLER MIHÁLY

Budapest, Váci-körút 39. szám,

készít mindennemű vas- és réz-sodrony-szövetet, fonatot malmok részére, továbbá rostákat, szitákat, kerítésekét, ablakrostélyzatokat sth. gyári árákon.

Müllereimaschinen und Mühlenbau

für Weizen, Korn und Hirse.

A. BESSER, Wien, Währing, Frankgasse 7.

ACQUISITION.

Der Chef eines alten holl. Export-Hauses, das v. J. wegen überseischen Verluste zur Zahlungsstellung und Liquidation gezwungen war, sucht eine Firma, die ihn mit seinen reichen Erfahrungen, Sprachkenntnissen, Routine und im Vollbesitz seiner merkantilen Tüchtigkeit aufnimmt. Bescheidene Ansprüche bei la Referenzen über Respectabilität und hervorragend commercialien Eigenschaften. — Briefe unter Motto »Holland« an die Expedition dieses Blattes.

Szerkesztő: Bosányi Endre.

Kautschuk-Stempel

liefert billigst

CARL PREUSS, Műnder a. D.

Preislisten gratis und franko.

Brosza Otta könyvnyomdája, Budapest.